Coperta de
Cr. Müller

MIRON RADU PARASCHIVESCU

SCRIERI

1

PRIMELE
DECLARAȚIA PATETICĂ
CÎNTICE ȚIGĂNEȘTI
LAUDE ȘI ALTE POEME
VERSUL LIBER

1969

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

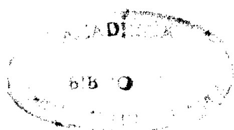

PRIMELE

(1926—1932)

Scumpilor mei prieteni de la revista
Unu care a găzduit o bună parte
din aceste debuturi

PREFAȚĂ

Desigur că un demon sălășluiește-n mine
Pătrunzîndu-mi gîndul ca un ac.
Îmi spune că e rău tot ce-am crezut că-i bine
Și-mi pune întrebări la care tac;
Sădește-n suflet, ca într-o grădină,
Răsadul îndoielii, din truda fără glas,
La fel ca și o umbră ce crește din lumină,
La fel cu vlaga nouă ascunsă în popas.
Adesea, piscul negru în furtună,
Îmi pare strălucind pe zări senine
Și-njurătura-mi pare vorbă bună.
Desigur că un demon sălășluiește-n mine.

PRIMA

Singurătate, noapte înstelată,
Parfum de busuioc şi de răşină,
Un greier toarce iarba inelată,
Pierind sfios în liniştea deplină.

Ca dintr-o veche carte prăfuită,
Imagini stol mi se năzar acum
Cînd luna, o gondolă aurită,
Îşi taie calea printre nori de fum.

AUTUMNALĂ

Le riche automne passe dans son
manteau d'or lourd...
(VERLAINE)

Ca albii funigei
Tristeţea mea o port
Pe veştede alei
În parcul vast şi mort.

Toamna, alăută,
Cîntă în grădină
Simfonia mută
De aur şi rugină.

Statuile cu zei
Şi nude baccanale
Dansează pe alei
Mai albe şi mai goale.

Toamna-ngălbeneşte
Frunzele pe crăngi
Şi le risipeşte
Plînset de tălăngi.

POEM DE VIS

În pasul mic se-ascunde un suspin
Şi un surîs cu sunet de baladă,
Ca guşteri verzi cu ochii de venin;
Ninge tăcere albă, de zăpadă.

Cum orice son se-nchide în argint
Şi mirtul sfînt adoarme pe coline,
Priveşte: licuricii se aprind
Pe bolta aiurărilor senine.

Vino acum, cu buzele închise,
Cu inima în pumni ca o cascadă,
Cu paşii risipiţi peste abise!
Ninge tăcere albă, de zăpadă.

CÎNTEC

,,, Au clair de lune qui fait rêver
les oiseaux dans les arbres.
(VERLAINE)

Flămînzi, prin colţuri, au ieşit apaşii,
Îndepărtat,
Rar,
Tot mai rar,
Răsună paşii
Pe trotuar,
Ca-ntr-un cavou funerar
Din care morţii au plecat;
În ritmul unui cînt barbar
Şi trist,
Regretul cade-n suflet rar,
În boabe de mărgăritar
Cu străluciri de ametist,
Rar,
Tot mai rar.
Un corb visează solitar.

BALADĂ

Domnița visa un voinic
Pe care nu-l văzuse niciodată;
De-aceea stătea-ngîndurată
Iar lîngă dînsa, pajul mic
Cu mîinile albe, de nea,
Cu straie de aur și catifea,
Stătea în genunchi și-o privea,
Dar pajul nu știa nimic.

Luna coborîse în pridvor.
Carnea domniței ardea de dor
Și-o străbătea un tainic fior.
Domnița, goală de sus pînă jos,
A chemat lîngă dînsa pajul cel frumos;
Carnea ei frigea de dor,
Mîinile au coborît ușor,
Mîinile albe ale pajului mic.
Luna s-a ascuns după un nor
Și nu s-a mai văzut nimic.

FEMEILE FRUMOASE

Femeile frumoase au ieșit pe stradă.
Au diamante în ochi și pe mîini,
Au soți acasă — și-n saloane, cîini,
Iar trupurile lor sînt o paradă
De voluptate, de picioare și de fard,
Ce o privesc cu ochi coagulat
Bătrîni castrați, cu pîntecul umflat,
Și tineri ale căror trupuri ard.
Femeile cu frumuseți de vis
Ascund în trupul lor poeme și ispite
Cînd trec încet, lăsîndu-se privite;
Și seamănă cu îngeri goniți din paradis.

ÎNTOARCEREA FIULUI

Cînd o să mă întorc, cu moartea-n glas,
Şi-n zîmbet cu amarul ce nu se poate spune,
Să nu m-aştepţi, părinte, în prag cu vorbe bune,
Nici să nu-njunghi viţelul cel mai gras.

Voi fi cu-aceleaşi doruri şi dureri,
Cu frămîntări şi năzuinţi deşarte;
Mă voi hrăni din visurile moarte
Şi din otrava zilelor de ieri;

Să nu-mă-ntrebi mînat de care dor,
De care taină-n veci neînţeleasă,
Mă poartă pribegind din casă-n casă
Şi sufletul şi trupul, călător.

Ci să mă laşi în linişte, părinte,
În urma mea, privirea să nu-ntorci;
N-am fost decît un păzitor la porci,
La fel va să rămîn de-acu-nainte.

ÎNTOARCEREA FIULUI RISIPITOR

(variantă)

Am să-mă-ntorc odată ca-ntr-un rîvnit popas
(Poate-n lumina tristă de soare apune),
Ci n-aş vrea să mă-ntîmpini în prag cu vorbe bune,
Nici să nu-njunghi viţelul cel mai gras.

Topit ceasul de mîine cu cel de azi, de ieri,
În livada copilăriei stau jocurile moarte,
Tainic cimitir de lacrimi şi dureri,
Cu-aromele tăcerii prin frunzele sparte.

Tu să mă laşi în linişte, părinte!
În urma mea privirea să n-o-ntorci:
N-am fost decît un păzitor la porci,
La fel o să rămîn de-acu-nainte.

ROD PUTRED

De pretutindeni am cules otravă
Şi-o am păstrat drept cel mai mare bun,
Ca pe o floare scumpă, în inima bolnavă
Ce-mi bate-n piept cu àripi de lăstun.

În nopţile cu bezna de cărbune,
Cînd patimi ca şi gîndurile tac,
Cu degete măiestre alerg uşor pe strune
Şi-otrava adunată în stihuri o desfac.

Iar cînd, în faţa ta, la judecată,
În ceasul hotărît, voi fi chemat,
Îţi voi aduce doar otravă, tată,
Fiindcă talantul zace îngropat.

ÎNTÎIA EREZIE

Auzi cum degetele se afundă-n întuneric,
cum nervii ţîşnesc de sub piele asemeni unei seve
şi carnea se contopeşte într-o revoltă mută şi ardentă.
La ceasul ăsta, ochii se închid
şi halucinaţii se încolăcesc pe retină ca şerpii;
coapsele albe, cu străluciri de lună nouă
şi rotunjimi de nori,
se scaldă în cupele mîinilor, cu parfum
de crizanteme şi sînge cald —
fibrele sînt destrămate într-o zvîcnire electrică
de sfîrşit şi imn.

Cîndva — un înger cu spada împletită din flăcări
a izgonit bărbatul şi femeia.

ÎNTUNERIC

REPORTAJ I

La ceasul cînd pe bulevard nu erau decît castanii și băncile,
Am stat pe o bancă și-mi era foame.
Mai aproape, a venit o femeie și fata ei.
Cînd au vorbit, știam că sînt două femei.
Surîdeau unui vis străveziu.
Mama s-a apropiat într-un foșnet de tăcere.
M-a privit indescriptibil.
Cuvîntul a șuierat fierbinte:
„Du-te cu ea — n-a mîncat de ieri!"

Soarele a mai strălucit,
Trupul nu s-a frînt,
Înghețat, pe buze, murea ultimul cuvînt.

REPORTAJ II

Vagabonzii fără pîine, fără haină, fără casă,
Privesc mărgăritarele-n vitrină
Și diamantele cu străluciri de lună plină,
Frumos rînduite în vitrina luminoasă.
Întrezăresc în ele lumini de vis

Ce niciodată nu le-au mai văzut.
Precum într-un castel necunoscut,
Albe flăcări li se-aprind în iris.
Vagabonzii fără casă, fără haină, fără pîine,
Privesc halucinați mărgăritarele.
Au uitat că-i înjunghe foamea și mădularele
Și văd, în perle albe, zilele de mîine.

ULTIMA EREZIE

Mizeria defilează în cavalcadă
Pe cîmpie, pe munți, în orașe;
Gîndurile sunt cenușii, brațele — ucigașe,
Cerul atîrnă gata să cadă.

Durerea germinează-n orice atom,
Trupurile se încovoaie și gem,
Cuvîntul irumpe blestem,
Din gură în gură, din om în om.

Morții au înviat și sunt cadavre vii.
Femeile-și vînd carnea și mădularele,
Rănile deschise curg precum izvoarele.
Isuse, vai!, e timpul să revii!

REVENIRI

I

Sînt vinete aleile de rugină
Și cîinii orbi latră într-un ghem
De alungări și imn, și blestèm,
Fără mană și fără lună plină.
Cortegiul, ca dintr-un alt veac,
A stat într-o epavă a tăcerii
Și frunzele alunecă și tac
Pe drumurile cunoscute ale serii.
Ce apă murdară udă zidurile!
Și strigoi dintr-alte morminte,
Ca din alte cimitire, ține minte,
Au uitat de cîntatul cocoșilor.
Pas, pas, pas, tăceri.
Vreau undeva, cum nicăieri,
Atîtea ospețe și străluciri!
Degetele tale sînt pe gîtul meu, de ieri.

II

Iată pomii din ramuri la rădăcini
Aplecați în metanii de nuntă

Şi gardurile risipite în vecini,
Cu vîrfuri tocite, ascultă.

Într-o oglindă fără cenuşă,
Un orizont se-nchide ca un rîu
În matcă (şi nici o cheie în nici o uşă)
Aleargă spre un sfîrşit în frîu.

Drumul s-a povîrnit într-o lentă
Şi definitivă carbonizare de fum,
Întrerupt de o vlagă ardentă,
Aici, pe deget, în ochi, nici un drum.

Revenirile sînt sărace şi mute:
Pe un prag al timpului, plecăciuni
Ascunse cîntă sacerdotale rugăciuni
În unde viorii şi stătute.

III

Felinarele sfîşie întunericul din ceaţă
Precum lacrimile, mari dureri;
Aici a mai rămas ceva de ieri,
Dar niciodată nu va fi dimineaţă.

Un Plymouth cu ochi de hipnotizor
Aleargă repede spre undeva
Şi strigă într-o limbă preistorică
Din pîntecul albastru şi lucitor.

Toate realităţile rămîn la fel:
Conjug singular.
Ce spiral îl sărută ea! şi el
E cel mai fericit planetar.

Întotdeauna au fost pe garduri pisici
Cu spatele arc şi electricitate.
Desigur, am dăinuit aici
Într-o eră de piatră şi voluptate.

IV

Marea verde cu otrava cenuşie
Se-nchide într-un clopot de răcoare
Şi aruncă unde tremurătoare
Pe-un orizont cu lunecări de reverie.

Unde coasta se împreună cu lumina
Un ochi aleargă pe un cîmp de vis.
Atîtea comori s-au închis
În trupul fierbinte ce ispăşeşte vina.

Cum soarele îşi repede uituc,
În cascadă fără început şi sfîrşit,
Aurul cules din zenit,
Aninat în frunza de nuc,

Marea verde cu otrava cenuşie
Ascunde convulsii de epilepsie

Şi trupuri goale, unde coasta
Se-mpreună cu lumina ca soţul cu nevasta.

V

O, fată palidă ca un crin veşted,
Ai un zîmbet ascuns în pupilă;
Pretutindeni pasul tău e mai neted,
Mîinile întinse a furat şi milă,

Sărutul e mai concav
Şi orice început fără protocol.
Ascunde umărul alb şi gol!
Pe-aici am trecut cîndva, firav.

Ce spate de pisică!
Şi ochii, două prerii mărginite!
Alunecă prin aer atîtea vorbe strivite
Şi gheaţa albă, şi mîna mică.

Sînt paralel cu trecutul
Şi închis într-un dreptunghi, fără
Altă scăpare decît ţipătul
Spart asemeni unui braţ de amforă.

VI

Şarpe întins a trudă
Cu sinuozitatea unei spirale,
Culoare vie, culoare crudă,
Alunecă imaginea unei fugi astrale.

Şi peste tot, peste tot
E un vaiet şi-un soare orb:
Din care apă somnul să-l sorb?
Şi pisicile negre, umede pe bot!

Undeva, dar zidurile sînt înalte
Şi prăpastia, şi rîul, şi pietrele,
Şi fagii, şi alunii sînt din alte
Vieţi, şi norii îşi sfărîmă-n praf de scîntei cetele.

VII

Nori încolăciţi precum un trup
Dintr-un alt veac şi alte forme,
Părul e galben asemeni unui stup
Cu albine cuneiforme.

Rupi dintr-un mănunchi de scîntei
Un dinte ales din cascadă
Şi nicăieri aleargă 2 şi 3
Pe un pisc ascuns în zăpadă.

Leneş, în vînt, pe unde treci
Străluceşte o tînguire în vid
Şi pumnii strînşi în orbite reci
Cu alungări şi întreruperi, şi suicid.

VIII

Dar liniştile sînt verticale
Fără lespezi de nesfîrşit,
Înmormîntate în aiurări pale,
Rupte într-un chin ispăşit.

Oricărui gînd, orice răspuns i-e tîrziu
Ca sunetul prelungit în
Continuă alunecare de pustiu:
Jertfă muribundă pe altar păgîn.

IX

Cristale albastre sînt lucitoare precum
Lumea pe care o ascunzi sub pleoape
Şi au contururi neprecise de fum
Sinuoase albe lebede pe ape.

X

Pe ecranul pleoapelor succedat
Violetul în pagini inedite;
Obrazul tău, polar imaculat
De zăpezi nesfîrşite.

Rîzi: două sau mai multe
Cristale descompun lumina;
Un singur gînd ştie să le-asculte.
În destindere, braţele urmăresc glicina.

Cuvintele se risipesc concentric
În unde limpezi de apă,
Se alungă sferic şi scapă
Ca netezi paşi pe-ntuneric.

XI

Ce timid coapsa în lună plină,
Comoară fierbinte de mîngîieri,
Coboară într-o alunecare şi devieri
Dansul degetelor pe eşină.

Sîngele tău este întreg aici
Fără cuvinte, şi un poem
Aleargă ascuns într-un ghem
Şi caravane repezi de furnici.

XII

Dăinuieşti amintire precum o coardă în mine,
Toate notele converg în minor,
Urmele tale sînt şi mă dor
Pe aceeaşi scară de sînge.

Pe acoperişuri, pe trepte, în canale
Unde liniştea se împleteşte cu nimic,
Sufletul e un alambic
În care condensez aiurări pale.

Țipătul s-a întins tot mai mult
Și auzul e subțiat pînă la
Undele glasului tău, Paula.
Pe coarda plesnită, cîntecul e tumult.

XIII

Surîsul tău împlinește un lanț de ore
Și-nchizi în palmele-potir
Albastru de nesfîrșit elixir,
Descîntec în cuneiforme,
Nicăieri mîinile te alungă
Pe o suprafață infinit absurdă,
Tu ești aici, pe inimă, o lungă
Și deznădăjduită pecetie rotundă.
Pașii, surîs și suspin, comă
În care toate formele prind
Vibrații stinse de vînt și argint;
Tu, cea mai neprețuită formă.
Carnea, arc voltaic și parfum,
Buzelor popas și întîrziere.
Știu spre pulpele albe un drum
Comoară de imnuri și fiere.

XIV

Cuvîntul dăinuiește încă în
Aceeași armonie de cald
Și mîinile, cupe în care te scald.
Sexul virgin — și spatele
Însemnează o linie sinuoasă,

Degetele dansează și apasă
Acolo unde ascunzi venin.
Tac. Orele îmi închid gîndul; și arsura
Pleoapelor o suport ca pe-un coșmar
Decît să-ți arăt tabloul barbar
În care nu-ți voi căuta ochii și gura.

XV

Toate umbrele sînt cenușii
Și înalte precum fantome
Ale amintirii morților vii
Fără nume, fără culoare, fără forme.
Ochii înfometaților se scurg
Precum albușuri de ou;
Undeva presimt un continent nou,
Cînd umbrele nasc în amurg.
Toate liniștile tac vertical
Și orice strigăt, fără ecou;
Ochii, albușuri de ou,
Se scurg pe obrazul pal.

XVI

Nuferii albi răsăriți pe inimă
Au rădăcinile ascunse-n izvoare.
Sugrumate în șoapte circulare,
Cuvintele scapă și se alungă
Cît depărtarea, și orice rază
Rămîne aici mărturie și semn:
Orice vis e blestem și îndemn,
Orice son începe și moare și înviază.

Caut lacrimile pe care le-am închis
În crinul pe care îl știi;
Acum, la ceasul cînd stelele pustii
Spînzură-nghețate peste abis.
Dar trebuie undeva să se întîmple:
Cu orizontul desfăcut de cătușe,
Cînd șerpii neliniștii cu burta de cenușe
Urcă pecetii pe umeri și pe tîmple.

XVII

Nu te mai caut, liniște, acum
Cînd toate orele sînt tîrzii;
Aripile pașilor rămase în drum,
Praf de argint și de nepreț, pustii.
Iată cum, rotund, încet,
Pe nesimțite, inima germinează:
Orice sentiment moare, naște, înviază,
Pe orice rug, focul: cîntec și poet.
Recunoașterea — imn, pe cale, demult:
Unduiri de val și spate de pisici,
Reverențe grațioase, zîmbete și săruturi mici,
Pustiul acoperă jazbandul și ascult
Cînd o evadare mă leagă cu un nou lanț
De ora destinului acerb,
Sub ochii închiși, iar fantasticul danț
Cu toată panorama — și, prins în cuști, un cerb.
Vina o caut aievea și sînt
Nesfîrșit de lung, în diametru curios.
Haide, țipete, albastru, frumos,
Mai repede, mai cald, mai sfînt!

XVIII

Nu știi să mai citești același abecedar
Cu filele dureri și mîngîiere;
Toate începuturile strînse în pumn — dar
De smirnă, tămîie, aur și fiere.
Nu știi! rupe marginea inimii
Și curăță alb! degetul a rămas povară,
Ceștile ochilor, sufletul-ghitară
Sparge neliniștea și gușterii.
Toate neliniștile s-au strecurat pe ușa
Unde încăperea tremură, chiuie cu soarele,
Răsăritul deznădejdii e reverie, și mădularele
Sînt planșă anatomică în oglindă;
Surîsul, gravat pe lacrimi
Și irisul, din mătasea porumbului;
Numai rădăcinile și sufletul gem.
Brațul, și carnea, și forma vîntului
Te aduc. Durerea e-aici,
Arde ca un cărbune și blestèm.
Universul, hohot sub un mușuroi de furnici.

XIX

Surîsul, o floare presată
Între filele unor zile viitoare.
Rîul vieții mele se scurge
Prin matca arterelor
Și trupul tău, în destindere lentă,
Pastișează eleganța suplă a pisicilor tărcate.
Irisul e o flacără din rugul trupului
Și rochia, afiș colorat vestind reprezentația.
Sentimentele s-au retras la periferie

Şi nuditatea e singurul scut.
Genele cursive sugestionează
Precum cascada solară a părului,
Precum castanietele urechilor mici.
Florile au leşinat de rîs şi de secetă
Cînd, dimineaţa, roua lăcrimează sub pleoapele
frunzelor
Şi inima, într-o retortă răcită.
Inutile cuneiforme devenite cuvinte
Ornează timpul încrucişîndu-se diagonal
Şi tumultul rămîne depus în substraturi.
Braţele se deschid obtuz
Cuprinzînd în goluri senzualităţi.
Sentimentele s-au retras la periferie.

EPITAF

Paulei

Te păstrez în inimă:
Taină a opta.
Şi în lumini albe,
Flacăra surîsului tău;
Dar unde să găsesc
Mănunchiul alb din florile tăcerii,
Cînd fruntea se-mpreună cu freamătul
Şi vîntul,
Şi adînc îmi cazi
Precum o piatră într-un lac fără fund,
De unde să te culeg
Şi să te ascund, unde?
Aici, inima e o raclă
Şi palide lumînări de înmormîntare,
Cînd regretul coboară repede, repede,
Peste lacrimile rotunde ale paşilor,
Amin!

SFÎNTA FECIOARĂ DE LEMN

Mie, palid început şi lumină,
Cînd depărtării ora apropii şi tai,
Treaptă ştiută spre un abulic rai,
Cîntecul păsării închis în glicină;
Suspin îngheţat scris pe buze de lemn,
Căilor întoarceri cunoşti şi sfîrşit.
Cupă de vis îndelung şi oval prelungit,
Gîndului alb rămîi popas şi îndemn.

PROFIL

Silf, treaptă lucie castelului de nori.
Fecunda oră neştiută încă;
În pîntec rodul arde ca în stîncă
Lumina tăinuitelor comori.
Crescute prin sînge legendele se scurg,
Cînd ţipătul se frînge ca pasărea în zbor,
Albă, domniţa păşeşte în pridvor:
O, depărtarea caldă cu trepte de amurg.

MY

Dar mai lucid în cîntec, mai elevată-n oră,
Enigma prin femelă e prelungită-n vid,
Ca pasările albe redeșteptate-n floră
Din lacrima închisă în zborul suicid.
Crepuscular, ogivul în viziune amplă,
Te-apropie corolă de irizarea pală
Și țipetul te suie prin așteptarea suplă,
Lumină zgîriată în tinda vesperală.

FLOAREA DIN CUBA

Lama cîntecului acesta acompania pavana,
Albă marmora în fecioara ovală,
Cald, alungarea spațiului egală,
Amprenta unei lacrimi pe afară.
Pasărea prelungită atenua în formă
Ca drama într-o spadă, pauzal,
Fals coapsa e în lună fuga unui cal,
Narcisică pe boltă strangularea.
Povestea e ascunsă în ultima lumină
Ca nimfa alungată pe salcia de jad,
Orele nopții acesteia, metaniile, cad.
Curva, amanta cu poemul în palmă,
Cîntecul acesta acompania pavana.

DECLARAȚIA PATETICĂ

Poeme

(1934–1948)

CUVÎNTUL EDITORULUI

Versurile strînse pentru prima oară în culegerea de față au fost scrise între anii 1934 și 1948. Publicarea unor încercări de poezie începute acum douăzeci și cinci de ani își găsește o explicare și îndreptățire: la data cînd au fost scrise, ele n-ar fi putut apărea într-o carte, din pricina opreliștilor politice. Iar după eliberarea venită cu ziua lui 23 August, o astfel de carte ni s-ar fi părut incompletă dacă nu reușea să înfățișeze un drum întreg străbătut de autor, de la vîrsta „iluziei lirice" și pînă la aceea a confruntării faptelor.

În editarea ei, astăzi, e vorba, așadar, de o răscumpărare istorică în primul rînd, fiindcă unele poeme ca: Scrisoare într-un pachet de alimente, Vasile Rotaru *(titlu inițial propus din precauție conspirativă pentru un poem ce a mai apărut și în alte culegeri sub numele veritabil al eroului: Vasile Roaită)*, Calea virgină, Scrisoare de adio *și altele, întruchipează, la data aceea, chiar examenul de admitere al autorului între poeții Uniunii Tineretului Comunist din România. E astfel un drept de cetate pe care aceste poeme și l-au reclamat, bineînțeles din chiar clipa cînd fuseseră scrise, dar pe care numai o guvernare a poporului liber era firesc să-l poată acorda. Iar pe de altă parte, tipărirea de azi le supune unei verificări pe care timpul o face cît mai judicioasă. Titlul cu-*

legerii de față putea suna, într-adevăr, foarte bine: examenul de maturitate.

Dar fiindcă poemele acestea au tins să dea glas mai cu seamă unei adeziuni pornite cu toată ardoarea tinereții la cauza și lupta poporului, ni s-a părut potrivit să le și dăm titlul acestei realități sufletești, ridicată la un act de conștiință cu putere de legămînt, și pe care timbrul lor va reuși poate să-l exprime: o declarație patetică. Ea e chemată să-și dovedească sau nu temeinicia astăzi, în măsura în care autorul va izbuti să arate lumii că de-a lungul vieții lui a fost vrednic să și mențină *ceea ce în elanul tinereții a făgăduit.*

Privită astfel, cartea de față ar putea să fie și un document de viață pe care autorul vine să-l înfățișeze generației de după el. Și, în egală măsură, omagiul cel mai firesc adus acestor treizeci și nouă de ani cîți sărbătorim astăzi de la întemeierea acelei forțe unice, a acelei colectivități eroice și atît de adesea anonime ce l-a îndrumat și l-a îmbărbătat din primii ani ai tinereții sale, și pe care, încă de atunci, ne-am obișnuit s-o chemăm cu un nume propriu întrunind, parcă, în rezonanța lui, și vocabulele fundamentale: patrie *și* participare *la unitatea invincibilă a nădejdilor lumii, contopite sub bolta unui viitor prefigurat în accentele* Internaționalei.

Pentru o cît mai judicioasă confruntare între năzuință și împlinire, am înțeles să și datăm fiecare poem cu anul cînd a fost scris, actualitatea întregii culegeri constînd în unitatea ei de spirit, în efortul prin care un om, astăzi matur, cată să nu-și dezmintă propria lui tinerețe, această tinerețe din febra căreia, cum spunea odată un mare scriitor, restul lumii își păstrează temperatura normală.

1960

PREFAȚĂ

Nu vă bizuiți pe mine!
Eu nu sînt decît ecoul și (uneori) prevestirea
faptelor voastre.

Deci,
nu vă bizuiți pe mine,
ci pe faptele voastre!

Nu vă bizuiți pe mine,
eu nu fac decît versuri din cuvinte;
cuvintele nu sînt mai mult ale mele decît ale voastre,
ci vin singure.

Uneori, e drept, caut rimele,
le mai forțez chiar,
dar, și dacă nu le-aș căuta,
ele ar veni singure.

Deci,
nu vă bizuiţi pe mine,
ci pe ceea ce sînteţi, ce faceţi.
Vorbele mele vor spune
singure, această minune.

SFÎRŞIT

Îmi lipesc tîmpla de pămînt
şi aud oftatul cavernos al minelor;
îmi înalţ ochii pe cer
şi nu văd decît norii de fum
înfăşînd gîtul lung al
coşurilor de fabrică;
în gări, în porturi, pe străzi, pe cîmpii,
pretutindeni oameni aplecaţi
ridică, sapă, coboară, umblă,
gîfîie, se mişcă, asudă;

Numai undeva
într-un birou capitonat şi cu intrarea strict oprită,
cineva şade într-un fotoliu adînc
şi nu face nimic,
fiindcă oamenii cei mulţi fac tot ce e de făcut,
fac tot ce nu se poate face.
Şi omul singur din biroul capitonat
seamănă, în neclintirea lui, cu un condamnat la moarte.

1934

VITA NUOVA

Am să-ți povestesc cîndva, iubita mea, despre marginile singurătății,
îmi vor pica vorbele domol, rotunde, ovale,
va fi o poveste ca un vis întîrziat peste crengile nopții
și tu ai să mă asculți tăcută, cu ochii mari, întrebători.

Am să-ți povestesc cîndva, sînt sigur,
despre tristul peisaj lunar al singurătății,
despre adîncile-i prăpastii
și despre orbitoarea ei lumină.

Apoi glasul mi se va rostogoli ciudat,
se va ridica în zbor, vulturește, peste piscuri,
povestea va prinde rădăcini și va da muguri,
nădejdile vor răsări din vorbe ca din pămîntul gras, aburit, al cîmpiilor.

Am să-ți povestesc despre furtuni și înserări,
despre vîrfurile pleșuve ale munților,
despre boarea lină a văilor ardelene
și despre cîntecul netălmăcit al mierloiului sălbatic.

Dar, mai presus de toate,
mai cu grijă ca despre toate,
mai înflăcărat și mai viu ca despre toate,
am să-ți povestesc, iubita mea, despre oameni.

Sînt aici, în inima și-n gîndul meu,
mulți, nenumărați și fără sfîrșit:
oamenii domoli și blînzi ai pămîntului,
ca vorbele mele, domoale,
oamenii furtunatici ai mării
pe care nici o vorbă n-o poate cuprinde,
oamenii palizi și triști ai orașelor,
femeile lor pudrate, prea albe,
sau ceilalți oameni, nevăzuți, ai orașelor,
temeliile, paza și primejdia lor:

Oamenii anonimi și mereu prezenți ai orașelor,
oamenii trudei și-ai vrerii neclintite.

Va fi o poveste ieșită din mitologie,
o fantastică poveste, ca un crud adevăr,
o poveste adevărată și simplă ca un fapt-divers.

Apoi, tîrziu, îţi voi privi în ochii limpezi,
te voi întreba încet despre marginile singurătăţii,
iar tu îmi vei răspunde cuminte, domoală,
şi ne vom da seama atunci că demult nu mai sîntem singuri.

Am să-ţi povestesc cîndva, iubita mea, despre marginile singurătăţii
şi despre viaţa nouă pe care-o vom începe atunci.

1935

SINGURA LUMINĂ

Sunt uneori, fraţilor, pe culmi viscole reci;
şuieră subţiri ca o biciuşcă de alun, ca o chemare de departe,
vînturi de creste şi de oţel,
reci, din adîncuri şi zări despletite.

Uneori, fraţii mei, fraţii mei, biciuit
obrazul îmi îngheaţă în singurătăţi,
sus, peste creste, în singurătăţi
cu vulturi pleşuvi şi viscole reci şi subţiri.

Cum mă aplec atunci înspre voi, înspre văi,
şi v-aş chema de-acolo, din somnul trudei voastre,
lîngă obrazul meu îngheţat în singurătăţi,
încleştat, scorojit, şfichiuit sus în piscuri.

Fraţii mei, fraţii mei, ce sărace mi-s vorbele, chemarea!

Ea n-ajunge pînă la voi, e subţire,
ca un cuţit o taie viscole reci din piscuri,
o sfarmă în pulberi ca zăpezile mărunte
căzute undeva, măcinate-n pripoare.

Dar mă-nalţ îndărătnic prin furtuni
(atîta sunt de slab şi subţire!)
aş fi frate cu stelele de n-aţi fi voi în vale
aprinzînd cu înserarea cîte-o stea în fiece fereastră.

Iar bezna mă prinde cu gîndul la voi,
în piscurile reci mi-e singura căldură
această unică şi dragă mîngîiere,
fraţilor, fraţilor, voi fraţi adormiţi!

Apoi văile se umflă şi pornesc
hohotind, către voi, către şesuri...
Vînturile reci ale singurătăţii cîntă
şi inima mea se-nfierbîntă ca o rumenă pîine,
ca o palmă călduroasă, mîngîietoare,
cînd trec peste viscole, peste vîrfuri şi zăpezi
din străfundul vostru, chemările, căldura,

Cînd clipa mică sporeşte cît un veac
(doar viscolele reci rămîn pe-afară, şuieră mai departe),
cînd mă aplec peste văi, peste liniştea voastră de somn,
deschisă cu grijă fiecărui oaspe
ca palmele, ca uşile voastre grele, de blăni înnegrite, crăpate,

cînd cu grijă deschideţi şi tăios vă uitaţi,
purtînd într-o mînă aprins, înălţat,
felinarul de paing şi pojar,
în clipa cît un veac din nopţile conspiraţiei.

1935

SCRISOARE ÎNTR-UN PACHET CU ALIMENTE

Hîrtia asta albă care-mi stă dinainte
atîtea lucruri îmi aduce aminte,
despre voi şi despre mine
şi aş vrea să vă întreb dacă o duceţi mai rău sau mai bine,
dacă şi voi vă gîndiţi, cînd somnul nu vă vine,
la atîtea lucruri mari şi de toţi aşteptate?

Fiindcă măcar că voi staţi închişi pe cînd eu umblu în libertate,
aceeaşi soartă ne aşteaptă în toate,
aceeaşi viaţă aspră şi acelaşi dor mă leagă de voi ca pe-un frate.

Şi fiindcă am pomenit de închisoare şi de libertate,
o să vă amintesc (fiindcă, desigur, o ştiaţi dinainte),
că oricare din noi ar spune că e liber, minte:
şi eu care privesc cerul întreg, acuma, cînd umplu pagina scrisorii,
ca şi voi care-l vedeţi numai din curtea închisorii,
avem inima la fel de ferecată şi înăbuşită,

viaţa la fel de neştiută şi de strivită,
la fel de cruntă şi de străjuită
de aceiaşi oameni care v-au băgat în puşcărie
şi care vor să-mi ucidă viaţa şi mie
spunîndu-mi „om liber". De liber ce sînt,
pot oricînd să mă vînd
aşteptîndu-l pe cumpărătorul libertăţii mele, în piaţa mare,
care îmi va da un pol pe zi ca să am, chipurile, de mîncare, —
şi care (chiar de nu seamănă) e tot una cu gardianul de la închisoare,
cu judecătorul de instrucţie, cu moşierul sau cu fabricantul de tunuri şi mitraliere,
stăpînii libertăţii noastre şi de la distanţă, şi din apropiere.

Dar ştiu eu că voi, ca şi mine,
vă gîndiţi ce e de făcut pentru ca totul să meargă bine;
iar cînd o să ieşiţi din închisoare,
vă aşteptăm la lucru ca să ne daţi ajutoare
şi nu uitaţi că truda voastră va fi izbînda cea mai mare.

Vă doresc sănătate şi grabnică liberare!

1935

PRIMĂVARĂ DULCE

E tristă și luminoasă această primăvară,
cu gîndacii ei roșii și furnicile ieșite pe lîngă case.

Și preotul cucernic a ieșit în cerdac
să privească mulțumit cerul și mugurii.

E-o primăvară ca atîtea altele:
în curînd vor înflori castanii și merii,
soarele o să vină mai aproape
și gîrlele au să se umple de peștișori cît acele.

Numai o tristețe tăcută rămîne spînzurată în aer
ca un cuvînt încă nerostit,
ca o durere tăinuită,
o tristețe tăcută și amenințătoare
ca un abur ușor, prevestitor de ploaie.

Nici un om nu trece prin primăvara asta,
nu se înfrățește cu ea.
Toți oamenii s-au închis în ateliere
și cînd ies la prînz, galbeni, încruntați și tăcuți,
trec prin aerul luminos
ca o tristețe, ca o amenințare.

Ei n-au timp să vadă primăvara,
nici mugurii mici care-ndată vor fi flori,
nici gîndacii roșii, nici furnicile mărunte.

Ei sînt mereu obosiți și galbeni,
fiindcă primăvara asta nu e a lor,
cum nu e a lor decît tristețea dintr-însa,
tristețea grea și amenințătoare ca un nor prevestitor de ploaie,
pe care n-o înțelege preotul cucernic
ieșit în cerdac să privească seninul.

1935

CALEA VIRGINĂ

Viu acum în fața voastră, oameni,
în îndoita misiune de agitator și duhovnic
(fiindcă m-am întrebat îndelung
care alta poate fi menirea poetului
și care haina ce trebuie s-o-mbrace?)

Sînt aici în fața voastră și vă vorbesc:
sînt întreg, cum mă vedeți, din creștet pînă-n tălpi,
singur, cu mine și cu voi.

Am deprins pentru voi legile retoricei, aspre și savante,
ca să vă înflăcărez și să vă aprind,
ca să vă ridic pe înaltele vîrfuri de munte
pînă la cerul albastru, semeț,
iar de acolo, cu grijă, să vă cobor în voi,
să priviți în adîncuri
și să vă întrebați: oare sînteți în stare
pînă la capăt să duceți lupta,

ca să întindeți dreapta voastră stăpînire
pînă acolo unde ochiul nu mai poate vedea,

Pînă-n marginea cîmpiilor și-a clinelor rotunde
pe care le cuprindeți cu privirea
din înaltele vîrfuri de munte!?

Am deprins pentru voi legile poeziei,
cîntecul ei domol și răzvrătit,
duioșia caldă și asprimea tare,
ca să vă amintesc viersul cel dulce al mierloiului,
lăcrămatul cîntec al privighetorii,
mireasma crudă a florilor de cîmp
și zbuciumatul vaier al pădurii în furtună.

Ca să vă pot vorbi — și să fiu înțeles! —
despre lanurile voastre muncite mult, cu trudă,
despre vîntul care vă-nfășoară și vă răcorește,
despre pămîntul negru, aburit,
despre focurile aprinse în noapte pe culmi,
despre soare și ploaie,
despre bucuriile mărunte și durerile amare.

Am deprins legile tovărășiei
pe care nici o lege nu le scrie
decît în ochii și-n zîmbetul vostru omenesc,
în strîngerea caldă a mîinii frățești,
în vorba dreaptă, fulgerătoare,
ca să vă spun să mergeți toți împreună,

că nu sînteți voi toți decît Unul
și ca Unul să rămîneți laolaltă!

Am deprins legile luptei, ascuțite, dîrze,
ca să vă vorbesc despre lupta spre libera viață,
despre surda și rodnica ei învierșunare,
despre flacăra, nădejdile și temeiurile ei.

Iar cînd mă veți întreba
după ce vă voi spune toate cîte am de spus,
după ce vă voi arăta căile drepte care duc înspre voi și-nspre
lume,

Cînd mă veți întreba, la urmă,
hotărîți, încrezători,
ce trebuie să alegeți:
spada trufașă a luptei,
sau drumul cuvioasei mîntuiri?

Eu, stînd în fața voastră,
în dubla misiune de agitator și duhovnic,

Vă voi spune că nu e decît un singur drum,
că drumul luptei și al mîntuirii
sînt două căi pe veci nedespărțite

ca mîinile și ochii,
ca sufletul și trupul,
mereu îngemănate și unice:

Calea virgină, care vă așteaptă,
a mîntuirii omului prin luptă.

1935

VASILE ROTARU

Ucenicul Vasile Rotaru, fiu al unui muncitor cu cinci copii,
a plecat acum doi ani dintre cei vii;
a plecat fără zgomot din viață,
cu o dîră de sînge desprinsă din piept ca o ață,
tot așa de tăcut ca-n prima dimineață
cînd sărăcia l-a trimis să se vîndă pe piață.

Vasile Rotaru, flăcău de șaisprezece ani,
singurul fecior într-o casă de oameni sărmani,
a plecat la tîrg ca să-și vîndă pe bani
brațul firav, cu oase prea lungi sub pielea slabă.
Șomerul Vasile Rotaru a plecat la tîrg după treabă.

În piață a văzut lucruri minunate:
mărfuri frumoase, cucoane, prăvălii și palate,
a-ntîlnit și alți oameni ca el,
căutînd de lucru undeva, în vreun fel:
erau oameni mulți și necăjiți,
cu pumnii strînși și umerii-ndoiți,

oameni ieșiți să se vîndă
la stăpîn, pentru munci de osîndă,
să care poveri sau să clădească palate
în care n-au să calce cînd vor fi terminate.

Vasile Rotaru s-a-mprietenit cu ei curînd
(unde l-au văzut prizărit, i-au vorbit și mai blînd)
și s-a hotărît să intre cu alți flăcăi la rînd
într-o fabrică de trenuri de la gară,
cu doi poli pe zi și-o pîine de secară.

Era un băiat bun;
lucrătorii-l iubeau și-l cinsteau cu tutun,
îi cereau ajutor cînd aveau de lucru mai greu
și el sărea la toate, măcar că robotea mereu.

Mai tîrziu a aflat de la meșterii bătrîni
cum sînt ei furați de stăpîni,
cum li se fură viața pe ceasuri și săptămîni;
și ca un bun lucrător ucenic,
a înțeles totul, fără să uite nimic.

În munca grea din atelier,
mușcați de foame și de ger,
oamenii cei mulți și necăjiți
au pornit cu pumnii strînși și umerii-ndoiți,
să își facă ei singuri dreptate,
fiindcă necazurile nu le-au fost ascultate
și viața lor cea neagră n-o lua nimeni în seamă.

Pe Vasile Rotaru l-au pus să tragă semnalul de alarmă.
Iar cînd sirena a despicat cerul, cu sunet ascuţit,
Vasile Rotaru a simţit un şipot fierbinte între coaste şi a gîndit:
„Dacă izbîndesc tovarăşii mei, şi eu am biruit!“

Şi a mai spus o dată, şoptit, ca pentru sine:
„Tovarăşi, să izbiţi şi pentru mine!“

Vasile Rotaru, ucenic la atelierul căilor ferate,
a murit acum doi ani, pentru pîine şi libertate.

1935

REÎNTOARCEREA LA ELEMENTE

Toate nopţile sînt domoale şi singure
şi toată călătoria nu e acum decît în marginea nopţi
călătoria mea de fiu rătăcitor,
singur, la capătul lumii, al nopţilor.

Cît de preţioase dibuiri,
cît de grele şi surde erau orbecăirile,
şi ţi-am scris, tată, poemul fiului risipitor
şi al întoarcerii lui acasă, tîrzie.

Toate nopţile sînt pustii şi tăcute,
iar murmurele lor şi zvonurile
nu sînt decît murmurele tulburi ale nopţii.

M-am încrezut în ele şi m-am dăruit
fiecărui zvon şi fiecărei păsări ţîşnită ca din crengile nopţii.

Mi-am tocit pingelele și am rămas desculț,
sărac și desculț ca-ntr-o biblică poveste,
însetat și înfometat ca-ntr-o biblică legendă,
rătăcit, desperat ca-ntr-un biblic întuneric.

Dar peste toate întunecimile,
și mult mai departe, dincolo de ele,
peste bolta neagră și zvonurile surde ale nopții,
din trudnica mea călătorie,

Se ridică una singulară, eternă,
clipa trăită între ochi și buze,
cuvîntul spus rar, poate doar aninat în văzduh,
privirea limpede și dreaptă, poate uimită,
cînd, frățește, prin noapte am întîlnit tovarăși de drum,
la fel de osteniți,
înfometați ca și mine.

Pentru clipa asta a dăruirii,
pentru pașii desculți, sîngerați pe drumuri tîrzii,
pentru unica mîngîiere a vîntului,
a vorbei calde, tovărășești,
totul e prea puțin
și viața noastră-i unica răsplată.

Pentru lumina tovărășiei în noapte, ca o lampă,
pentru privirea limpede ca zorile,
pentru vorba domoală, mîngîietoare,
nici o rătăcire nu e de ajuns,
orice rătăcire este binevenită.

Și de cîte ori n-oi fi strigat în mine,
peste mine însumi eu stăpîn:
„Moartea ar putea să vină foarte simplu!“

La capătul nopților și-al colindărilor,
cînd clipa a crescut în mine cît un veac,
ce preț poate fi, oare, cumpănit?
care gînd poate fi măsurat?

Toate sunt aici adunate-n pumn:
și foamea, și iubirea, și tăcerea,
și nebunia, și-ntunericul singurătății,
toate sunt aici, întregi și bogate,
moartea ar putea, într-adevăr, să vină foarte simplu!

Reîntoarceri tîrzii și reveniri în prag,
sîngerînda geană a lămpii în fereastră,
reîntoarceri în pragul nopților sfîrșite,
cînd din ele n-a rămas decît lumina tovărășiei,
și zîmbetul tău, dragostea mea, ți-l fluturi de departe ca o năframă,
cînd tu aștepți acolo tăcută, imobilă,
cu gura ta, cu mîinile și ochii,
ca apa și pîinea pe masa cea scundă a săracilor.

Simple și întregi,
păstrate cu grijă pentru această dorită reîntoarcere la elemente.

1935

SCRISOARE DE ADIO

Îți las în păstrare
cărțile dragi,
scrisorile bunei mele mame
și un portret mai palid de febra plecării mele
de Don Quijote teribil cu pușcă de vînătoare.

Nu vei auzi de mine,
de isprăvile mele minunate,
decît cînd vei citi telegramele sosite de la Estramadura.
(Nu trebuie să fii geloasă:
Estramadura nu e o fată spaniolă,
e numai o bucată de pămînt, mai mare,
din pămîntul spaniol pe care mă duc să-l apăr
cu toți oamenii și pomii de pe el,
neobosit și zănatic Don Quijote.)

Să nu rîzi de numele acesta,
fiindcă morile de vînt sînt acum adevărate
și aripile lor se-nvîrtesc ucigător
pe cerul Estramadurei, în număr important.

Don Quijote, alături de Frente Popular,
e o comparație care nu trebuie să te facă să rîzi,
fiindcă morile de vînt sînt avioane de bombardament
și nu o dată mica mea viață va fi amenințată.

N-aș vrea nici să plîngi,
cînd, recitind cărțile mele dragi
și scrisorile bunei mele mame, moartă de curînd,
sau cînd,
privindu-mi portretul cu febra plecării,
te vei gîndi tristă la marile plecări
și la soarta de pe urmă a oricărui Don Quijote.

În Estramadura,
pămîntul acesta aspru ca și poporul lui,
aflu pentru-ntîia oară de puterea visului
și gîndurile-nchise în cărțile dragi
le văd țîșnind acum aprinse pe țeava puștii de vînătoare.

Sunt gînduri de plumb topit, de gloanțe,
ciuruitoare ca alicele puștii de vînătoare,
problemele vechi de istorie și sociologie
care se verifică azi, la lumina reflectoarelor,
pe harta roșie a Spaniei adevărate.

Poporul, lîngă mine, mai viu și mai drag,
cade și aleargă-n espadrile.

Salut cu pumnul strîns pe Largo Caballero,
ascult cu inima pe buze discursul lui Dolores Ibarruri,
şi-i iubesc pe toţi oamenii aceştia
al căror nume sună frumos,
ca locurile unde trăiesc şi se luptă,
pe oamenii aceştia cu nume de steag
fluturat în vîntul Spaniei ca un îndemn.

E o problemă cu totul nouă care se pune-acum,
cînd tinereţea mea e ciuruită de gloanţe ca de gînduri
şi cînd deschid braţele largi,
nepotolit şi aprig Don Quijote,
cuprinzînd lumea toată de pe-ntreg pămîntul,
cuprinzîndu-te pe tine, dragostea mea,
o dată cu poporul din care faci parte,
o dată cu gîndurile plecate din cărţile dragi;

O dată cu naşterea acestei noi U.R.S.S.
(care-nsemnează Uniunea Republicilor Socialiste Spaniole.)

Septembrie 1936

OAMENII PĂMÎNTULUI

Acum, cînd mă gîndesc încruntat la ţara mea,
cînd mă gîndesc înfuriat,
plin de furie pe soarta ei,
pe oamenii ei;
cînd mă gîndesc la pămîntul ei,
la pămîntul ei bun, negru şi gras,
cu pomi, cu grîu, cu porumb, cu orz,
cu in, cu secară, cu ovăz, cu stejari, cu vii,
cu vii şi cu morţi
(parcă mai mulţi morţi decît vii).

Acum, cînd mă gîndesc la ţara aceasta
cu munţi şi cu ape,
cu munţi şi cu ape de aur,
cu păcură şi cu huilă în care ard cedrii, acum,
după ce-au mai ars odată, cu zeci şi sute de mii de ani în urmă
mă cuprinde o mare, o nespus de mare furie pe ea.

Gîndul meu se-ntoarce încruntat,
aleargă pe străzile orașelor și-ale satelor ca un cîine flămînd,
ca un cîine scheletic, ca un cal costeliv, transparent,
al unuia din cei patru cavaleri ai Apocalipsului;

Gîndul meu, el însuși ca un cal
costeliv, halucinant,
din cel mai grozav apocalips
al acestei țări,
al acestui pămînt de țărani;
gîndul meu, calul meu costeliv,
se scufundă-n aduceri aminte,
în apa crudă a unei seri de primăvară,
în care tot orașul era cufundat ca-ntr-o gîrlă.
Arome noi zburau peste asfalt,
printre ziduri drepte, cenușii, colțuroase,
umbre mari se clătinau
ca niște amintiri ale cedrilor
sculați din huila care ardea acum
în hornuri înalte și roșii.
Orașul vegeta, vegeta
cum n-a făcut întotdeauna, ca o ciupercă,
decît să vegeteze, să se-ngrașe și să adune.
Orașul e alb
chiar și-n amintirea tulbure și crudă,
cînd părea scăldat, ca-ntr-o gîrlă, în seara albastră de Mai.

Pe străzile lui albe, de cretă,
s-au ivit atunci, sculați din pămînt,

rupți din pămînt,
din acest negru și darnic pămînt,
din acest negru pămînt de huilă,
de porumb, de aur, de robi și de păcură,

S-au sculat, mai negri, și-au trecut prin oraș
Oamenii Pămîntului cu coasa pe umăr.

Prăpastii se căscau în seara de apă albastră-a orașului:
Oamenii Pămîntului treceau pe străzile lui.
Oamenii Pămîntului, rupți din pămînt,
treceau pe străzile largi, cenușii,
printre casele albe,
nestăviliți, ca o furtună.

Oamenii Pămîntului,
negri ca pămîntul.
Pămîntul însuși.
Pămîntul însuși trecea pe străzile orașului,
pămîntul mergea pe străzi, printre case,

Și se cutremura
în albastra seară de Mai.

1942

PLOAIE CU SOARE

Pe această ploaie cu soare
îmi place mult să mă plimb prin piața mare,
care e locul tuturor întîlnirilor,
al celor fără lucru şi fără căpătîi,
galbeni şi lucioşi în ploaia cu soare, ca nişte gutui.

Trec şi azi printre ulucile subţiri,
pe unde, acum zece ani, o fetiță alerga să-mi spună, gîfîind,
cu înfiorarea primei mărturisiri:
„Te iubesc!"
Şi praful străzii mi se ridică-n ochi
învelindu-mă într-un nor ca pe-un adevărat zeu pămîntesc.

E într-adevăr frumos să treci prin ploaia cu soare
ca prin dulci, sfîşietoare aduceri aminte
şi-n loc să te deşiri, să cazi şi să jeleşti,
să te întorci asupra ta, să te faci că nu le cunoşti
şi să treci fluierînd înainte.

E greu să nu te podidească nici o lacrimă,
dar e şi mai bine să le ţii închise sub pleoape,
privind senin-nainte, nepăsător aproape,
şi numai prin genele ochilor, ca printr-o sită,
să simţi cum te bate, subţire, beteala de aur a ploii, însorită.

1942

BUNĂ ZIUA!

> Încep aceste cîntece acum, la 37 de ani, în plină tinerețe, și cred că nu mă voi opri pînă la moarte...
>
> WALT WHITMAN

I

Azi am să vă spun un lucru foarte grav:
am să vă vorbesc despre niște vorbe
pe care orișicine le spune de zeci de ori pe zi,
dar care-s totuși fără pereche pe lume.

Vreau să vorbesc despre Bună Ziua,
așa cum vă spun și eu acuma,
cînd ne-ntîlnim încă o dată.

Întotdeauna, oamenilor, cînd îmi iau întîlnire cu voi,
sînteți punctuali, sînteți de cuvînt,
întotdeauna voi veniți la oră fixă
și de aceea ziua e-ntr-adevăr bună,
iar eu vă pot spune din inima-mi toată:
Bună Ziua!

Iată: aici e un cîine, dincolo un muncitor,
în fereastră o cucoană pe care parcă o cunosc,

un copil îmi zîmbește și o floare se frînge
în vîrful prea fraged al tulpinei.

Într-un balcon o fată își ridică brațul strălucitor în soare
și-și potrivește părul cu dureroasa grație
a acestor dansuri anonime, involuntare,
mai departe flutură sutana unui episcop
și-n limuzină trece falnic un mare general.

Eu totuși trec pe lîngă voi toți
și vă spun foarte convins:
Bună Ziua!

Aici, lîngă umărul și singurătatea mea,
voi sînteți una cu mine
și de aceea cînt pentru voi;

De aceea stau, și tac, și pe urmă cînt pentru voi.

II

Despre acest lucru vreau să vă vorbesc:
despre acest cîntec și — de s-ar putea —
despre tăcerea aceasta;
fiindcă toate nasc din ceva,
toate au o mamă, un tată,
numai aceste cîntece se nasc din tăceri,
din mute dureri, din absențe, din lipsuri.

Ele singure se nasc *din ce nu e.*

Despre acest lucru vreau să vă vorbesc,
despre clipa unică, electrică, spectaculară,
cînd asemeni truverilor cu cobza de gît și spada la șold,
îmi umplu pieptul ca să-ncep cîntecul meu categoric
pe viață și pe moarte.

Se face atunci un mare gol,
și-o mare spaimă, străfundă, mă cuprinde.
Privesc în toate părțile: sunt singur.
Singur pe tot pămîntul, în toată lumea,
singur de la un capăt la altul al lumii,
de la-nceput și pînă la sfîrșit,
singur ca un osîndit, ca un luptător.

Și cîntecul pornește din inima mea singur
ca o corabie cu pînze.

Despre această clipă aș vrea să vorbesc
și-apoi să ne privim în față, lămurit,
să ne zîmbim cînd ne-ntindem mîna
și să ne spunem din nou și din inimă:
Bună Ziua!

III

Ziua e bună-ntr-adevăr,
dacă lucrul ăsta se împlinește.
Cîntecu-mi umblă pe drumuri acuma, pe străzi,
și toate ulițele-s pline de cîntece ca de castani;
toate aceste cînturi au fost sădite de mine,
ori de alții ca mine (n-are nici o importanță!)
sigur este că au crescut de-atunci, s-au făcut mari,
cu frunze, și flori, și fructe rotunde;
cîntecele toate, acești castani sălbatici,
cresc pe marginea tuturor drumurilor lumii
ca niște copii din flori,
ca niște prunci găsiți, fără nume.

Și eu mă întorc la ele.

După zeci, chiar sute de ani, mă întorc
învestit cu o mare misiune,
ca la o judecată de apoi.
Mă-ntorc să-mi revăd străzile cu umbră, sub castani
cu candele de nuntă ca moțuri de curcani,
și tuturora să le spun:
Bună Ziua!

În toată lumea numai eu mă întorc,
numai eu rămîn mereu neschimbat,
toate se schimbă, toate și toți
(pînă și aceste cîntece pornite din mine ca niște corăbii),
dar aceasta e chiar datoria voastră
învățată din vreme, de la strămoși: *non bis in idem!*

Eu singur sunt mereu acelaşi
şi sunt oricînd
în orice loc,
în acelaşi punct al lumii,
al planetei,
de două, de trei, de o sută de ori.
Eu singur sunt mereu acelaşi: într-una plec şi-ntr-una mă întorc;
plec ca să mă întorc.

Altfel, nici n-aş mai pleca
dacă n-ar trebui să mă întorc la voi
şi să vă spun mereu, din nou, la nesfîrşit:
Bună Ziua!

IV

Bună Ziua!
Ce uşor se spune, ce simplu!
Dar cît de bună-i ziua asta,
cine-o s-o poată spune vreodată?

Ziua e bună, într-adevăr:
vîntul bate plin de miresme,
spicele se umflă domoale, în şoapte,
în zare cresc norii rotunzi ca nişte lebede
şi soarele răsare tot de la răsărit.

Dar sunt gusturi amare în cele mai crude bunătăţi,
sunt deznădejdi şi spaime prin unghere,

sunt toate furtunile
invizibile-n pînza acestei corăbii,
ancorînd acum la coastele voastre
plină cu merinde şi îndemnuri.
De aceea eu vă spun:
Bună Ziua!

E singurul lucru pe care am să-l repet într-una,
apoi am să vorbesc de ziua cea bună
cînd mă întîlnesc cu voi,
cînd vorbim despre viaţă şi luptă,
despre înfrîngeri şi biruinţe,
despre bucurii şi nădejdi,
despre iubire, moarte şi prietenie,
despre dureri şi doruri
ori despre multdorita pace.

Da, eu vă pot vorbi despre toate cîte sunt
văzute şi nevăzute, fără sfială,
mie nu-mi pasă!

Mie nu-mi pasă dacă iubita mi-a spus: „Nu te mai iubesc!"
şi a pornit-o-n lume, peste două continente,
ca un cîntec sau ca o corabie,

Fiindcă iubirile mele sunt toate depline, adevărate,
pe toate le-am stăpînit şi toate mă stăpînesc
din creştet pînă-n tălpi.
Mie nici nu-mi pasă dacă ele-s aici, lîngă mine,
ori de fac în voie ocolul pămîntului,

fiindcă eu nu-s un om cu picioarele pe pămînt,
dar tot pămîntul e la picioarele mele.

Ce? Ați văzut voi că-mi pică vreo lacrimă?
Eu sunt cîntăreț și om serios,
cetățean și tovarăș al lumii.

Eu și ai mei nu cîntăm ca să ne amuzăm,
eu nu plîng cînd trebuie să vorbesc despre bucuriile vieții,
eu nu mă zbat neputincios între gînduri și vorbe,
între fapte și gînduri.

Eu nu-nfățișez aici îndoieli și spaime
(iar cînd o fac, e doar un mijloc sau un drum)
pentru că eu înfățișez rezultate.
Pot spune chiar că nimic nu e mai imoral,
mai putred și mai rușinos
decît înfățișarea hoitului propriu, furnicat de frică,
viermuit de șovăieli.

Fiindcă vă spun:
cine n-a învățat singur să se îndoiască,
nu va-nvăța nicicînd și de la nimeni certitudini.

Și dintre toate, cea mai importantă este să știi cînd anume
este

Bună Ziua.

V

Da, orice s-ar întîmpla, ziua e bună:
o mamă a murit de foame, un submarin a mai scufundat
șase vapoare;
patruzeci de mii de copii francezi au fost înmormîntați în
urma tragicelor evenimente din cursul anului 1940;
un oraș a fost incendiat cu bombe de tip atomic;
în Polonia, trei mii de oameni au fost împușcați;
„Inamicul a lăsat pe cîmpul de luptă peste cinci sute de
morți și o mie șapte sute optzeci și trei de răniți“ —
anunță mîndru și foarte exact ultimul comunicat.

Eu întreb: cine e inamicul?
Fiindcă restul n-are nici o importanță —
și proclam, de aceea, categoric:
Bună Ziua, hoiturilor fără importanță,
anonime, universale.
Bună Ziua!

Da, ziua e bună, într-adevăr, strașnic de bună!
Și dacă nu-i pe cît ar trebui,
eu știu bine, oamenii mei, că doar voi faceți toate zilele
și toate zilele de mîine le veți face voi
de la un capăt la altul
pe măsura voastră omenească: extraordinare, simple și
curate.

Într-una din ele ne vom întîlni ca și azi,
ne vom privi lung, ne vom întinde mîna

şi ne vom spune, în deplină cunoştinţă de cauză:
Bună Ziua!

Eu sunt aici pentru voi toţi.
Pentru această zi sunt eu aici
şi pentru nimic în lume n-am de ce plînge.
Sunt doar atît de fericit:
apă, văzduh, soare şi pămînt
toate se rostogolesc la picioarele noastre,

Şi alături de mine, de umărul meu,
voi toţi, nenumăraţi,
cei pentru care cînt şi care mă ascultaţi,
voi toţi cărora vă spun acum
o dată mai mult:
Bună Ziua!

De ce să plîng, de ce să fiu trist?
Cînd vă vorbesc despre viaţă, despre bucurii şi luptă,
fără să vă spun niciodată nimic despre îndoieli şi spaime
(ele sunt necunoscute unui cîntăreţ adevărat, credeţi-mă!)

Şi eu sunt un cîntăreţ adevărat,
eu nu cînt ca să mă distrez,
eu am răspunderea acestor cîntece după cum am răspunderea tuturor cîntecelor lumii,
a celor ce-au fost, a celor ce vor veni,
după cum am răspunderea voastră şi răspunderea tuturor zilelor voastre,

Eu sunt aici cel dintîi şi cel de pe urmă,
sunt pîinea şi cuţitul.

De aceea îmi măsor cuvintele, gesturile, hotărîrile
cînd vă întind mîna şi vă spun
în deplină cunoştinţă de cauză:
Bună Ziua!

1942

PRIETENII DE LA MIEZUL NOPȚII

Prietenii mei, vă rog să nu vă supărați
dacă întîmplările vin totdeauna cu precizia fantomelor
(ele se conduc, o știți bine, după un ceasornic al eternității),
și faptul că luna răsare și acuma
e o întîmplare tot atît de exactă și de extraordinară
ca și întîlnirile noastre
de la miezul nopții și-al orașului-tăbăcărie,
peste care umbrele nopții întind piei flasce de vietăți marine.

O mie de zile și de nopți,
o mie de ani și de secole,
o mie de plante și de animale,
o mie de ploi și de vînturi,
o mie de pistoale și de afișe
nu vor acoperi această lumină lunară
care ne pudrează fețele pentru marea gală
a întîlnirii noastre exacte, minerală.

Vă spun toate astea, încă odată,
ca totdeauna, în deplină cunoștință de cauză,
fiindcă degeaba fața voastră îngălbenește ziua
(frunzele singure cunosc acest mister)
și e aici un semn că misterele își păstrează intactă
rotunda lor poartă.

Ascultați: trec pe caldarîm caleștile vechi
ai căror cai valsează în ritmul *Dunării albastre*
și umbrele, ah! umbrele amanților la braț
au o indecență de muscă
frecîndu-și grăbită picioarele de dinapoi, trompa și aripile.

Importanța lor au împrumutat-o acești domni
mingilor de fotbal de la meciurile de duminică,
dar fiecare din noi e un portar vigilent
și caii toți, valsînd în ritmul *Dunării albastre* de Strauss,
continuă să fie înaintași.

Acum se despart saluturile pe străzi,
acoperișurile au trecut de trotuar pînă-n rigolă
unde reverențele se deșartă ca butoaiele, ca țucalele,
singură anatema Papei Grigore al treisprezecelea Hildebrand
e mai sfidătoare decît acest răsărit de lună.

„Nu-mi pasă de moartea lăcustei!“ o să ziceți,
săltînd mai departe, peste propriile voastre umbre,

în amintirea ultimei cîmpii din vacanța cu prune.
Și fiecare din noi ar avea dreptate,
dar un mare scandal a izbucnit la cîrciuma din colț,
un M-a-a-a-r-e S-c-a-n-d-a-a-a-a-l!
(Numai felinarul își visează mai departe micuțele lui
prostituate.)

Ce răni de sînge, ce răni de sînge
gîlgîie în trupul adormit al orașului
fluierul sergenților cafenii:
„Camuflaju', domnu, camuflaju'!..."

Odată cu mine, într-un parc, era toamnă,
(e-he! — veți spune — toamnele, noaptea, în parcuri!)
odată cu mine, cu fiecare dintre noi
se petrecea o crimă, o sinucidere a tăcerii, o pîndă,
și vulpile ne treceau din tufișuri în sîn
ca să ne sfîșie tăcut ca pe niște spartani.

Noi n-aveam nevoie de sergenți,
de fluiere și de camuflaj,
cînd fața noastră, a fiecăruia, era cea mai densă cortină;
doar un deget bîjbîia prin întuneric singuratic,
pe cînd toamna-și trimitea mai departe cunoscutele ei bilete
de rugină...

Vă știm pe fiecare, domnilor, șugubeților!
Zadarnic încercați să ne convingeți la drama pasională,

zadarnic ne argumentați despre a cincea dimensiune:
știm bine pe unde răsare soarele și pe unde apune,
n-o să ne mai trageți chiulul la cîntar!

Fiecare din noi e o poiană,
o orgă sau o catedrală:
ne mișcăm printre voi cu smerenie și răspundere
(de unde să știe poiana din vacanța cu prune că tocmai acolo
se va da o mare bătălie?)

Dar noi, cu știința exactă a numerelor, a astrologiei,
cu harta planetară disecată în sistemul nervos și mușchiular,
noi, care suntem prelungiți dintr-un vis într-altul,
noi, care știm că întîmplările sosesc cu precizia furtunii,
noi suntem fiecare un cîmp sau o catedrală,
peste care se va da, dintr-o clipă într-alta,
marea bătălie pentru facerea lumii.

1942

ÎNTOARCEREA FIILOR RISIPITORI

Acuma, cînd mantaua cerului e-n zdrențe
lăsînd să-și pătrundă geana stelele prin ea
pînă-n adîncul ochiului nostru
(această neagră și nestinsă stea),

Acuma, cînd noaptea e-naltă și albastră
și noi, mai înalți și mai vineți ca ea,
ne întoarcem acasă, la rosturile noastre.

Nu vă fie teamă: nici unul din noi nu e ostenit;
dacă ne-am așezat am făcut-o fiindcă, mai înainte de toate,
ne vom aduce aminte de cîte am văzut,
fără să uităm nimic și pe nimeni.

Cu fruntea în pumni, gînditori, ne vom aduce aminte;
ca niște corăbieri pe țărm vom privi
acele țări de la marginea visului
și vom spune încet, apăsat:

„Am văzut cîmpii, și mări, și mari fluvii,
și munți, și dealuri, și rîpi, și prăpastii,
deșerturi, păduri și lunci am văzut,
uriașele ghețuri, nesfîrșite, polare.

Am umblat peste continente ca printr-un apartament,
am stat la mese și-am murit de foame,
am bătut cu pumnul în uși,
nu ni s-a deschis, ne-au alungat,
de peste tot am trecut mai departe:
noi n-am fost niște trîndavi și nici șovăitori!

Nimic nu ne-a fost de ajuns, toate ne-au minunat,
toate au fost ale noastre și multe ne-au trădat,
dar noi am mers mereu mai departe,
mereu mai adînc în depărtările lumii.

Am vorbit cu oameni în tramvaie, în trenuri, pe drumuri,
am rîs, am plîns, ne-am îndoit,
am uitat, ne-am adus aminte,
am urît, am iertat, am iubit.

Ne-am rugat plecați și fără cuvinte,
ne-am bătut, am biruit, am fost învinși,
am vorbit limbile străine ale oamenilor, ale pasărilor,
am luat și am dat pretutindeni, tuturor.

Trebuie să ne aducem bine aminte
acuma, cînd venim acasă,

fiindcă primul lucru pe care trebuie să-l facă orişicine
s-a-ntors dintr-o mare călătorie,
este să povestească despre toate şi tot, tuturor,
fără să se uite nici pe sine însuşi!

Da, — noi am mers peste lume, ca vîntul
şi vîntul trecea peste noi,
ne cîntau harfele pomilor prin foi
şi ne treceau vifore iuţi peste creştet
suflînd în nevăzutele orge-ale cerului.

Copiii ne-au ieşit în drum, ne-au zîmbit,
oamenii crunţi, cu mîneci sumese, plini de sudoare,
se opreau o clipă din munca lor şi ne priveau lung (parcă ne ştiau de undeva),
femeile tinere îşi aprindeau soarele-n bucle şi nămiezile-n carne;

Tuturora noi le-am întins mîna noastră fierbinte,
am scornit pentru toţi mii şi milioane de cuvinte,
nu ne-am temut de nimeni că ne-nşală, ne linguşeşte sau ne minte
şi tuturor le-am plătit cinstit: ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte.

E-o logică a lucrurilor, e lăsată-n carnea lor
această mare, adîncă înţelepciune
că orice lucru îşi are preţul
închis în el ca pomul în sîmbure, ca dogoarea soarelui în tăciune.

(Acest lucru, ca şi multe altele, noi l-am învăţat
din Ţările Nenumite pe unde am umblat.)

Iară acum, cînd ne întoarcem acasă
prin noaptea înaltă şi albastră care se lasă,
noi, mai înalţi şi mai vineţi ca ea,
ne adunăm fiarele, tăcuţi, pentru marea bătălie ce va începe,
fiindcă ne aşteaptă aicea o lume
căreia să-i facem temelie nouă şi să-i dăm alt nume...

S-a terminat! Ne întoarcem acasă
unde ne-aşteaptă pe fiecare aceeaşi palidă şi rece mireasă.

Acuma, cînd mantaua cerului, ca şi-a noastră, e-n zdrenţe,
noi intrăm în ogradă negri, tăcuţi şi lungi,
încoronaţi doar de lumina vînătă a lunii,

Cînd zdrenţele curg de pe noi ca nişte săbii, ca nişte pungi
în care purtăm tezaure pentru toate împărăţiile lumii."

1942

ARS POETICA

„Ţi-au murit bărbaţii, poezie..."
MADELEINE ANDRONESCU

Domnilor poeţi,
mi-e ruşine cu voi cînd mi-aduc aminte că o cucoană
se văita public şi pascal
că nici un vers de-al vostru, nici o imagine
n-au făcut-o să ameţească măcar o singură dată.
Şi voi aveţi, doară, în exploatare
razele lunii,
stelele pălinde
şi alte asemenea vanilii şi arome,

Dar n-aţi crezut, maimuţoilor, niciodată
în dogoarea aspră, de fier şi de foc
a gîndului pe care ţi-l dă ţeava revolverului
lipit de tîmpla voastră,
care nici palidă n-a mai ajuns să fie.

Mi-e ruşine cu voi, domnilor poeţi,
pentru săraca voastră neputinţă,
pentru că n-aţi făcut decît să vă gîdilaţi cu floricele de stil,

fără să credeţi niciodată, înrăit,
că doar un singur vers v-ar putea costa şi o viaţă.

Da, ştiţi şi voi: *la vie c'est la poésie.*
Ce frumos se spune
şi ce libidinos o faceţi!
Alunecoşi prin viaţă
ca şi în poezie,
voi n-aţi ars, domnilor poeţi,
în nici una!

Să vă fie ruşine măcar de frumoasa Madeleine,
fosta nevastă a cel puţin doi presupuşi poeţi,
care n-au ştiut s-o facă să se simtă pătrunsă
de versul lor lubric, lunecos!

Dar azi?...
Cînd ţări se prăbuşesc şi neamuri se înalţă
cu sabia-ntr-o mînă, cucuta în cealaltă,
cînd tiranii dau buzna pe uşile din dos ale istoriei,
tîrîndu-şi, ca pe o fustă demodată,
uniformele de paradă,
saluturile şi guşile dezumflate
şi blondul, vlăjganul moştenitor de mînă,
cînd cucoanele ameţesc, leşină: „Ah, ma chère, c'est incroyable!..."

Şi e de necrezut, într-adevăr,
că alăturea de cizmele barbare ale noilor legioane,
împotriva tuturor crucilor de fier şi-ncîrligate,

Voi, — pustii cîntăreți ai ultimului veac,
nu răsunați aici, la capătul pămîntului,
şi-n miezul beznelor fără fund,
ultima lumină nu vine de la voi,
ci doar de la orașe străvechi, incendiate.

Şi e de necrezut, într-adevăr,
cît de foanfă, de surdă și de rablagită vă este lira.
Trece timpul pe lîngă voi ca un fulger,
ca un blestem cuvenit,
și urechea voastră nu-l aude,
și ochii voștri rămîn orbi mai departe,
poeților căzuți din timp ca frunzele pomilor, moarte!

Ştiu: sînteți toți putreziți;
dar unde-i măcar strălucirea putregaiului vostru?

Hai, domnilor poeți, genialilor!
Icniți-vă o dată, pentru cea din urmă oară,
adunați-vă sculele betege,
lira, piculina, flautul, flașneta,
și-ncingeți, dacă nu puteți altfel,
dacă nu știți zările noi,
cel mai pîlpîitor cîntec al deșănțatei voastre morți!

Hai, decadenților,
scoateți-vă gunoaiele, duhorile,
stîrvurile de mult putrezite,
să faceți măcar să trăsnească văzduhul de miasme.
Tot ar fi ceva!

Hai, spuneți! Ce știți voi despre poezie
cînd stați să-i ciocăniți nenumăratele vorbe,
să i le potriviți pe măsura taliei voastre mărunte
cum ar cerca sugaciul să-ncalțe cizma unui uriaş?
Cînd stați să le faceți lucitoare, ca falsele pietre scumpe de sticlă,
dulci ca bomboanele englezeşti, suave ca parfumul franțuzesc?

Ce știți voi, trîmbițași de degeaba și de comandă,
dar dezertori mereu unei supreme legi
nebănuită vouă, pe veci necunoscută,
voi, ce habar n-aveți de legea de fier și de foc
a poeziei din măruntaiele voastre?
(Dacă o asemenea lege ar putea dăinui
în șubredele voastre oseminte!)

O, știu bine că nu știți nimic.
De-aceea vă poftesc să luați aminte:
nu vorbesc cu voi, poeți consacrați,
cu salbe de imagini, bijuterii ciobite,
maimuțoi, marțafoi și papagali!

Vorbesc cu prietenii mei, mai înalți,
mai tari și mai strașnici decît mine
fiindcă vin după tristețea, după scrîșnetul și deznădejdile mele:
cu poeții cei tineri
ai tinerei noastre vîrste de fier.

Eu știu, doar, prea bine:
nu trebuie să cred
decît în cei ce mă vor ponegri,
pentru că numai ei se vor izbi de mine
și prin negație mă vor continua!

Urmașilor, deci,
cuvintele mele!
Răspundeți voi, poeților tineri
(de loc de ieri, mai puțin de azi și cu totul de mîine),
v-ați întrebat vreodată: ce e de făcut?
Cuvinte simple, nemărginite
ca marea, ca furtuna, ca deșertul:
ce e de făcut?

Ce vreți? Înaintașii noștri sînt hilari:
asemenea întrebări ei nu și-au pus niciodată.
Pentru ei, prețul pîinii sau industrializarea
nu sînt elemente poetice
cum ar fi duhul sfînt și îngerii de toamnă;
ei sînt, bineînțeles, miruiți,
dar noi îi dăm încolo cu mirul lor de doi bani,
fiindcă singura miruială care ne convine
este cea de flacără și sînge.

Domnilor poeți, tristețea voastră a fost ades și-a mea:
era vorba de livezile copilăriei, de cocorii toamnei,
de primul sărut și de cea din urmă deznădejde,
era vorba de lucruri foarte lirice și foarte emoționante...

N-a lipsit, desigur, nici peisajul gingaș:
plopii de cenușă, vînturile serii cu boare străvezie,
frunzele de tablă din novembrii cu brumă,
cavalul cel dulce sunînd în amurguri
(totdeauna, totdeauna tacîmul a fost complet).

Domnilor poeți, asemenea lucruri se găsesc oricînd,
în orișice memorie fidelă;
dar vreți acum să ne lăsăm de mofturi
și-mpreună cu barzii străvechi și pompieri,
să ne frecăm coifurile, să ne-ascuțim toporiștile
și să scriem pe șleau, lămurit:
„La luptă!“ — sau: „Acum ori niciodată...“?

E foarte ușor să strîmbi din nas,
dar ceasurile trec peste noi cu tancuri blindate,
ele nu ne întreabă dacă ne place ori ba mirosul de iuft,
mitraliera și bombardamentul.

Ele ne spun, tic-tac, într-una:
Acum ori niciodată!

Acum ori niciodată să scoatem din vrafurile de tinichea
și goarna cea tare, răsunătoare!
să zăngănim oțelul altor vorbe
și să cătăm în ele tăișul ascuțit!

Peste cîmpuri mai cresc flori sărace, păpădii, scînteioare,
mai țîrîie-n iarbă greieri mărunți,

frunzele mai lăcrămează în dimineți de rouă
cînd, peste oști căzute, se poartă singur doliu
foșnetul de taftă al sumbrilor corbi.

Atunci, din zare-n zare, o dată cu cucoșii,
cu ultimii ostași încremeniți în posturi,
trîmbițele voastre, nefrînte alămuri,
în cele patru vînturi să răsune!

Știu: nu va fi aceasta dorita poezie,
visată lîncezind de lira prețioasă,

Dar nu e timpul meu
să vorbesc de pîcla înserării căzînd peste sate ca o răsuflare,
nici de muzica lunecînd pe sub burta viorilor lucitoare
ca peste oglinzile apelor, plîngătoarele sălcii.

(Alții au avut vreme de asta,
au dat o luptă grea și tăcută, au terminat-o cu bine,
și ca efigiile de bronz, ca monumentele Acropolei, ei
ne-au lăsat aceste biruințe mocnite, de preț.)

O, cîte mierle, cîte cințezi și pietre rotunde, povestitoare
n-am sugrumat în fundul inimii mele!
(și chiar de-aceea mi-e sîngele mai greu, mai fierbinte și
nepotolit.)

Și mie mi-a plăcut — vă jur! — să mă bucur de miresme
și de licurici,
stelelor le stă doar atît de frumos aici pe pămînt,
dar trebuia să mă grăbesc,
să-mi ajung tovarășii de drum,
să vorbesc limba lor.

Nu-i nimic dacă n-am să fiu un poet celebru:
nemurirea mea nu e-n mine, ci-n ei!

Nu-i nimic dacă peisajul îmi trece repede pe lîngă tîmple
ca pe lîngă ochelarii unui cal în galop;
alții l-au văzut, l-au zugrăvit și pentru mine,
dar ce vedem noi împreună, departe,
nici unul încă n-a văzut.

Învățați, poeților noi,
să-ntoarceți fără teamă privirea înapoi!
Aveți — ce Dumnezeu! — atîta încredere în voi:
fiecare-nchidem în noi un schelet
și orice tezaur încape într-o inimă de poet.

Avem acuma de făcut un drum lung și pustiu,
ne sîngeră călcîiele, gleznele,
ne pîndesc la răscruci tîlharii și beznele, —
tovarășii noștri merg în bocanci,
le curg nădușelile, scuipă și înjură:
ei nu văd într-un pom decît umbra și rodul
care să le ție de foame și de sete,
dar cînd cade vreunul frînt de oboseală și sîngerat de pietre,

se leagănă atunci în privirile lui
toate grădinile lumii.

Toate lucrurile lumii stau azi în fața voastră mute,
cu porțile lor încruntate,
stăpîni le vor fi numai cei ce au să le spună pe nume
și-au să le dea rosturile de mult așteptate.

De-aceea eu vă spun ca unor poeți adevărați:
bateți și vi se va deschide!
credeți și mărturisiți!

Va rămînea atunci în urma voastră o cetate,
se va ivi apoi ziua a opta
și vor fi noi și pline lucrurile toate.

Căci voi toți sunteți chemați pe lume
ca să dați celor ce s-or naște nume.

1943

CÎNTECUL APELOR MARI

I

Din nou, oamenilor, vin între voi,
din nou, după lungi rătăciri,
după dibuiri prin bezne și cenușă.
Iată, acum vin din nou între voi,
cu toate viorile despletite în mine,
cu toate cîntecele adunate de ani și ani de zile,
cu toate dorurile și fața mea arsă,
cu părul răvășit de vînt, cu inima plină.

Luați seama și ascultați-mă!
Sau mai bine, nu ascultați de nimic și de nimeni!
Veți auzi de departe sosirea mea:
fiindcă port o dată cu mine, ca-n cărțile de școală, anatomice,
pomul cel alb al sistemului nervos, cu el vin împreună,
cu pomul alb ca un fluviu
cu milioane de afluenți, de rîuri și pîrîiașe.

E undeva, poate-n inima pămîntului,
poate-n inima lui de piatră tare,
poate între ferigi și pomi de mult putreziți,

Undeva unde nici un ochi nu poate pătrunde,
în pădurile bătrîne sau calcinate de milenii,
în păduri unde doar mierla fluieră, ziua, și privighetoarea
cîntă, în noapte, cu lacrimi cît stelele,
ascultați cum se aude undeva,

Un susur blînd, un șuier ușor ca un oftat, mai mult un zvon,
e undeva la capătul pămîntului, sau poate în inima lui, o
şoaptă,
o adiere de vînt și de răcoare, sau de jar.

Luați seama!
un asemenea zvon se aude.

II

Care copil a intrat aici, cu degete ude,
cu degetele lui de scoică și miere,
și-a dat la o parte ferigile, brusturii?
În pădurea cît noaptea de adîncă,
în noaptea ei mai noapte decît noaptea încă,
cineva, cine știe de unde,
a pătruns aici și a zărit un fir,
un fir de iarbă, și pe geana lui
o lacrimă de rouă.

Așa se nasc pîraiele-n păduri,
vin de departe, de cine știe unde,
poate de la marginea pămîntului,
poate din inima lui,

de undeva de unde nici un ochi nu poate pătrunde
poate — cine știe? — din inima mea...

O, desigur, din inima mea pornesc pîraiele toate.

Ah, oameni, prieteni,
sînt multe aceste izvoare ascunse, fecunde,
voi nu le-ați știut, — și nici eu,
care ochi le poate pătrunde?
Dar ele au fost dintotdeauna, au așteptat
tăcute în culcușul lor pe care-l credeam cu toții de piatră,
de cremene.
Luminile astea din ochii mei, negre,
vedeți-le, sînt gemene!
Așa sînt toate rîurile, toate izvoarele,
toate pîraiele: gemene, surori,
ca și voi, ca și noi, oameni nesătui,
neosteniți, iscoditori.

Izvoarele cresc în mine ca niște flori.

În dimineți, o mierlă fluieră subțire;
după cine cîntă mierla în neștire?
În nopți de mătase și de sticlă tare
plînge prelung o privighetoare,
cîntă cu lacrimi, — după cine oare?

Ca ele am plîns, m-am zbătut,
am așteptat, am dorit.

Pe voi toți v-am dorit,
în nopțile voastre cu somn ca pămîntul cel negru și bun,
eu am plîns pentru mine, am plîns pentru voi
și-am fluierat în dimineți senine,
m-am tînguit ca un mierloi,
după cine?

III

Care din voi n-a fost călător,
care din voi nu s-a topit de dor,
care din voi n-a iubit și n-a înșelat,
care din voi n-a pătimit, n-a plîns și s-a bucurat?

În drumurile mele, nesfîrșite,
am umblat și desculț și-n cizme de șapte poști,
dar n-am iubit nici verdeața cea neagră a bradului, nici alba
lumînare a mesteacănului,
nici calea largă, tare, de țărînă,
cum am iubit izvorul ieșit în cale simplu, firesc,
dăruindu-se mereu, tuturor;

Atîtea suspine erau în lacrima lui,
atîtea lacrimi în limpezimea lui,
atîtea guri au băut din el,
dar el trecea mai departe,
mereu același, mereu nesfîrșit, —
izvoarele, oamenii mei, au un rost de-mplinit.
Îmi place pasul izvoarelor prin culcușuri de frunze,
îmi place drumul lor șoptit printre arbori și pietre,

izvoarele trec cu niște pași de înger
și-n apa lor se oglindește și cerul, și furtuna.

IV

Acum se aude cum vin
de departe, de cine știe unde,
ca un cîntec domol și dulce, ca un suspin,
izvoarele limpezi pleacă din munte.
Merg undeva, spre rostul lor știut,
nici un pom nu le-abate, nici o piatră,
și iată: s-au întîlnit undeva, și-au dat mîna,
firul mărunt e acuma o apă, un rîu.

Priviți harta anatomică, albă,
acolo sînt toate rîurile, tăinuite,
acolo e începutul tuturor acestor cîntece.

V

Prin degetele mele de flautist, subțiri,
trec rîuri mărunte, firave,
și urcă, și coboară printre oase, prin carne,
și iată-le, acum se adună.
Luați seama! Rîurile din mine au pornit
pe drumul lor sigur, de neoprit,
s-au adunat și cresc încruntate;
uneori, uneori, în luminișuri,
se limpezesc și rîurile mele.

Dar voi nu vă încredeți în ele,
oameni cu ochi iscoditori!
Trec rîurile prin mine ca niște fiori,
îndată se vor revărsa peste plaiuri,
peste pietre și poiene,
peste șanțuri și văi.
Se umflă tare aceste rîuri, acuma
sunt cai nestăpîniți, armăsari.

Acești armăsari au pornit-o din mine,
sunt rîuri mari care grăbesc spre marele fluviu,
luați seama! rîurile astea sunt eu,
și-n curînd vor zbucni peste cîmpiile voastre.
Nimeni nu le va opri, niciodată
— abia au început să se-adune!
Luați seama! rîurile mele sunt armăsari
fără hățuri, fără frîne,
degeaba le puneți zăbală, zăgazuri,
ele tot vor rupe stăvilarele toate: vin în puhoaie, —
ghețurile s-au topit.

O, digurile voastre sunt prea slabe:
iată cum le rup apele mele, rîurile scăpate din mine,
și, dacă le rup, însemnează
că digurile voastre acum nu mai sunt bune, și că trebuie să
faceți altele mai trainice, mai tari
pentru aceste rîuri-armăsari.

Cresc rîurile mele, dragile, sălbatice,
puhoiul lor mă amețește cînd mă uit în jos,

pasul rîurilor e altul decît al izvoarelor,
adînc, puternic și primejdios;
unda lor va rupe malurile de nisip.
Așa trebuie să facă, să le rupă!
Să le poarte cu ele, să le nimicească,
aceste pămînturi sterpe, de nisip și de piatră,
pe care nici o floare n-a știut să crească!

Dar pretutindeni, oameni, pretutindeni
pe unde rîurile mele vor întîlni un mal
cu pomi, cu frunze, cu flori și cu iarbă,
acolo, apa lor va ocoli cu grijă,
și pe unde trec apele mele,
pomii vor crește mai semeți, florile mai roșii, iarba mai
înaltă.

VI

Și voi, voi toți v-ați adunat pe malul meu,
din apa mea n-ați vrut să beți nici unul
(vă plac, se vede, doar izvoarele mărunte care șoptesc
sfioase,
dar nu știți că aici s-au strîns izvoarele toate!).
Ați aruncat gunoaie în mine, și lături,
dar apele mele adînci,
apele mele din străfunduri, nevăzute,
le-au primit pe toate gunoaiele voastre
și le-au cernut prin pînza tare de piatră, prin culcușul lor,
și trec mai departe acuma,
cu unda mai limpede și mult mai adîncă.

Şi hoituri se găsesc în apa mea,
dar ele putrezesc repede, repede,
şi din oasele lor îmi fac pietre albe, de calcar,
din care voi alegeţi varul pentru case;
doar cîte-un hoit mai greu şi unsuros,
un hoit netrebnic, puturos,
care-mi spurcă apele şi le-ncarcă degeaba,
ele-l aruncă departe, pe maluri.

Puteţi bea din apa aceasta fără teamă:
nici o otravă n-a atins-o,
nici o spurcăciune n-a murdărit-o!

VII

O, ştiu, oamenii mei, cît vă sunt dator!
Apele mele, durerile mele, tot ce-i în mine limpede, adînc,
îmi vine de la voi.
Voi mi-aţi dat tot, fiindcă toate mi le-aţi luat,
cu fiecare nădejde spulberată,
cu fiecare piatră aruncată-n apele mele,
cu fiecare dragoste furată,
cu fiecare scuipat de-al vostru,
voi n-aţi făcut decît să-mi daţi mereu, mereu.

De-aceea sunt al vostru cu totul şi cu totul,
şi cu totul şi cu totul vă dau tot rîul meu.

VIII

În calde după-mese, de zăpuşeli, de vară,
la umbra bătrînelor sălcii,
unde nisipul meu e mai mărunt şi unda mai domoală,
mai adîncă,
în după-mese de iulie, cu soare,
prin curcubeiele de lacrimi şi dogoare,
în coturile mele cele mai adînci,
se cufundă, goi, copiii, fetişcanele;
ei ţipă toţi de răcoarea mea, dar le place,
şi eu mă-nfiorez, şi unda mea se face mai rotundă,
le mîngîie coapsele subţiri, pulpele de trestie,
glezna lor se rotunjeşte-n apa mea, ca gresia,
şi braţul lor încearcă să-mi străbată malurile
de la un capăt la altul.

Pe sub pietre fug păstrăvii ca briceagul,
iar noaptea, cînd numai luna îşi spală în pamblica mea
chipul,
noaptea, cînd privighetorile din sălcii plîng în mine cu
stele mărunte,
broscuţele verzi şi galbene pe burtă
îmi cîntă legănarea şi povestea
şi pietrele prundului bat în cîntecul lor castaniete.

IX

Rîul meu coboară spre fluviu.
E, acum, plin de miresme, de lumini,
atîţia pomi, atîtea case şi feţe dragi
s-au oglindit în pînzele sale de sticlă, mişcătoare.

La confluența marelui fluviu, în noapte,
pescarii își leagănă-n luntre năvoadele pline,
își leagănă-ntre brațe ca un copil iubit armonica neagră,
zbîrcită,
și cîntecul lor se urcă pe apele mele, în sus,
pînă-n pădurile bătrîne, la izvor,
urcă într-una, domoale, ca un neostenit și tare-notător,
pînă-n rădăcinile mele de piatră,
pînă-n inima mea de ferigi,
de pomi putreziți demult,
și izvoarele mele țîșnesc din nou, mai limpezi,
fiindcă din cîntecul vostru
se nasc izvoarele lumii, toate.

1943

BUNA-VESTIRE

Veți recunoaște, desigur,
că burta rotundă a unei femei însărcinate plimbîndu-se
prin Cișmigiu
seamănă leit cu invoalta coadă a păunului.
Și m-am întrebat îndelung asupra acestui lucru,
am privit fețele de curcubeu ale cozii păunului
dar el își purta coada simplu, firesc
(e o poveste neadevărată că păunul e mîndru de coada lui),
mult mai mîndre decît el erau viitoarele mame.

Ele își purtau culorile strălucitoare pe dinăuntru
și toată lumea le vedea
fiindcă toată lumea privește cu priviri roentgen o femeie
însărcinată.

Sunt privirile ce i se restituie și pe care ea le-a cheltuit
femeiește, zi de zi, pe nebăgate de seamă,
fiindcă femeile privesc bărbații luînd aminte cum își poartă
ei gesturile,

obrazul, tristețea, trufia,
ele privesc cu niște priviri roentgen ce merg pînă-n fundul sufletului
și, dincolo de orice aparență, ele citesc
misiunea secretă a fiecăruia din noi.

Fiindcă fiecare din noi purtăm o solie,
avem ceva precis de făcut pe lumea asta,
ceva măreț, unic, de-ndeplinit pe lume,

(Și chipul cum fiecare din noi zîmbește, privește, se mișcă,
gesturile cele mai neînsemnate în aparență,
tot ce e mai aparte sau mai nebăgat în seamă la fiecare din noi,
conține lucrurile cele mai importante și mai esențiale.)

Și tocmai de aceea sunt femeile.
Femeile din toată lumea
care ne privesc.
Ele ne privesc, și tac, și se întreabă (și ghicesc):
„Ce poartă omul acesta în lume?
Ce aduce el în lume, ce anume
care să nu fie al meu?"

Și femeia își pune în joc toate darurile, toată priceperea,
tot farmecul ei femeiesc,
ca să prindă și să posede toate mesajele secrete ale bărbatului.

Dar eu vă spun:
Să nu vă pese!
„Laissez faire, laissez passer!"
Lăsați mesajul vostru să meargă spre pîntecul femeii voastre!
Lăsați femeia să vă surprindă toate dorințele și toate misiunile care le aveți
de-a realiza ceva măreț și unic pe lume
(fiindcă ea nu va face decît să vă ajute să le duceți la bun sfîrșit),
fiindcă nimic nu poate fi mai măreț și mai deplin
decît un om.

Și asta-i opera femeii care face
ca toate misiunile bărbatului să se preschimbe într-un om viu, în carne și oase,
într-o lucrare unică a vieții.

Iar voi veți răspunde astfel
năzuințelor dintotdeauna ale femeii,
care le va purta mîndră, în văzul tuturor,
ca un păun ce-și plimbă legănat
coada invoaltă în zeci de culori.

1943

DE LA UN CAPĂT LA ALTUL...

De la un capăt la altul al lumii te caut,
de la un capăt la altul al lumii te chem,
de la un capăt la altul al lumii, un spectru,
de la un capăt la altul al lumii trec furtuni,
o singură furtună, un viscol, o chemare,

De la un capăt la altul al lumii, anotimpurile,
de la un capăt la altul al lumii soarele răsare și apune,
de la un capăt la altul al lumii o singură umbră se proiectează imensă,
de la un capăt la altul al lumii, numai chipul tău.

De la un capăt la altul al lumii se deschide o fereastră,
o voce singură aruncă o chemare
și-un singur cîntec răsună, trecînd dintr-o gură într-alta,
de la un capăt la altul al lumii.

De la un capăt la altul al lumii, pămîntul e plin de închisori,
acolo stau cei ce te iubesc, te apără și cred în tine,

fiindcă tu trebuiești apărată pînă și-n cele mai străfunde ruine
și de la un capăt la altul al lumii, neauzit, subteran,
se mai dau mari bătălii pentru tine:
un singur fluviu curge de la un capăt la altul al lumii,
un singur fluviu de sînge peste cîmpii și mări și deșerturi,
fertilizîndu-le ca Nilu-n diluvii.

De la un capăt la altul al lumii, fața ta e neschimbată:
acesta e marele tău miracol,
acesta-i adevărul tău,
și tu ne ești mamă, iubită, și soră, și fiică,
tu ești a tuturora fără să fii tîrfă,
mireasă fără prihană,
logodnică de-a pururi credincioasă,
nădejde și taină legănată-n gînd
de la un capăt la altul al lumii.

De la un capăt la altul al lumii trec zile și nopți nesfîrșite,
o zi ca altă zi, o noapte ca altă noapte,
peste obrazul pămîntului trec zile și nopți la fel,
tu ești fiecare din ele, cu fiecare te-asemeni,
pămîntul se leagănă, adoarme și se deșteaptă cu tine-n gînd
(adoarme cu fiecare seară, se naște cu fiecare dimineață)
și-și leagănă fruntea pe umerii tăi
de la un capăt la altul al lumii.

De la un capăt la altul al lumii, un hohot,
un țipăt sfîșie burta pămîntului,
o fîșie de sînge inundă orizontul în zori.

Cînd tu te naşti a doua oară din propria-ţi cenuşă
risipită de furtuni şi de spaime
de la un capăt la altul al lumii.

De la un capăt la altul al lumii, crime se comit în numele tău,
oamenii mor şi se nasc pentru tine,
oamenii se bat şi se-nfrăţesc pentru tine,
Libertate,

Iar,
de la un capăt la altul al lumii,
poporul muncitor îşi dă mîna
în numele tău fluturînd ca un steag
de la un capăt la altul al lumii.

1943

MĂRUL

Fruct suspendat
ca un mister sub pudice frunze,
numai tîrziu, cînd în tine s-au copt sucurile cele mai dulci,
numai atunci eşti cules de mîna omenească.
(Dar cîte zile şi nopţi, luni de-a rîndul, soarele şi luna
trebuie să se rostogolească pe cer, să se alunge, să se caute,
să se întîlnească şi să se înfrunte pentru aceasta?)

Numai tîrziu, cînd căldura solară
a trecut întreagă în sîngele tău
iar claritatea lunii, străvezie, în miezul tău,
numai atunci te iau în mîna mea, cu grijă, cu admiraţie
şi gingăşie
ca pe un obraz iubit a cărui rumeneală o şi ai,
ca pe sînul iubitei,
căci tu ai chiar rotunjimea, dulceaţa şi parfumata lui
răcoreală,

Iar atunci cînd te muşc,
tu îmi înfiori buzele şi cerul gurii cu aceeaşi dulceaţă,

Fiindcă tu mi-arăți ceasul culesului tîrziu, mult așteptat,
timpul împlinit
(căci în tine s-au adunat deopotrivă soarele și luna
și tu veghezi în noaptea neagră ca un lampion
și-n alba dimineață ca o auroră).
Căci tu te conduci, asemenea astrelor, după reguli precise
și ești chiar elementul geometriei și al fizicei,
cercul concret, sfera perfectă, măsura gravitației,

Iar eu iubesc în tine, măr împlinit,
expresia pură, cristalină, a lucrurilor perenii;
mierea și rotunjimea pămîntului,
lumina soarelui și-a lunii,
sîmburii negri ai nopții,
geometriile universale,
pămîntul însuși, schema și rodul lui,

Și, univers solar, tu gravitezi spre miezul pămîntului,
spre legile veșnice, de rotație și revoluție:
în mîna lui Newton, tu revoluționezi fizica,
în cea a lui Paris, iubirea,
măr dintotdeauna,
rod al fecundației pămîntului și soarelui,
al soarelui cu luna, al zilelor cu nopțile,

Tu însuți nu ești altceva,
n-ai altă rațiune de a fi
decît să exprimi legile veșnice ale naturii:
geometria, gestația, mișcarea și dulceața lor.

Astfel, tu dai chiar măsura tuturor lucrurilor:
fiindcă ești acru, mic și verde la început,
pentru ca, o dată cu trecerea astrelor
peste orbite largi,
prin mișcări de rotație și revoluție,
să devii rotund, aprins și sclipitor,

Măsură a lumii,
normă deplină a lumilor
care-ți îmbraci în cea mai dulce carne, în cea mai aprinsă piele,
semințele negre care te vor perpetua (rodul fecundării din care te-ai și zămislit pentru ele),
tu, expresie și mijlocitor al fecundării naturii,
început și rezultat al relațiilor organice dintre pămînt și soare, dintre bărbat și femeie,

Măsură și supremă dovadă a legilor dintîi,
mărturie crescută între pămînt și cer
și primul argument al paradisului terestru.

1945

PÎINEA UNANIMĂ

Pîinea este unul din cele patru elemente ale lumii,
elementul primordial: pămîntul,
fiindcă pîinea este chiar aceasta: fiica și rodul pămîntului,
născută din el, numai din el și din toate cîte sunt în pămînt:
grîul, sarea și apa.

Tu, pîinea noastră cea de toate zilele,
tu ai, mai ales, menirea de-a fi a tuturor;
tu legi nu numai apa de pămînt,
nu numai pămîntul de cer,
nu numai omul de cer, de apă și de pămînt,
dar tu legi omul de om,
tu legi popoarele lumii între ele,
tu legi timpurile viitoare și trecute ale lumii într-o singură
unitate

Ca un adevăr absolut,
ca un cer absolut,
ca un element absolut,

ca un gînd, ca o idee absolută
(tu, cea mai materială expresie a celui mai material dintre
elemente!)
tu legi oamenii între ei,
tu ești, din palatele împăraților pînă în bordeiele săracilor,
actorul comun, trăsura de unire, adevărul absolut,
Evidența.

Tu ești chiar evidența tuturor lucrurilor
și de aceea,
de aceea, uneori, cînd nu ești a tuturor,
cînd nu te arăți tuturor,
tu hotărăști atunci între oameni
cea mai cruntă, mai categorică, mai absolută evidență,

Fiindcă tu ești atunci invocată cu sîngele lor
și, deseori, holdele din care te vei naște
sunt hrănite cu el;
fiindcă tu ești — ca orice element natural — a tuturora:
a tinerilor ca și a bătrînilor,
tu ai coaja tare pentru dinții albi de lup ai flăcăilor tineri
și miezul dulce pentru gingiile pruncilor de curînd înțărcați
și ale bunicilor de mult gîrboviți.

Tu te împarți tuturor
și de aceea nu poți suferi nedreptatea de a fi a unora singuri
și de aceea,
cînd ajungi numai a unora singuri
tu stîrnești revolte, răscoale și războaie,

Fiindcă tu ești elementară ca aerul, apa și pămîntul,
rodită din miezul pămîntului și din sudoarea frunții,
și de aceea tu păstrezi acest echilibru
între materie și spirit,
între pămînt și cer,
între muncă și odihnă;
și cu prețul sîngelui
păstrezi balanța justiției dintre oameni.

1945

UNEORI, IARNA...

Uneori, iarna, pomii par numai schelete
sau nervi tremurători,
ca-n harta anonimului spînzurat de-un perete
în sala de anatomie,
ori ca blînzii boi, atotîndurători,
jupuiți, în geamuri, la măcelărie.

Așadar pomii, iarna, uneori,
slăbiți și triști, clintindu-se încet
spre razele de soare; ca raze din pămînt
stau proiectați pe cerul scund, ultraviolet,
cînd scîrțîie ușor din subțiori,
domol scîncind și brațe desfăcînd
să prindă parcă-n gheare și pliscuri mari de ciori,
steluțe de zăpadă ce îndată
au să-i îmbrace-n blănuri moi, de vată.

Doar ei sînt vii, la toate simțitori,
doar pomii cei fruntași, mereu producători,

înţepeniţi ca de rugină
iarna-n furtună, uneori.

Chiar ei, care din marte pînă-n toamnă
atîta grijă au avut de noi;
au adunat secret ca-ntr-o prigoană
şi miere şi lumină, din ploaie şi noroi,

Tot drepţi au stat cînd viscolu-i călărea în frîu
sub geruri aspre, tropicale veri,
în revărsări de ape scăldaţi pînă la brîu,
privind mereu spre mîine, purtînd alte poveri,

Tot drepţi au stat s-aducă mai mult spor
cînd grădinarul îşi pleca atent spre scoarţa lor
obrazul tăbăcit şi ochiul lucitor.

Din primăvară pînă-n gerul iernii,
pomii au stat mereu la datorie;
au îndurat omida, gîndaci, albina, viermii,
melcii băloşi ori cărăbuşi de nichel, fără nici o trufie
şi au primit ciorchinele de grindeni
tot ei, care-au aprins din ele mai tîrziu
incendiul rumenului măr,
pleoapele pudrate ale caisei,
pelticele, rotundele alune,
gutuile sugace, mătăsoasele prune,
piersici de catifea, cochete,
cerceii cireşelor şirete,

sau lungi coliere
de nuci, de vişine şi pere.

Tocmai ei, care-au dat din carnea lor
adăpost zgriburitului arici,
gălăgioaselor ţărci şi brabete,
ei da! tocmai ei, cei înalţi şi voinici,
par acum nişte subţiri, despuiate schelete.

Cu toate astea, fruntea lor de fum
rămîne-ntr-una dreaptă şi înaltă,
iar cuibul de nuiele ce spînzură şi-acum,
rămas părăsit din vara cealaltă
printre vreji de fasole, dovleac şi cucută,
e un turban scămos de muezin, un semn prevestitor şi o unealtă
de ridicat producţia cu o speţă la sută.

1948

ADDENDA

la
Declarația patetică

PATRICE

Dacă doliul albilor e negrul,
cum se putea
ca al negrilor să nu fie albul?

Alb doliu peste negrul continent
care merge înainte
prin voia lui,
prin pașii lui,
prin tinerețea lui,
prin jertfa lui
Patrice.

El purta ochelari și barbă
ca toți agitatorii lumii,
spre a-și masca eterna tinerețe.

Şi l-au lovit în ceafă,
în ceafă, unde sînt loviţi
doar cei care merg înainte.

Martie, 1961

DULCEAŢA DE ZMEURĂ

Ea e hrana mea multimilenară
Pentru cînd mă fac urs,
Că, deşi am o blană de protecţie
(Ai cărei cili vibratori, de altfel, sunt atît de sensibili
încît mă-nfior şi mai mult, şi mai dinainte, de iarna
ce va veni, decît dacă aş fi despuiat),
Suport gerul cu mare greutate,
În loc de unghii sugîndu-mi
Seminţele acestor fructe care au meritul între altele de-a
fi foarte parfumate
De toată vara în care s-au constituit şi pe care-o perpetuează-n
oasele mele ca şi amintirea copilăriei paradisul;
Dulceaţa de zmeură mi-e visul
Treaz, cu ochii deschişi, circulîndu-mi ca un sînge ceva mai
îngroşat
(Dar nu mai puţin transparent)
Prin vinele aproape secate.

O am din conspiraţii, de departe,
Din văgăunile munţilor verzi

În poienile cărora, ca de pe urma unui alt masacru din Chios,
M-a izbit într-o dimineață, îngrozindu-mă ca urmele unui
bombardament în Vietnam sau ale unui scurt măcel
în Kabylia.

Sîngele, dragul meu Federico,
Eu pot să-l văd;
Era la cinci ceasuri în zori
Cînd pornisem cu rucsacul plin de borcane grele de sîngele
zmeurei ucise.
Alergam zorit ca un Ulise muntean,
Tovarășul de drum rămăsese-n urmă ca o altă imagine a
mea însumi,
Ca o amintire de care mă simțeam cu atîta mai plin,
Cu cît mai îndepărtat de ea.
(Dulceața de zmeură era-n circa mea
Amintirea unor voluptăți viitoare),
Cînd, deodată, pe lîngă Stanca cea zglobiu
Curgătoare
(Sau poate era Iepurașul, nu mai știu),
Un frig mai teribil decît al zorilor de munte
M-a pătruns pînă-n oase
Ca un simun în pustiu;

O mică posadă-mi ieșise în cale;
Nu sînt miop, deși uneori halucinat,
Dar de data aceasta, în toiul răcorii și-al văzduhului de
cleștar,
Limpede-mi era acel de nedescris spectacol barbar:
Valuri de sînge sticlind, revărsat,
Se-ntindeau pe niște goale tarabe
Ca după măcel, închegat,

Că ursul din mine jucă-nfiorat
Pe bietele-i nesigure labe.
Ce crimă fără șart, ce măcel
S-a petrecut aici? (strigă-n el
Animalul blînd și nesîngeros,
Vegetarian mai mult decît omnivor).

Dar nici un croncan nu se-nălțase în zbor
Din pajiștea greu năclăită de sînge;
Dădeau florile din cap, mai sfioase, nătînge.
Acolo, în mijlocul lor,
Se petrecuse cumplitul, grozavul omor
Al zmeurei pădurii
Ce fusese-ncărcată-n ajun
În decovilul sprințar.

Nici o victimă nu-și lăsase capul,
Nici un cadavru al uciselor fructe,
Sîngele lor numai sclipea pe pămînt
Ca o auroră mută și crudă,
Ferită de ploaie și vînt.

Și-atunci izbucni din poiana cerului
Soarele rumen și biruitor,
Iar sîngele zmeurei se-nchega sub razele lui
Strălucind
La fel ca al străvechiului păstor
Ucis de tovarășii lui (bîrsan și-ungurean).

Mi-am împrăştiat spaima şi durerea.
Sîngele zmeurei hohotea strălucind
Sub soarele tînăr,
Un parfum aburind
De rară tărie, plutea împrejur...
Am îngenuncheat ca lîngă-un izvor
Al vieţii, şi cu limba mea aspră
Am sărutat şi am lins fără saţ
Un strop din sîngeriul covor.

●

Acuma e iarnă; afară,
Inundată-i grădina de leucemia
Cerului ca-ntr-o nordică baladă,
Iar pomii-şi desfac dantelăria
Sub a zăpezii cascadă.

Nu, nu-i nimeni acuma să mă vadă
Şi mă ospătez cu dulceaţa de zmeură
Ca un vampir,
Egoist şi posedat de toate
Acele amintiri ca-ntr-un delir.

Dar nu voi spune nimic, nici unui popă,
Cum se numea acea tainică Penelopă
Care-a ţesut din fructul cel roşu-al pădurii
Brocatul acesta de purpură, strîns în borcane

Şi care-mi luminează prin razele lui subterane
Tot cerul gurii...

Pe cînd în mine aţipeşte şi-adoarme
Ecoul aromat al pădurii.

1965

ELLA FITZGERALD

Despre Orfeu ştiam de mic
Că fermecase fiarele cu cîntecele lui,
Dar Orfeu era un zeu
Care, ca toţi zeii, de la o vreme
Se retrag în mitologie ca să se odihnească
Şi despre ei ne mai vorbesc
Pietrele sculptate şi de preferinţă marmura,
Singurul fel de fotografie (cam greoaie, e drept, dar ceva mai durabilă)
De pe vremea lor.

Aşa l-am şi cunoscut la faţă:
Alb ca marmura
În care-l cioplise nu ştiu ce meşter al antichităţii.
Dar n-aveam habar că Orfeu avea şi copii,
Că şi-a lăsat urmaşi într-o fată neagră
Ca pe negativul unei fotografii nedevelopate
Şi cu atîta mai misterioase.

Sigur e că fără să ştiu măcar cum o cheamă,
Am recunoscut în ea o urmaşă,

Aproape Orfeul (sau Orfea) zilelor noastre
(Aproape, fiindcă tatăl ei bun e Louis Armstrong, strămutător al marmurii-n bazalt),
Căci spaţiile s-au dislocat
Şi s-au prăbuşit, s-au răsucit în vîrtejuri, s-au contopit din nou,
Într-un univers nepomenit pînă atunci,
O prăpastie s-a căscat adîncă,
Un pisc s-a-nălţat strălucitor în soare...
Dar ce spun eu sunt nimicuri,
Că vocea ei sfărîma stînci
Şi tăcerea dărîmată în mari cataracte
Se rupse în blocuri
Din care s-ar fi putut zidi
(Şi s-au zidit, desigur) noi catedrale.

Iar cînd tăcea se făcea un gol
Ameţitor, ca înainte de geneză,
Că vocea ei nu spune melodii,
Vocea ei spune că fără ea tăcerea e haos
Şi de aceea ea a trebuit, a fost constrînsă, obligată, silită, chemată, poruncită, osîndită
Să salveze viaţa oamenilor,
Să salveze viaţa vietăţilor
Şi-a universului
Dîndu-şi răsufletul
În fiecare atom al umbrei şi luminii
Pe care să le coordoneze fără încetare.

De atunci lumea e populată,
E vie şi se mişcă,
Trăieşte, creşte şi se înmulţeşte,

Adoarme, plînge şi se bucură
Prin gura şi din pieptul ei
De neagră zeiţă lucioasă.

Încercaţi s-o îngropaţi:
Vocea ei vă va urmări mai puternică.
Încercaţi s-o omorîţi tăind-o în bucăţi:
Sîngele ei va ţîşni în mari jerbe multicolore
Între care roşul va fi dominant (fiindcă e sînge),
Dar de toate nuanţele pe care roua le ia-n pleoapa trandafirului
O dată cu-ntîia rază de soare sau de lună.
Îngropaţi-o ca pe-o mumie,
Îngropaţi-o ca pe-o sămînţă roditoare:
Ea va ţîşni într-o magică floare
Şi-n fiecare noapte
Mii de fiare-o sfîşie
Şi ea le potoleşte, le-mbună, le domesticeşte;
Ea ţipă şi plînge, dar glasul ei
Stinge ţipătul şi plînsul copiilor,
Îi alintă şi-i leagănă
În toate căminele şi-n toate singurătăţile
Bătrînilor în care-a rămas aţipit un copil,
Un crîmpei de copil, un foetus — dar viu.

Ea urlă cu lupii,
Răcneşte cu leii,
Fluieră cu mierlele,
Muge cu taurii,
Vuieşte cu vînturile
Şi din toate elementele cu care se contopeşte

Face lumea şi viaţa din nou,
Mai mîndre şi mai armonioase.

De unde, de unde atîta putere,
De unde-atîta zbucium şi pace laolaltă,
De unde poate să domine planeta
Fără arme ca Diana sau ca Minerva,
Numai cu această gură omenească
Pe care, ascultînd-o, uităm
Că prin ea poate ieşi minciuna, invectiva, scuipatul şi blestemul;
Ci numai cîntecul şi şoapta iubirii
Capătă-n ea valoarea primordială
A gînguritului de prunc
Şi-a locuitorilor paradisului?

Şi totuşi fiinţa asta nevăzută
(Căci asemenea lui Adonai strigînd printre nori,
Eu o aud prin eterul zbucnit din cutia de lemn
A vechiului meu aparat rablagit),
Creatoare a lumilor,
O-ntîlnesc în fiecare noapte
Cînd tăcerea şi visul mi le umple
De semnele vocii sale încrustate în aer
Ca antilopele şi mamuţii în peşterile strămoşilor ei,
Încît ea sfîşie şi aer, şi timp
Şi le vindecă pe-amîndouă pe rînd
Prin nedovedita-i putere,
Tăcerii dînd preţ şi-adîncime.
Ea este a mea ca şi-a ta-n orice seară,
Ca luna, dar mai ales ca aurora
Cea neagră,

Pe care știu bine
Că vocea ei o determină
Făcînd-o din nou să răsară
Iară și iară.

1966

COLIND

Motto:
Tuturor statelor, și fiecăruia în parte,
și oricărui din aceste state, eu îi
spun:
Rezistați cît mai mult, supuneți-vă
cît mai puțin;
O dată îngăduită, supunerea fără
murmur înseamnă robie deplină.
WALT WHITMAN
(Traducerea: *Mihnea Gheorghiu)*

Am o mare grijă și o mare lumină,
O mare bucurie și o mare tristețe
În fiecare zi.
Sunt construit din antiteze
Deși, cum am spus-o și cu altă ocazie, eu însumi sunt un
om-sinteză,
Adică al veacului meu:
Om-amfibiu, astronaut (adică arheopterix), vizionar orb
(adică Omer), mut (adică sfinx), megafon, arheolog
și oracol.

Dar vai, vai! Am o mare, sfîșietoare durere în fiecare
dimineață cînd mă trezesc
Și o mare bucurie în fiecare seară cînd mă văd silit să
mă culc,
Fiindcă eu n-aș dormi niciodată (viața e prea scurtă ca să
ne-o irosim în somn),
Dacă nu m-ar asalta visele ce mă zvîrlu de viu
În sicriul lung de șase-șapte ceasuri, al patului!

Sînt invadat de furii, de bucurii și vise
Ca o cîmpie fertilă, de ape, de soare și grîne.
Nu vreau să cred că toate ar fi zadarnice
Și că o secetă mare va pustii recolta,
Dar mă doare, mă doare pînă atunci
Orice nedreaptă prezență
A unor oști de asasini ai libertății
Călărind peste grumajii popoarelor:

Am o grea durere-n Saigon,
Cîte-o hemoragie-n San-Domingo,
Gută-n Sikkim, obsesii în Cașmir,
Migrene și entorse-n Cipru
Și, așa cum se spune-n anecdotă,
Eu însumi nu mă simt prea bine.

Dar seara, după ce-am colindat
Tot acest glob de care-s responsabil,
Mai mult decît Gagarin sau Schirra
Pe-a lor capsulă și pe spațiul care
Și-așteaptă încă-un nume și un sens,

Atunci cînd aflu că-au mai fost clintite
Trei instalații radar la Danang,
Că șaișpe avioane-s incendiate la Binhdinh
Și că desculții moï din nou au ridicat
Pe-un sat strategic steagul lor vărgat,

Atunci mă bucur iar și-ncep să zbor
Încrezător în zilele de azi,

Netemător de zilele ce vin
Fiindcă îmi spun:
Ce vreți? Istoria azi nu mai e ca-n cronici,
Am progresat: nu-i bietul om sub vremi
(O, dulce lîncezeală moldoveană, cît o să-ți picuri încă opiumul în noi?!)
Ci vremile azi tremură de el,
Cînd îl simt gata să se urce-n Lună,
Ca și să se întoarcă în cavernă.

(Și-n vremea asta, eu să dorm pe pernă?)

Ce faceți, tinerilor, voi, cei mulți
Și muncitori,
Că nu de papițoi cu bărbi și tranzistori
Am timp să mă ocup (asta s-o facă acei ce-s puși la minister cu educația tinerei generații!)
Ce faceți voi tinerilor care v-ați luat
Soarta în propriile voastre mîini (și încă de la 18 ani!)
Și sper că v-o veți duce pîn' la capăt?

Ce furie vă traversează,
Tinerii mei poeți,
Ce dragoste mare
Și ce speranțe, și ce disperare?

N-aud nimic, sau aproape,
Alambicări din care nu iese nici un rachiu tare,
Ci numai apă de ploaie.

Voi ce faceţi, tinerii mei fraţi din producţie? Muncitori,
ţărani, soldaţi şi activişti?
Numai fotbalul şi vinul,
Tutunul şi twistul,
Care-mi plăceau şi mie la vîrsta voastră,
Ştiu bine că nu pot umple
Nici existenţa
Nici inima
Nici mintea.

Ce faceţi voi, tineri ai lumii?
Unul dintre voi îmi spunea: „Vreau să dorm!..."
A dormi, a muri, a visa poate...
Ce visaţi voi, tineri ai lumii?
Spuneţi-vă tare, cît mai răspicat,
Voia, visele, gîndurile.
Răcniţi-le chiar
Fără de teamă
Căci primul front al luptei voastre trebuie să fie
Împotriva nevăzutului inamic
Care e
F R I C A.
Ea nu e-n aer, în ploi ori în arbori sau în birouri de instrucţie,
Ea-şi are domiciliul în propria voastră inimă
Şi vai de-acel căruia-i urcă pîn'la cap!

Aceasta e veriga principală din lanţul
De care-aveţi datoria să scăpaţi
Voi, tineri ai lumii,
Cîtă vreme — o, sper! — ştim cu toţii
Că n-avem nimic de pierdut decît lanţurile!

Altfel, ea vă va cuprinde tiptil,
Prin agenţii ei nevăzuţi, secreţi şi inevitabili:
Paralizia rutinei, grija meschină de propriul tău trup,
De confort şi de micul venit,
Grija de scaunul pe care l-ai ocupat
(Dar te-ntrebaseşi în prealabil de-l meriţi cu adevărat?)
Grija de cel din dreapta şi de cel din stînga ta,
Grija să spui numai ceea ce ţi s-a permis sau ţi s-a spus să spui
Ori, şi mai grav, să taci ca să nu superi pe nimeni.

Mai sînt şi alte căi
Mai sinistre,
În care ca paingul urzim
Planuri şi pînze vîscoase în care
Să-i prindem şi să-i înecăm
Pe cei mai puternici şi mai curajoşi decît noi.

Spuneţi-mi, voi, tineri ai anului pe care-l vedem deja
2 0 0 0,
Pe care-l veţi atinge în plină maturitate
Numai dacă veţi trăi cu bărbăţie şi cu demnitate,
Cum vă veţi prezenta în faţa chemărilor lui,
Cum veţi face
Faţă acestui an în care
Două milenii vor sta faţă-n faţă
Ca doi cavaleri ce se-nfruntă:
Unul, al trecutului venerabil,
Celălalt, al viitorului tînăr, fugos pînă-n stele,
Cu, în mijloc, prezentul?

Voi sunteţi aceasta: prezentul!
Şi-n faţa voastră ca şi-n faţa lui
Trebuie, stînd drepţi, să dăm seamă.

Zvîrliţi, deci, zvîrliţi la pămînt,
Pe ape, în flăcări, în vînt,
Orice teamă!

Liberi şi purificaţi treceţi
Încărcaţi de tinerii voştri ani
Ca nişte olimpiazi, de cunune de bronz şi de laur,
Treceţi şi vestiţi tuturor
Prin fiecare din faptele voastre,
Că sunteţi gata să zburaţi pînă-n stele
Fără să vă fie frică
De voi, de ceilalţi sau de ele.

Aceasta e urarea pe care
În mijlocul vîrstei mele
De 50 de ani împliniţi şi trecuţi
(Deci intrat într-un secol de perspectivă)
V-o fac tuturor.
Şi acest mesaj nu vi-l transmit
Prin nici un releu-satelit,
Prin nici o pasăre matinală sau nocturnă,
Prin nici un sputnic sau te-fe-feu,
Ci prin viul satelit al inimii mele
Căruia sîngele roşu al meu
Şi-aceste prea tinere ramuri
Îi sînt propulsor şi releu.

1966

GREVA GENERALĂ

Mamelor lumii

Vouă cele chemate să populaţi pămîntul
Şi care sunteţi adevăratele lui stăpîne
(Fiindcă bărbatul rămîne
De la vîrsta de ţîţă
Pînă la aceea matură
Şi după ea, pînă cînd îmbătrîneşte şi-a albit
Un veşnic naiv, încrezător, turbulent, sfios, mîndru sau furios, blînd sau timid ca un copil)
Vouă care garantaţi ceva mai de preţ
De care nici o invenţie omenească
De la aprinderea focului prin ciocnirea cremenei
Pînă la aceea prin ciocnirea neutronilor cu protonii

Vouă care garantaţi prin însăşi prezenţa voastră
Marea şi neîntrerupta explozie în lanţ
A vieţii pe planetă
Prin iubire
Vouă matce-regine
Chiar cînd nu purtaţi altă tiară
Decît a părului sau (mai tîrziu) a ridurilor pe care griji şi îndurări le-au scris pe frunţile voastre

Vouă matce-împărătese
Care i-ați dat lumii
Și pe Castor și Polux
Și pe Buddha
Și pe Șiva
Și pe Isus
Și pe Mohammed
Vouă tăcutelor și în veci lucrătoarelor
La perpetuarea speței pe
Această planetă
Și (sunt sigur, e ideea mea fixă, inebranlabilă)
Că și pe alte multe planete

Vouă care-i prelungiți longevitatea
Aducînd zilnic pe lume
Cîte-o inimă și-un creier
Mai tinere cu o zi
Și chiar
De nu s-ar dovedi de-a lungul anilor
A fi cele ale unui Buddha, Șiva, Isus sau Mohammed
Și nici măcar ale unui Pasteur sau Curie
(Deși Curie singur nu știu de-ar fi însemnat mai mult
Decît un copil drăcos și pus pe scotoceli neastîmpărate
Fără sprijinul și călăuza
Cărora mama și soața lui Eva
Le-a dat un sens și-o creatoare măsură)
Vouă tuturor
Fără de care nici chiar Omer
N-ar fi fost cu putință;
Acestei planete fiindu-i
Unul din cei mai de seamă bocitori
Și cronicari ai bătăliilor
Ce-o purtară

— Știu eu? — înainte, napoi?...
Vouă tuturor vă spun astăzi
Cutremurat și-nfiorat
Întorcîndu-mă către voi
Ca un copil îngrozit
Care-ntîia oară în scurta lui viață
Vede și-aude-ntr-o noapte neguroasă
Fulgerul și trăsnetul
Și-aleargă-nfiorat să-și ascundă
Ochii și urechile
În poalele mamei
Pe care o-ntreabă:
Ce-a fost aceasta?
Vouă către care mă-ntorc
Orbit și albit
O! nu de cîntec și luptă ca Omer
Ci de groază și spaime — dintre toate din ele, de-aceea mai cumplită ca toate: a neputinței —
Vouă către care mă-ntorc
Să-mi ascund înspăimîntat creștetul pleșuv
În poala voastră
La sînul vostru matern
Ca să vă repet clănțănind
De frica și umilința neputinței
La care ea mă reduce
Cuvîntul de trăsnet și bici
Cuvîntul de spaimă și cutremur
Care se va-nscrie-n măruntaiele memoriei lumii
Mai crîncen decît Cartagina sau Troia
Decît Verdun sau Auschwitz
Decît Bienfu sau Hiroșima;
Cuvîntul scurt ca un trăsnet
Tăios ca un fulger
Abrupt ca un cutremur

Şi ca ele la un loc de necruţător
Cuvîntul
B I A F R A.

Acolo un popor mîndru şi liber
A vrut să fie el însuşi...
Dar nu, vorbele mele s-au epuizat
O dată cu rostirea acestui nume:
Biafra.
Păru-mi albeşte
Nopţile-mi albesc
Zilele-mi devin tot mai negre
Un doliu imens coboară în sufletul meu şi pe lume,

De cînd am văzut copiii
Copiii schelete
Copiii reduşi la măsura unui pumn
Copiii cu burţi de baloane
Cu picioare-ncărcate de pustule ca de paftale
Cu părul albit ca al bătrînilor de 80 de ani
Cu privirea candidă şi uşor melancolică
Asemeni îngerilor prerafaeliţi
Uşor melancolică şi nedumerită
(Şi nu ştiu de ce-am crezut — chiar un pic mustrătoare — parc-ar fi spus lumii:
„De ce faceţi asta?
De ce lăsaţi să se-ntîmple aceasta?...
Căci noi n-avem nici o vină
Alta decît
Că mamele noastre
Ne-aduseră pe lume
Să populăm această planetă,

În partea ei cea mai vitregă
Şi mai neagră
Şi care probabil de-aceea se şi cheamă:
Nigeria...")

Dar nu! mi-e ruşine de cuvinte
De vorbe fie ele şi versificate.
Aici bărbatul nu mai are loc
Aici cuvintele mor ca plantele-n deşerturi de sare.
Au fost şase mii
Apoi opt
Apoi zece mii
Care, cu nendurata regularitate în care ziua se succede nopţii,
Au pierit şi continuă să piară
Zilnic
De cinci luni de zile fără-ncetare
În ţara cea mare
Şi liberă
Cu nume de fulger şi trăsnet:
Biafra!

Nu de cartuşe
Nu de obuze
Nu de otravă
Nu de cuţit
Sau de foc
Ci: de foame.

Cînd mănînc o fărîmitură de pîine
Cînd muşc dintr-un măr

Cînd sorb un strop de lapte
Cînd dorm
Cînd umblu
Cînd citesc
Cînd vreau să adorm
Cînd fac dragoste şi — de ce n-aş spune-o? — de ce mi-aş ascunde acest sacru şi irecuzat egoism? —
Cînd îmi privesc copilul fraged
De nici patru ani
Cu oscioarele parcă
Mai lungi decît pielea
Cînd îi pipăi
Coastele şi creştetul lung
Ţuguiat ca de lubeniţă
Şi-mi spun: „E cam slăbuţ, ar trebui să mai..."
Atunci mă cutremur
Şi mintea-mi stă-n loc
Neputincioasă, scufundată-n haos
Şi-n groaza acestei neputinţe:
Biafra!

Ruşine a speţei noastre
Cum încă nu credeam că vom cunoaşte,
Căci nu e războiul între doi adversari
Care se-nfruntă şi se lovesc
Unul sau altul sau şi unul şi altul
Căzînd în sînge şi pulberi răpuşi.
Nu e nici crima
Feroce şi rece
A asasinului
Aerian
Care-şi azvîrle
Bombele de la sute de metri

Peste copiii fără apărare ai unei mahalale.
Nu-i nici măcar ucigaşul perfid
Care-i conduce-n cîrduri ca să-i închidă
Într-o odaie
Unde va da drumul robinetelor de duş
Prin care-n loc de apă
Începe să curgă nevăzut
Gazul ucigător
Ce arde traheea, plămînii şi vinele.

Nu! Toate astea fac parte
Dintr-o epocă revolută a omenirii,
Din epoca-n care-asasinii
Puteau fi numiţi
Recunoscuţi
Identificaţi
Din marea şi nobila epocă
A CRIMEI DECLARATE
(Şi-aproape prin aceasta expiată sau oricum pe cale de-a fi expiată).

Ceea ce se petrece acolo
În ţara cu nume de bici şi de fulger:
Biafra
N-are autor
N-are aparent autor
N-are ucigaşi direcţi şi răspunzători
Care să poată fi traşi la răspundere şi-n ştreang
În faţa vreunui tribunal al lumii.

Numele acestui ucigaş
E impersonal

Impalpabil
Deși el nu e mai puțin material decît focul sau trăsnetul.

Numele lui strigat peste lume cîndva de un nordic:
FOAMEA
S-a răspîndit
Peste-ntregul popor al Biafrei
Peste nobilul ei trib
De bărbați și femei și copii
Frumoși și puternici
Eroici și vrednici
IBO
Lovindu-i mai ales
În urmașii nevinovați
Ai seminției lor omenești
În copiii fără vină și vîrstă
În micii îngeri negri
Albiți ca bătrînii octogenari
Cu pîntecul umflat de gol
Ca un balon
Cu piciorușele subțiri ca niște găteje
Cu trupul micșorat cît al unei pisici
Cu oscioarele brațelor
Împungîndu-le pielea lucioasă
Așa cum oasele degetelor noastre împung pe-aceea a unei mănuși
Cu ochii nevinovați
Candizi și mirați
De nedreptatea pe care nimeni
Nimeni cu numele:
Foamea
Le-o face.

Iar ei stau resemnați
Se culcă pe pămîntul pustiu
Pînă și de ultimii șoareci
Morți și ei de foame
Așteptînd să treacă mai iute-n marele somn
Care-i va scăpa de dureri și de chinuri.

Vouă vă scriu
Mamelor noastre
Mamelor tuturor copiilor lumii
Mătcilor planetei
Universului văzut și (încă) nevăzut.
Rugîndu-vă în numele vieții din iubire născută,
Să vă luați una cîte una de mînă
Și să porniți de la Tokio, Pekin, Moscova pînă la Londra
Și de acolo pînă-n Lagos
Capitala Republicii Nigeria,
Ca să le spuneți tuturor celor ce nu știu
Cum se conduce pămîntul
Și cum se-nvîrtește el
Că voi, mamele lor,
Mamele mamelor lor
Și fiicele lor
Veți refuza să mai nașteți
Copiii iubirii
Pe care din carnea și dragostea voastră îi faceți,
Cîtă vreme copiii cei negri și-albiți ai Biafrei
Nu sunt salvați pînă la unul;

Voi trebuie — mame-ale lumii —
Trecute, actuale și viitoare

Să vă luați angajamentul
Ca, înaintea foametei
A crimei și-a războaielor,
Să proclamați prin
GREVA GENERALĂ
Refuzul care numai în puterea voastră este
De-a mai aduce pe lumea aceasta copiii bărbatului
De-ai crește și-ngriji
Să hotărîți
Depopularea
Acestui glob de pămînt și de ape
Mai-nainte ca spectrul
Celei mai sinistre morți
Anonime și-universale
Al Foamei
Să-l pustiască mai rău decît orice incendiu.

Voi aveți puterea și mijlocul s-o faceți.
Și nu mă-ndoiesc
Că mă veți asculta
Și-mi veți da ajutor
Ca unui fiu nenorocit
Și-ndurerat ce sunt
Care se adresează maicii lui în ultimă instanță
Ca să-l ajute să trăiască
Sau măcar
Omenește să moară
Și să se-nalțe la ceruri liniștit
Căci în pămînt nu mai are loc
În pămîntul acesta plin
De cadavrele
Negrilor îngeri

Uciși de alba invizibila armă
Care e Foamea
Și care-nsămînțează cu oscioarele lor
Micșorate de foame
Pămînturile Biafrei
Și unde-arheologii și geologii de mîine de pe alte planete
Descoperindu-le vor exclama:
„Iată dovada că pe această planetă
N-au fost decît niște semne rudimentare de viață
Datorită unor animale neevoluate
Și care se numeau — ce curios! — *homo sapiens*".

1968, octombrie

CÎNTICE ŢIGĂNEŞTI

CÎNTICE DE LUME

…că uneori cîte un nimic aducîndu-mi aminte de unele, scap din vedere că ale lumii sînt toate, îmi uit de ale mele, şi cad pe gînduri şi-mi vine să zic cu cîntecul:
„Arză-l focul, Bucureşti".

MATEIU ION CARAGIALE
(Jurnal intim)

ROMANȚĂ

Pe aceeaşi ulicioară
Bate luna în fereşti...
MIHAI EMINESCU

De cîte ori pe înserat
În tîrgul mic te-am aşteptat,
Cînd tremurînd că n-o să vii
Umblam pe străzile pustii?...

Se însera — și-n cîte-o poartă
Pica domol o floare moartă
Ce risipea un stins parfum
De liliac sau de salcîm.

Prin case albe, cu zorele,
Clipea o lampă sub perdele
Și răsuna un vechi pian
Prin vălul serii, sub castan.

O ceață cobora ușor,
Simțeam în suflet un fior,
Iar lampagiu-n cap de uliți
Prindea o stea în vîrf de suliți

Şi se pierdea cu pasul rar
Prin pîcla serii, pe trotuar,
Cînd eu pîndeam ca şi-alte dăţi
Pe-acelaşi drum să te arăţi.

Treceam, pe gînduri, fără zor,
Plîngea un greier prin mohor,
Şi peste pomi domol cădea
A nopţii tainică perdea.

Cînd te iveai într-un tîrziu
Prin tîrgul ce dormea pustiu,
Părea că pomii toţi sînt plini
De flori, de cîntec şi lumini.

CÎNTIC DE FATĂ MARE

...Dar cînd sosiră musafirii
se ofiliră trandafirii...
(Cîntic de mahala)

Mai ştii ceasul, caldarîmul
ştirb, uluca fără porţi?
Singur lîngă ea, salcîmul
înflorise ca de morţi.

În duminica lăliie,
rochia ta, numai danteluri,
lungă pînă la călcîie,
ne uimea în chip şi feluri.

Erai draga noastră şuie
şi rîvnita orişicui;
cine-ar fi-ndrăznit să-ţi spuie
focul inimioarei lui?

Fată albă ca de cretă
(doar obrajii ca bujorii),
adorată şi secretă,
nu ne bănuiai fiorii.

Galeşele promenade
împletite braţ la braţ
ca, anume, să mă-nnoade
vraja dulce în viu laţ.

Şi-a venit un vînt de seară,
blestematul şi pustiul!

Te mai port în gînd, de ceară,
îmi mai sună-n piept sicriul.

AMAR

Dragostea noastră a fost
cam sucită, făr'de rost,
c-a-nceput în primăvară
ca un bob de lăcrămioară
şi la urmă a murit
ca un plîns înnăbuşit.

Da' eram noi amîndoi,
bibilică-bibiloi,
cînd ardea soarele-n toi,
parcă dase boala-n noi:
gura ta, a de muiere,
de dulceaţă şi de miere,
era àrşiţă şi boare,
mă topia şi-mi da răcoare.

Îţi pica vorba domoală
ca descînticul de boală;
lacrimă erau, şi stea,
ochii tăi de peruzea.

S-a ivit vr'un domnişor,
care te-a vrăjit uşor,
ori ţi-a fost mintea năucă
de te-a prins dorul de ducă!

Au murit de-atuncea, toate.

Ceasul vechi la ce mai bate,
cînd în fiecare zi
toate sînt cum n-ar mai fi!

CÎNTIC DE LAMPĂ

De la primărie-n sus,
Toate lămpile s-au stins,
Numai la gagica mea
Arde lampa ca şi-o stea.
(Cîntic de mahala)

Lampă cu flacără mică,
doar de tine mi-a fost frică,
noaptea pe şoseaua-ntinsă,
că nu te-oi vedea aprinsă,
cum steteai ca o lalea,
ca o lacrimă şi-o stea,
în geam la gagica mea!

Şi călcam cu pasul mare
fără grijă, pe cărare,
şi veneam cu pasul iute
printre gardurile mute,
cînd ardeai prin depărtare
lampă vie, lampă-floare!

Doar tu străluceai pe lume
şi prin bezna de cărbune,
de păzeai dragostea noastră,
lampă cu flacăre-albastră!

Vesteai limpede și dreaptă
că ibovnica m-așteaptă,
ca o șoaptă care vine
de la ea pînă la mine.

Și de cum intram în casă,
îți lăsai geana sfioasă
prin perdeaua de mireasă;
ca să nu te uiți la noi,
să nu-i vezi, cînd o despoi,
coapsa dulce, sînii goi;

Dar gura ei dogorea
ca și ție flacărea,
și-i era sînul încins
ca și globul tău aprins.

Pielea ei, de crin și lapte,
i-o-nvălea părul cu noapte,
și tu străluceai senină
lampă, martor de lumină!

Ceasu-i trist și luna plină
și fereastra ei streină
parcă-i de casă pustie:
nu mă cheamă, nu mă-mbie.

Numai ochiul meu te vede,
lampă cu flacără verde!

Că de cînd te-ai stins din geam,
bucurie nu mai am;
nu mai luminezi tîrziu
tîrgul mort, drumul pustiu!

Doar prin noaptea cea înaltă
cînd mai trec, inima-mi saltă:
inima-n care mai arde
lampa mică, de departe.

FATA NECĂJITĂ

Fata mîndră și frumoasă
a pornit-o de acasă,
tocmai astăzi după masă,
cînd era o ceață deasă
și se lăfăiau pe cer
niște nori de miel și zer.

Străzii strîmbe și subțire
unde-i capul, n-avem știre!

Din Turnul Novacului
urci drumul Feleacului,
și pe urmă iar mai treci
șapte mici izvoare seci
și-ncă șapte fîntîni reci,
risipite pe poteci.

Drum de toamnă și de țară,
ploaie deasă, frunză rară,

du-mi-o fata necăjită,
că rămase neiubită!

Pașii ei mărunți și mici,
de gîndac ori de furnici,
îi aud pînă departe,
plînge pomul frunze moarte;
îi aud pînă tîrziu,
plînge ploaia a pustiu.
Toate-mi plîng în seara asta
fata mică și nevasta;

Și de multă-amărăciune
plîng și ochii de tăciune.

CÎNTIC DE NUNTĂ

O să zic pe drum de seară,
pe o strună de vioară,
o istorie șucară,
că-i cu boală rea, amară;

O istorie c-un crai
de la nunta cu alai,
și de-ai da cît o să dai,
nu e una mai dihai!

Trist e cînticul, uitat,
de jale și lăcrămat,
cu un fante de gagiu,
trist, și vechi de nu-l mai știu.

Spune-l, inimă, de poci,
scoate-l tu, ca din găoci,
și-l sloboade-ncet, subțire,
cînticul cu tristul mire!

Era zi de sărbătoare,
liliacul tot în floare,
cînd pornise, grea, pe seară,
petrecania boiară.

Stau mîndri ca doi păuni
mirii chipeși, între nuni,
și-i slugea frumos, pe tavă,
neagră, o țigancă roabă;

Ochii și-i rotea de smalt,
către mirele înalt.

Ce-a mai fost, nu poci să știu;
ginerica, om candriu,
îi sorbea ca pe-o cafea,
ochii ei de catifea.

Și între mireasa albă
și țiganca a cu salbă,
cînd au mers ca să se culce,
strîns-a țița ei cea dulce.

Izmenită nunta toată;
a rămas mireasa fată
și-a fugit păunul-mire
cu țiganca de tingire.

Spune, inimă, de ştii,
leac ales pentru candrii;
spune leac nedovidit,
pentru boala de iubit!

NEVASTA MINCINOASĂ

Y que yo me la llevé al río
Creyendo que era mozuela,
Pero tenía marido.

(FEDERICO GARCIA LORCA:
La casada infiel[1])

Credeam că e fată mare,
cînd am dus-o pe cărare;
da' şi eu — ce minte proastă! —
n-am bunghit că e nevastă.

O fi fost ea ca zambila,
dar mersei mai mult cu sila.

Şi pe urmă n-aş mai spune...

Era noaptea de tăciune,
felinarele s-au stins,
licuricii s-au aprins.

[1] Şi eu care am dus-o la rîu,
Crezînd că era fată mare,
Cînd colo avea bărbat.
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Nevasta necredincioasă*)

Într-un colț, cînd făcea fițe,
îi scap mîna pe la țițe,
și treceau prin ea fiori
ca miresmele prin flori.

Poci să nu pici în ispită,
mîndră cum era gătită?!
Că rochia îi strălucea
de să bagi briceagu-n ea.

Era noaptea de tăciune,
pomii-nalți, din altă lume,
și se-auzea prin vîlcele
cum urlă cîinii la stele.

Trecurăm și peste iaz,
am mai sărit un pîrleaz
și-am culcat-o-ntr-o grădină,
lîng-un pom, la rădăcină.

Mi-am scos de la gît cravata,
și-a lepădat rochia, fata.
Scot cuțitul din curea,
ea, cămașa cu dantea.

Nici crinul, pe ochii mei!
n-are piele ca a ei;
nici un diamant de-ar fi,
ca ea tot n-ar străluci.

Șoldurile ei, prin dește
îmi scăpau, să zici că-i pește;
șolduri mici, de fată mare,
cînd de foc, cînd de răcoare.

De cînd mama m-a făcut,
așa drum n-am mai bătut;
călăream pe luna plină,
trupul ei de ciută lină.

D-apoi cum m-a dezmierdat,
poci să spui, cînd ești bărbat?
că doară n-oi fi candriu
nici o taină să nu țiu!

Iubită și sărutată,
plină de țărînă toată,
am purtat-o binișor,
pîn-acasă, sub pridvor.

Dimineața, pe răcoare,
avea-n ochi mărgăritare.

Eu, ca un țigan ce sînt,
am obraz și am cuvînt.

Dar pe cinste i-am făcut
o cutie de cusut;

și dintr-ale mai frumoase:
galbină, și de mătase.

Da' nu m-am îndrăgostit,
numai unde m-a mințit:

muiere de om cu stare,
zicea că e fată mare
cînd am dus-o pe cărare.

TÎMPLARUL PRICEPUT

Toc-toc, toc-toc, il cloue à coups préssées,
Toc, toc, le menuisier des trépassés.
JEAN MORÉAS

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tîmplarul de sicrie.

Ascultă meștere tîmplar,
De brad, de nuc și de stejar,
Fă-mi un sicriu cît mai adînc
Că-n el vreau dragostea să-mi culc.

Și căptușește-l cu brocat
Să doarmă-n el cum dormi în pat,
Pamblici să-i pui, vreo două-trei,
Albastre ca și ochii ei.

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tîmplarul de sicrie.

Cînd cucul se porni să cînte,
Coleà devale, peste punte,

Pe malul gîrlei, sub arin,
Mi-a sărutat-o un străin.

Iar ea, tîrîtă în ispită,
La pieptul lui stătea lipită
Şi mînă-n mînă, gură-n gură,
Erau o singură făptură.

Toc-toc, într-una bate cuie,
Toc-toc, tîmplarul de sicrie.

Ascultă, meştere tîmplar,
De brad, de nuc şi de stejar,
Fă-mi un sicriu cît mai adînc
Că-n el vreau dragostea să-mi culc.

CÎNTIC DE DOR ŞI OF

(îngînat după nişte cîntice lăutăreşti
ce se pot auzi prin multe cîrciume.

O să cînt o viaţă-ntreagă
după a care mi-e dragă,
o să cînt ca un nătîng
doar de boală — să nu plîng!

Că era gagica neichii
să-i săruţi poala scurteichii,
cu buze de micşunele,
muşcar-ar neica din ele!

Şi de mîndră ce erea,
m-apucă la lingurea,
doar cînd mă gîndesc la ea.

Mi-a zis că dacă mi-e dragă
să mă împrumut la bangă
şi să-mi pui dantura-ntreagă.

Dar nici eu nu m-am codit,
gologani am abulit
şi mi-am pus dinţi auriţi
ca boierii pricopsiţi.

I-am luat rochie de tafta,
papucei de catifea,
şi-am dus-o prin mahala
ca să vază cine-o vrea
că e amureaza mea.

C-am iubit-o şi-o iubesc,
şi tot v-o istorisesc
măcar că mă pîrpălesc.

Uite mintea mea a proastă:
să mă car de la nevastă
şi să mă duc cu-o putoare
nespălată pe picioare,
să mă curăţ de parale.

Dar n-am fost de vină eu,
bătu-mi-o-ar Dumnezeu!
Cum făceam o păşitură,
hop şi ea! în bătătură;
mergeam la biserică,
dar ea-mi punea piedică;
dac-o luam de subsuori,
îi mirosea gura-a flori.

Şi ca să mă bage-n streche,
punea şi-un mac la ureche.

Să spuie care-o cunoaşte
cum era de dată-n Paşte;
că, bătu-o-ar stelele,
şi-a tras şi sprîncenele
subţirel, pe lîngă coadă,
de-mi suci mintea năroadă.

P-urmă, ce să vă mai spui?
Umblam după ea hai-hui,
şi unde se fandosea
că este gagica mea.

Şi mă lua îndelicat,
numa-n şoapte şi oftat,
cînd eram la ea în pat.

Of, pupa-o-ar mă-sa rece,
că dorul ei nu-mi mai trece!

Eu credeam că-i doar a mea;
dar, pitită sub perdea,
la toţi fanţii se gimbea...

Şi-ntr-o seară, din pridvor,
cum trecea un roşior,

a ieşit la drumul mare
şi-a fugit cu el călare.

De-atuncea mi s-a tot dus
şî eu am rămas mofluz,

singurel, să bat din buză,

vascrisu' ei de farfuză!

O DRAMĂ

Adei I.

Era frumoasă fata
Şi sta la masă tristă
Cerînd să-i facă plata,
Ca fire de artistă.

Iar la a ei vedere
El, cavaler cu şic,
Îi dete-un ţap de bere
Şi-alune la fişic.

Pe urmă îi propune
S-o ducă pîn-acasă;
Ea, ronţăind alune,
Se simte mai voioasă.

Şi astfel, cu plăcere,
Nebănuind nimic,
Primi, cum el îi cere,
Să-i fie bun amic.

Pe cînd a lui soţie
Ce-n taină îl pîndea,
Intră în berărie
Cu vitrion la ea.

Şi din această dramă
Ce-avu sfîrşitul trist,
Orbi o biată damă
Şi-un tată familist.

BLESTEM DE DRAGOSTE

Cînd ţi-o fi lumea mai dragă,
să-ţi pice dreapta beteagă
şi s-ajungi la cap de pod,
cerşetor slut şi nărod.
Din puterea ta a plină,
suptă de vreo curviştină,
să rămîi sfrijit ca paiul,
urle-ţi ghiersul ca buhaiul,
limba să ţi se-mpletească,
să vorbeşti pe păsărească,
să te topieşti de-a-n picioare,
galbin, ca o lumînare!

Să nu fie boală rea,
care-n tine să nu dea;

Ardi-te-ar focul, magalul,
să fii scopit ca muscalul!
cînte-ţi popa din Scriptură,
să-ţi văz dafinul pe gură!

Crai parşiv, din ţigănie,
că m-ai omorît de vie,
cînd m-ai luat din casă fată,
crudă şi nevinovată,
şi m-ai spintecat în două
sub cerul cu lună nouă.

Şi-n loc să mă iei mireasă,
m-ai lăsat să zac borţoasă
şi te-ai dus, duce-te-ar apa,
unde şi-a dus mutul iapa!

Dar de-o fi şi-o fi să vii,
iar în braţe să mă ţii,
să-mi săruţi ţîţa şi gura
şi să-mi stingi din sîn arsura,

Vedea-te-aş tot cum te ştiu:
nalt, bălan şi cilibiu,
cu ochii arzoi ca focul;

Aduce-mi-te-ar ghiocul!

TRISTĂ E VIAŢA DE MORT

Cu ţărînă stau în gură
Şi cu viermii mă tot cert,
Că nu poci să ies din groapă,
Să te bat şi să te iert...
(Cîntic lăutăresc)

Spuie altul cît o vrea
Că-i mai bine mort pe lume,
Eu o ţiu mereu pe-a mea,
Că n-am gust de-ngropăciune!
Dacă-i vorba, după mine,
Eu, morţiş, mereu voi ţine
Şi mereu la fel voi spune,
Chiar cînd traiul nu-mi convine:
Decît mort, tot viu mai bine.

Ce e drept, cînd mori sărac,
Şi de n-ai un sfanţ la tine,
Cei din preajmă scaldă-ţi fac
Şi de jeg te spală bine.

Da' nici mort scăldat nu-i treabă:
De pe stîrv, precum ştim toţi,
Şi păduchii fug degrabă,
Că nu-şi fac din el ospăţ.

Însă eu, şi dacă ştiu
Că-n cearşaf n-o să mă-nfăţ,
Tot prefer soios, dar viu,
Nu lăuat şi în sicriu!

Cît trăieşti poci să n-ai straie,
Dar cînd mori, nu-ş' cum se face
(Chiar de n-ai avut lăscaie)
S-o găsi cin' să te-mbrace
Cu cămaşă, pantalon,
Guler ştaif şi papion,
Ca să poci dormi în pace.
Da' eu spun: şi rupt în coate,
Însă viu, pe cît se poate!

Nu găsesc că-i vreo scofală
Să fii mort şi-n strai bogat,
Nici nu cred că e vreo fală
Să fii stîrv şi pomădat,
Că decît aşa găteală,
Viu prefer — şi-n pielea goală
Cum pe lume am venit,
Nu să plec din ea-nţolit!

Alţii au la-nmormîntare
Cîte-un praznic serios,
Cu prescure şi mîncare,
Cu pilaf şi crap cu sos;
Şi mai au pe lîngă ei
Damigene, două-trei,

Ca să-şi toarne în pahare
Din vinaţul sîngeriu.

Mă gîndesc, ce rău mi-ar pare
Chiar atunci să nu mai fiu!...
Ei să tragă rînduri-rînduri,
Şi io-n pardisiu de scînduri...

De mă-ntrebi pe mine-anume
Tot ce cred, tot ce-mi doresc
Şi mai sper într-astă lume,
D-apăi vreau să chefuiesc
Colea-n lege, de se poate,
Cu cei ce-mi ciocnesc la moarte
Şi-n sughiţuri mai şoptesc:
„Iartă-l, Doamne, de păcate!"
Că de-o fi şi-o fi să mor,
Cel puţin atît să ştiu:
Că-s şi eu la masa lor,
Nu ei, chef — iar eu, sicriu!

D-apăi muzici şi fanfare,
Toba, goarna, contrabasul,
Cînd eşti mort, ce rost mai are
Că tu, neam, nu le-auzi glasul?!
Eu, pe ele, drept vă spui,
Aş juca o sîrbă-ntîi,
Altfel, geaba parastasul!
Şi pe urmă, tras de-o gloabă,
Să mă ducă toţi la groapă,

Că nici tobe, nici țambale
Nu mă-ntorc dintr-astă cale!

Numai una, v-o spui drept,
Mi-ar plăcea s-o știu plîngînd,
Cînd, cu mîinile pe piept,
Stau întins și nu cuvînt:
Pe gagica mea a dulce,
Că ea știe, cînd m-or duce,
Cine mă băgă-n pămînt,
Părpălindu-mă pe jar,
Pe cînd ea n-avea habar.
Și atuncea-ntins pe dric,
Să m-aleg și eu, măcar
Cu un strop, oricît de mic,
Din privirea-i de cleștar;
Și-așa mort, privind la ea,
I-aș zîmbi din racla mea.

Deși, fraților, mă tem
Că și mort de-o văz că plînge,
Ca scăpat dintr-un blestem,
Aș sări din cinci coșciuge,
Buzna dînd de sub capac
Ca s-o mîngîi și s-o-mpac,
Văzînd lacrima că-i curge,
Fiindcă mîndrii-i ochișori
Nu te lasă nici să mori!

Că de-o fi de tot s-o pierd,
Nici s-o bat, nici s-o dezmierd,

De la altul cînd îmi vine,
Vă spui drept, nu prea-mi convine.
Și-apoi ce mare scofală:
Cînd mă pupă și mă-nșală,
Eu să stau răpus de boală?!

De-aia strig în gura mare:
Poat' să spuie cît o vrea
Filozoful nu știu care,
Cum că viața nu-i grozavă;
Eu o țiu mereu pe-a mea:
Că de moarte, nici o grabă!

O PASĂRE

Aurorei

O pasăre ce zboară
Din cuibul depărtat
Şi se rentoarce iară
De unde s-a format.

O, dulce inimioară,
Pe nimeni n-ai trădat
Dar cîţi te-nveninară
Şi cîţi în tine-au dat!...

Eram copil aproape
Cînd m-avîntai în lume
Şi-avui de-nfrînt etape
Ce nu se poate spune.

Mi-a fost scump gologanul
Da' n-am dat bani pe el,
Măcar că ramazanul
Îmi declara rezbel.

O tînără copilă
Veghea în preajma mea
Cu dragoste şi milă,
Cum dorm pe duşumea.

Iar cînd avu, în fine,
Deschisă carieră,
Sărea la orişicine
Ca o vivandieră.

Şi mi-o făcură lată
Lăsîndu-mă prea trist,
Copila adorată
Şi c-un ochelarist.

Amicul ca un frate
Pe care-l socoteam,
Mi-a tras-o pe la spate,
Tîlhar, la ochi cu geam!

Suflîndu-şi abureala
C-un aer prea atent,
Nu-şi contenea gineala
Şi mă lucra latent.

Of, maică măiculiţă,
Damblalele m-apuc!
Mi-o luă de la guriţă
Şi mă lăsă năuc,

Trăiră-n armonie
Un an, aproape doi,
I-a luat şi pălărie,
Umflînd-o la cimpoi.

Iar cînd a fost să nască,
Mîrşavul animal
N-a vrut s-o mai cunoască,
N-a dat pe la spital.

Ea a trimes la mine
Cu vorbă: m-a găsit
Şi iat-o că revine
La tot ce-a părăsit.

Astfel se-ntoarce iară
De unde s-a format,
O pasăre ce zboară
Din cuibul depărtat.

LA CALU' BĂLAN

La calu' bălan, la calu' bălan
Cu şeaua-i verde,
Ţine-mi-l, Doamne, ţine-mi-l, Doamne,
Nu mi-l pierde!...
(Cîntic de lume)

A fost odată o făptură
Ce semăna leit cu-o tură,
Dar s-a-ncurcat c-un cal bălan
Şi vinu-i dulce-n orice an.
Refren (ce se cîntă după fiecare strofă)
La calu' bălan, la calu' bălan
Şi vinu-i dulce,
Aş sta şi-un an, aş sta şi-un an
Şi nu m-aş duce!

Dar primprejur din întîmplare
Se-arată şi un ofiţer
Bătînd din pinteni foarte tare
(El deci avea călcîi de fier).

Cînd calul meu bălan, odată
Trecea în trapu-i monoton,
Cel ofiţer, cu o lopată
L-a măturat ca pe-un pion.

Şi tura a murit de plîns
Văzînd ce cursă i-au întins,
Dar regele-n palat s-a stins
Şi nu s-a dat nici mort învins.

OLTENEASCĂ

Un băiat iubea odată
Dintr-o sută, doar o fată,
Păr de smoală, flori albastre
Cum au doar fetele noastre.

Şi-apoi ce să vezi mătale
Că e chestie de jale:
Pricinos precum erea
Capu-ntr-una i-l bătea
Gelozindu-i fel şi chip
Chiar şi pasul din nisip.

De erau cîndva-mpreună
Ea cadînă, el furtună,
Înşirau mărgăritare
Cînd vorbeau pe ulicioare.

Da' n-a fost precum vorbiră
Căci, cu buze de porfiră,
Ea fugi, pe cîte știu,
C-un băiat de peste Jiu.

RUGĂCIUNE

Foaie verde-a bobului,
N-am un cleşte şi un cui
Şi o scară să mă sui
Pînă-n naltul cerului
La Măicuţa Domnului
Şi acolo să îi spui:

„Cuconiță preacurată,
Spune-mi, ca să știu odată
Cît mi-e viața-ntunecată,
Şi s-o afle șatra toată;
Îţi arunci tu ochii, roată,
Peste lumea lăcrămată?

Spune-mi, oare, cele stele
Lacrămi ți-s, de plîngi cu ele,
Ori îţi sînt numai mărgele,
Doar podoabe și betele,
Doar paftale și inele,
Ori lumină prin părdele?

Că aici la tine-n rai
Pe-al tău mîndru tron cum stai
De-ți fac îngerii alai,
Perdeluța de burhai
La o parte poci s-o dai
Ca să vezi și-al nostru trai

Cum îl ducem noi de greu,
Fără casă, făr-un leu,
Muți ca peștii-n heleșteu,
Rătăcind pe drum mereu,
Nemîncați și teleleu
Ca bătuți de Dumnezeu!

Şi-atunci spune de se poate:
Asta-i treabă pe dreptate,
Cînd boierii în palate
Stau sub bolte ferecate
Cu avere, cu bucate
Şi-au pe lume cîte toate?!..."

Foaie verde-a bobului,
Că n-am eu cetași destui
Să-i păzesc pe cei sătui
La marginea drumului,
Și c-o sfoară să mi-i sui
Drept în vîrful plopului!

Că eu am doar o vioară,
Numai ea mi-e surioară,

Doar cu ea la subsuoară
De e iarnă, de e vară,
Tot cutreier gol prin țară,
Cînt la lume cînd se-nsoară
Ori o plîng cînd e să moară.

Că mă prinde uneori
Pofta, să mă sui în nori,
La înalții dregători
Să-i pogor pe căpriori
Pînă jos, la truditori,
Să le-arăt cît ni-s datori.

Da' le-aș smulge mai-nainte
Cu un cleşte, ca pe ținte,
Stelele din ceruri sfinte
Şi le-aș spune: „Vezi, părinte,
Ce-i la noi... și ține minte!"
. . . .
Zău! să moară care minte...

ROMANȚĂ DISPERATĂ

Te duci și tu, și-n urma ta...

De cînd te-ai stins din calea mea
Nimica nu te-a mai adus...
Atît de mult, ca și o stea
Te-ai depărtat, și-atît de sus!

Mi-ai spus că pleci; nu te-am crezut,
Ci am sperat că-o să revii,
Din visul nostru cunoscut
Doar dragostea mi-e printre vii.

Că tot muri de-atunci, și eu
Sînt altul decît care-am fost,
Ajuns la suflet derbedeu
Și-n sentimente, fără rost.

Dar într-o zi de te-oi vedea,
Atît de tare am să fiu
Ca să-ți zîmbesc, iubita mea,
Și n-ai să vezi că-i din sicriu.

BALADE

¡Oh, ciudad de los gitanos!
¿Quién te vió y no te recuerda?

(FEDERICO GARCIA LORCA:
Romancero gitan[1])

[1] Oh, tîrg al țiganilor!
Cine te-a văzut și nu te ține minte?
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanțe țigănești*)

RICĂ

Bate-un vînt pe ulicioară
peste inima amară,
bate-un vînt prin ţigănie
peste inima pustie,
vînt uşor de primăvară,
cu parfum de domnişoară.
Treci, vîntule, fără teamă
că nu te mai bagă-n seamă
nici o pirandă-mpudrată
cu buzele de muşcată!
Poci, tu, vîntule, să treci,
că focul lor n-o să-l seci,
şi nici lacrămile lor,
după Rică din Obor!

Îl făceau toţi zurbagiu,
dar altul ca el nu ştiu:
ăl mai prima barbugiu,
cuţitar, caramangiu,
ca un fante de spatiu.

Că nu era nici o fată
de el neamurezată,
nici nevastă cu bărbat
să nu-l fi rîvnit la pat.
Şi-avea ochii de migdale,
de cătau la el cu jale;
şi-avea ghiersul cîntător,
de cătau la el cu dor,
Rică — fante de Obor.

Cînd trecea prin cartier,
avea pasul de boier,
legănat şi nepripit
unde se ştia iubit.

De se lăsa cu bătaie
(că avea duşmani o droaie!),
atunci o făcea de oaie,
că pînă să scoţi cuţitul,
el îţi şi lua piuitul.

N-avea pe lume păreche:
purta cercel la ureche
şi-avea degetu-nflorat
cu-o piatră de matostat.

Noaptea, cînd venea matol,
zicea din gură, domol,
ca un vînt care se duce
în inimă, s-o usuce,

ca steaua tremurătoare
de clipeşte-n bolta mare.

Uite-l, ăsta era Rică:
el de nimeni n-avea frică,
de nimeni nu se ferea,
cît este lumea de rea!

Şi cum venea într-o seară
senină, de primăvară,
un ţigan mai mărunţel
se tot da pe lîngă el:
„Dă, bă Rică, o ţigare!“
Cînd căta prin buzunare,
parşivul, cu mîna scurtă,
i-a băgat cuţitu-n burtă.
Rică s-a-ndoit niţel,
da' l-a muclit pe mişel,
de-a sunat şi baba-n el.

Văicăreală mare-n stradă,
au dat toţi buluc, grămadă:
sîngele-i curgea şiroi
ca apa dintr-un butoi.
Toată partea muierească
a sărit să-l oblojească,
dar el nu vroia de loc;
se ţinea doar de mijloc
şi şi-a pus o barză-n cioc,
a aprins-o şi-a zîmbit:

„Ce-o să mor dintr-un cuțit?
Pîn' vin ăi de la Salvare,
mai poci să trag o țigare!"

Așa era Rică — tare.

Se cruceau țiganii toți,
(mardeiași, giolari și hoți)
și țigăncile-nlemnite
se tînguiau pe șoptite.
Aoleo, ce n-ar fi dat
să-l vază pe Rică lat;
dar el, drept ca pălimarul,
își ținea doar brăcinarul
cu o mînă, apăsat,
și umbla în lung și-n lat,
Rică — fante înjunghiat.

Ieșea luna dintr-un nor
roșie ca un bujor
și bătea un vînt de seară,
subțirel, pe ulicioară,
ca un plînset în suspine.

Dar Salvarea nu mai vine...

Rică s-a lăsat pe vine
și s-a-ntins pe îndelete,
rezimat de un părete.

Graii toți, de bucurie,
se făceau că îl îmbie:
„Spune, bă, tot te mai doare?"
El tăcea cu ochii-n zare.
„Vrei, Rică, să joci barbutul?"
Dar el tot făcea pe mutul.
Una, cum dădea să-l frece,
a țipat — că era rece.
Și cînd a sosit Salvarea
din el mai ardea țigarea.

Bate vînt, lacrimă pică,
după inima voinică!
Plînge-l, inimă amară,
că s-a dus în primăvară
ca o apă d-a ușoară
și ca fumul de țigară!

Cîntă-l, ghiers, și du-l departe
pe Rică — fante de Moarte!

HANNY

> În seara cînd s-au întîlnit
> Ea se-ndrepta cu pas grăbit
> Spre locuință...
> *(Cîntic de mahala)*

În seara cînd s-au întîlnit,
Ea se-ndrepta cu pas grăbit
Spre locuință.

El îi oferă brațul său,
Dar ea-i răspunse: „Domnul meu,
N-am trebuință!

N-ascult de tinerii frumoși,
Bărbații toți sînt mincinoși,
Cu-o vorbă dulce

Ei te seduc, te-adorm ușor
Ca mamele copiii lor,
Cînd vor să-i culce..."

El o privește drăgăstos,
Răspunde ea privind în jos:
„Mă cheamă Hanny...

Cu dumneata să merg n-aș vrea,
Acasă frați și mama mea
M-aștept', sărmanii..."

El o privește amoros,
E luna Mai — și ce frumos
Noaptea pe lună!

Ascunși pe-o bancă, ei și-au dat
Atuncea primul sărutat,
În voie bună.

El este pictor și sculptòr,
Un tînăr, doar începător,
Avînd curajul.

Mulți ani de zile la un loc,
Au dus flămînzi și fără foc
Concubinajul.

Apoi comenzi vin nencetat
Și lauri mulți l-au consacrat,
E-o bogăție!

De-atunci, el se văzu peţit
De mulţi bogaţi, care-i promit
Să-i dea soţie

Pe fiica lor, ce-a studiat
La Nôtre-Dame, şi-a voiajat
Prin lumea largă.

Menajul lor, aşa plăcut,
Din vina lui a început
Cam prost să meargă.

Atunci îi spuse: „Draga mea,
De-acuma bani eu pot avea
Cîţi o să-mi placă,

Dar eu şi să mă-nsor aş vrea,
Pe cînd tu stai în calea mea;
Mai bine pleacă!

Vezi plicul ăsta, poţi să-l iei.
În el ai zece mii de lei,
Te du cu bine!"...

Ea îl priveşte supărat,
Iar plicul care i l-a dat
Nici nu-l reţine.

Văzînd că fostul ei amic
O preţuieşte la un plic,
N-apoi l-întinde:

„Ia-ţi îndărăt bancnotelè
Sînt o fetiţă, domnulè,
Ce nu se vinde!..."

Ea dispăru — el se-nsură.
O dată, de la Operă,
Venind acasă,

La poarta lui el observa
O damă care-l aştepta,
Stînd ruşinoasă:

„Eu sînt iubita ta din Mai,
Pe care-adesea o chemai
«Scumpa ta» Hanny.

Din ziua cînd ne-am despărţit,
Ah, cît de mult am suferit!
Trecut-au anii...

Şi dacă ţi-am ieşit în drum,
Să ştii că am un rost acum,
Nu ca golanii

Ce numai zestre știu vîna
Ori lauri spre-a-i încununa
Și-atîta doară.

Eu am venit ca să ți-o spui
Și-acuma pune-ți pofta-n cui
A doua oară!"

Privind spre dînsa rușinat
El vina lui și-a constatat
Și-și dete seamă,

Că nu-i nici dînsul mulțumit,
Și de pe cotul ei, smerit,
Luînd o seamă,

Îi spune: „Draga mea, nici eu,
O știe bunul Dumnezeu,
N-am fost ferice.

E drept, am fost și decorat,
Am luat chiar și Premiul de Stat,
Orice s-ar zice!

Dar pînă să te văd aici,
Nu-mi dete fericire, nici
Faima, nici banii!..."

Deși era sub zero grade,
El în genunchi deodată-i cade:
„Mă iartă, Hanny!"

Înduioșată, ea i-a pus
Pe creștet, mîna ei, de sus,
Zicînd: „În fine,

Decît să nu te văd de loc,
Sau tot flămînd și fără foc,
Și-așa e bine!..."

Morala

Astfel, iubite cititor,
S-a încheiat idila lor,
Făr' să se știe

Unde anume, cînd și cum,
Sculptorul și-a pierdut pe drum
A lui soție.

PICTORUL TRĂDAT

O dată pe vremuri a fost
Un pictor sărman și obscur;
Mansarda-i era adăpost
Și cerul de jur împrejur.

În vreme ce dînsul picta,
Ades îngîna acest cînt:
„Iubito, ah, nu mă uita,
Că singur sînt eu pe pămînt!"

O fată se-ntîmplă odată
Pe strada aceea să treacă
Și cum l-auzi juna fată,
Ei pictoru-ncepe să-i placă.

Și cîntă și ea în neștire,
Cu limpede glas, acest cînt:
„La mine găsi-vei iubire
Mai mult ca pe-ntregul pămînt!"

Atunci el dă fuga în stradă
Poftind-o să-i facă portretul,
O cheamă la el în mansardă
Și-așa se-ndrăgiră cu-ncetul...

Dar fetei atît de frumoasă,
C-un tată bătrîn colonel,
Prin tîrg încep vorbe să-i iasă
Că este la pictor model.

Atunci tatăl său o mărită
C-un foarte vestit avocat
Ce, ca să nu se compromită,
Portretele i-a cumpărat.

Și-n vreme ce pictoru-i vinde
Uleiuri și schițe, pe rînd,
O jale adîncă-l cuprinde
Că n-o s-o mai vază nicicînd.

Dar fără ca el să-și dea seamă,
De dor tot pe ea o picta,
Așa că în orișice ramă
Iubita-i mereu se-arăta.

Trec ani... Cînd artistul expune
Un nud ce cu-al ei semăna,
Gelos, soțu-n piept mîna-i pune
Stîrnind ditamai dandanà.

Iar pictorul suflet deschis,
Zadarnice scuze mai cată:
Vîrtejul stîrnit dintr-un vis
Nu poţi să-l opreşti niciodată.

CÎNTIC DE FATĂ NEAGRĂ

Verde que te quiero verde,
Verde viento. Verde ramas.
El barco sobre la mar
Y el caballo en la montanna.
(FEDERICO GARCIA LORCA:
Romance sonámbulo[1])

Drag mi-a fost de cînd mă ştiu
roşu-aprins şi stacojiu,
luntrea roşie pe ùnde,
calul roib suind la munte.

În pridvor stă visătoare
fata neagră, neagră floare,
păru-i roşu, ca de sînge,
ochii-n rouă, parc-ar plînge.
Şi în bucle, dulcea lună
i-a pirostrit o cunună
ca o pară de făclie,
dar ea n-o vede, n-o ştie.

[1] Verde ce mi te-ndrăgesc,
Verde vînt. Ramuri verzi,
Luntrea pe mare
Şi calul la munte.
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanţă somnambulă)*

Numai roşu mi-a plăcut.
Stele mari clipesc tăcut;
aburite, printre ele,
zorile-şi desfac perdele.
Trece vîntul prin gutui,
printre ramurile lui,
ca motanul se zburleşte
muntele, şi-n zare creşte.

Cine vine, cine trece
prin vîltoarea nopţii, rece?
Fata neagră ce aşteaptă
în pridvor, şuie şi dreaptă,
că doar ea rămase trează,
cu părul roşu, de sînge,
şi-n zorii zilei visează
la marea mare, şi plînge?

— Măi cumetre, dac-ai vrea
dau roibul pe casa ta;
şi pe şea şi pe cuţit,
dă-mi o cergă de-nvălit!
Că viu, neică, de departe,
călare, izbit de moarte.

— Măi flăcău, eu nu mă plîng,
aş face cu tine tîrg,
dar nici eu nu mai sînt eu,
nici bordeiul nu-i al meu.

— Cumetre, eu te-am rugat
unde vreau să mor în pat,
şi dacă s-ar fi putut,
într-un pat nou aşternut;

Că-mi vezi rana spintecată
de la brîu la beregată!

— Văz că pe cămaşa albă
ţi-a-nflorit la gît o salbă
de trandafiri stacojii,
de mă mir cum te mai ţii;

Şi sîngele te-a încins
cu un brîu roşu-aprins.
Dar nici eu nu mai sînt eu,
nici bordeiul nu-i al meu.

— Lasă-mă, dar, să mă sui
măcar la tine-n gutui;
lasă-mă, pînă nu mor,
să-i urc verdele pridvor,
pînă-n vîrfu-ntins spre lună,
s-auz gîrla cum răsună!

Suiră cei doi cumetri
pînă sus, pe prispa vetrii;
unu lasă-n urmă sînge,
altul lacrămi, fiindcă plînge.

Tremura în noapte, rar,
roșu-stins, un felinar,
și răsună-n zori mărunte
rîul limpede, de munte.

Mi-a fost drag, de cînd mă știu,
roșu-stins și roșu-viu,
vîntul tare, rubiniu,
vînt roșu, pom stacojiu.

Cei doi urcă-ntr-una, urcă,
și vîntul le lasă-n gură,
printre pomi cînd se încurcă,
gust de izmă și arsură.

— Unde ți-este neagra fată,
unde e codana ta?
— O, de cînd te tot așteaptă,
și cît te-ar mai aștepta,
din pridvorul ăsta verde,
lacrămînd că nu te vede!

Peste oglinda fîntînii,
țiganca-și leagănă sînii,
sînii ei de trandafir,
părul roșu, de porfir.

Luna și-a zvîrlit o rază,
ca un ochi care-o veghează.

noaptea s-a lăsat stăpînă
peste fata neagră, moartă,
pe mormîntul din fîntînă.

Beți, jandarmii bat la poartă.

Mi-a fost drag de cînd mă știu
roșu-aprins și stacojiu,
luntrea roșie pe ùnde,
calul roib suind la munte.

CÎNTIC DE LUNĂ

Huye luna, luna, luna...
(FEDERICO GARCIA LORCA:
Romance de la luna, luna[1])

Iese luna în poiană,
gătită ca o codană;
aiurit, neclătinat,
o mîndrețe de băiat,
cu ochii de pietre rare
o privește cum răsare.

Și prin noaptea tulburată,
trece luna dezmățată,
trece și nu stă de loc,
curvă de sidef și foc,
și-și despoaie, gemene,
țîțele de cremene.

— Fugi lună, lună nebună,
că țiganii-ți dau de urmă!

[1] Lunecă lună, lună, lună...
(FEDERICO GARCIA LORCA: *Romanța lunii, lunii)*

Zlătarii și spoitorii
vin călări pe podul morii;
de te-o prinde vrun zlătar,
îți ia inima de jar,
ți-o pune pe nicovele,
să-și facă din ea inele;
inimioara ta cea albă
au să mi ți-o facă salbă!

— Băiete, eu vreau să joc,
nu mă tem de ei de loc.
Dar de vin zlătarii droaie,
stinge-ți ochii de văpaie;
de vin țiganii prin noapte,
icusari din ei și-or bate!

— Fugi lună, lună nebună,
c-aud drumul cum răsună
și-aud cum fluieră piatra
sub copita ca săgeata!

— Măi copile, ți se pare:
doar eu trec prin noaptea mare,
gătită de sărbătoare!

Dar zlătarii se arată
în poiana luminată;
pe băiat îl trec fiorii
și-și închide ochișorii.

Gonesc ţiganii prin noapte,
vis de-aramă şi de şoapte,
plete-n vînt, faţa de smoală,
ochii galeşi, de migdală.

Pitită în fagul mare,
cîntă o privighetoare.

Prin nori fuge alba lună,
cu un flăcăiaş de mînă.

Plîng în poiană zlătarii,
spoitorii, făurarii.

Şi peste întreg pămîntul,
stă de veghe numai vîntul.

Sîmbăta Paştilor, 1941

VIANA

Cîntecul ei, draga mea,
De nebunie şi de ţigani,
L-au zis un cuc şi-o cucuvea,
Cîntic de moarte şi la mulţi ani.

Peste rîpi de făgădău,
peste noaptea ca un tău,
urlă vîntul — cîine rău —
peste drumurile sparte,
şuieră un vînt de moarte,
pe sub luna în inele,
trec strigoi şi joacă iele;
peste scoborîta zare,
carul mic şi carul mare
îşi pocnesc din balamale
osiile de cleştare.

Prin vîlcele şi hîrtoape,
şi pe-nvolburate ape,
bîntuie o vijelie
de pustiu şi de urgie.

Cine-i vede, cine-i ştie,
cine poate să le-aţie
drumul, cînd pornesc să vie

despletiți în negre spume,
țiganii de peste lume?

Cu foc de stele și iască,
vine șatra țigănească,
vin și poposesc stăpîni,
în poiana cu aluni,
și și-au prins în coviltire,
curcubeul și-o tingire.

Îmbrăcați de sărbătoare,
vin zlătarii cu zlătare.
Între toate mai frumoasă,
palidă și rușinoasă,
stă Viana lăcrămată,
o grădină-nrourată,
stă sub bolta serii-naltă
și lacrămi de stele-o scaldă
pe Viana, starostea,
care-și plînge dragostea.

Dragostea de-un an și-o vară
i-a dus-o vîntul de seară,
cînd i-a spus o cucuvea
că bărbatul n-o mai vrea
și s-a hotărît s-o vînză
pe-o snamie de balcîză.
N-o să-i mai sărute-acum
ochii vineți ca de fum,
n-o să-i mai strivească sînul
starostele și stăpînul!

— Spune-mi tu, cărturăreasă,
dacă-i alta mai frumoasă,
spune-mi, tu, de-a văzut el
un mai fraged ghiocel,
mai tras mijloc prin inel?
C-aud cucu-n glas subțire,
cîntă-a noastră despărțire,
și-aud mierla-n ghiers mai gros,
plînge-al nostru trai frumos!

— Viano, tristă nevastă,
ce spui tu e vorbă proastă;
de i s-a făcut de-o slută,
pe tine tot nu te uită;
două flori nu-s gemene,
dar alta să-ți semene?
Nu-i fată de colonel
mîndră ca tine la fel,
nici ghiers de privighetoare
să te cînte nu e-n stare!
Uite, că de ce ai parte,
zice în ghioc și-n carte:
mie-mi spune un spațiu
să nu-l crezi, că e candriu;
în tobă îmi spune-un zece
că e càpiu, dar îi trece;
și-mi mai spune un birlic
să n-ai grijă de nimic!

— Spuie cărțile ce-or vrea,
eu rămîi tot corcorea;

geaba că e cartea bună,
el cu alta se adună
şi mi-e inima-n furtună!

Lungi, sub despletita şatră,
dorm ţiganii somn de piatră;
dar pe sub crengile ude,
vineţi, ochii-i se-aprind
şi-al ei chiot lung se-aude
de aramă şi argint.

Plimbă-n pînza nopţii rară,
sînii ei de jar şi ceară,
se înalţă, se coboară,
undă limpezită-n seară,
fum şi pasăre ce zboară,
se cufundă-n noaptea-ntreagă,
albă umbră-n umbra neagră
şi se pierde-n depărtare,
umbră mică-n umbra mare.

Frînge-n legănatu-i joc,
subţirelul ei mijloc;
fără cîntic, fără strună,
sub încremenita lună,
Viana joacă nebună:
o grădină în furtună.

Doar brăţara-i sună-n gleznă,
prin adînca nopţii beznă,
şi-i atîrnă-n zare, grele,
policandrele de stele.

CÎNTIC DE PAJ

Într-un tufiş de brazi,
De lîngă un castel vestit,
O şatră de ţigani nomazi
Din drum au poposit...
(Tango ţigan)

Cîndva, demult, un crîng de brazi
Păzea un vechi castel;
O şatră de ţigani nomazi
A poposit în el.

Pe cînd făceau bărbaţii foc
Din crăngile de pini,
Femei cu cărţi şi cu ghioc
Porniră prin vecini.

Erau ţigănci cu ochi adînci,
Cu galbeni prinşi în plete;
Le-nconjura un cîrd de ţînci
Şi-un pîlc de negre fete.

Din turn, un tînăr castelan
Privind prin vechi fereşti,
Zări o fată de ţigan
Frumoasă ca-n poveşti.

Atunci, chemîndu-şi lîngă el
Un blond copil de casă,
I-a spus s-aducă la castel
Pe fata cea frumoasă.

Şi-n turnul lui cînd a intrat
Cea oacheşă fecioară,
El se simţi cel mai bogat
Curtean dintr-acea ţară.

— Copila mea ca din poveşti,
(I-a spus mai mult în şoapte)
În visul meu mai mîndră eşti
Ca îngerul prin noapte...

Frumoasa mea, cum te zării
Mi-ai fost atît de dragă,
Ferice-aş fi, de-ai vrea să-mi fii
Stăpînă viaţa-ntreagă.

Iubita mea, rămîi aci
De astăzi, totdeauna,
Că-n noaptea mea vei străluci
Mai mîndră decît luna!

Iar pajul blond şi-a înstrunat,
Într-un balcon, ghitara,
Şi-un dulce cînt a răsunat
Vrăjindu-i toată sara...

S-a încheiat de-atunci un an;
Și-n purpuri de mătasă,
Frumoasa fată de țigan
Era acum crăiasă.

Prin nopți, ades, privea din turn
Cîte-un străjer de rond,
Stîrnind cu pasul lui nocturn
Trecutu-i vagabond...

. . . .

Dar iată că-ntr-o seară iar,
Țiganii plini de fum,
Lîngă castelul solitar
Au poposit din drum.

Privind spre ei, copila lor,
Din turnul ei de sus,
Simți un tainic, trist fior
Și prințului i-a spus:

— O, soț iubit și prinț al meu,
Mi-ai spus acum un an
Că vrei să-ți fiu stăpînă eu,
O fată de țigan!

C-un înger m-ai asemănat,
Al nopții, și cu luna,
Dar aștrii nopții, ai uitat
Că pribegesc într-una,

Că negrul e culoarea lor
(Pe cîte bag de seamă)
Și-n noaptea neagră, tainic dor
Pe drumuri lungi îi cheamă.

Cît mi-ești de drag, ți-am dovedit
Cînd am rămas cu tine,
Dar, iată, azi m-a podidit
Un dor de neguri pline.

Rămîi cu bine, dragul meu!
I-a spus a lui crăiasă,
Că eu voi pribegi mereu,
Doar drumul mi-este casă...

. . . .

Și-acelui prinț ce n-a-nțeles
Că-i dusă din castel,
Îi cîntă blondul paj, ades,
Ăst basm scornit de el:

„Cîndva, demult, un crîng de brazi
Păzea un vechi castel;
O șatră de țigani nomazi
A poposit în el..."

ș.a.m.d.

MARIOARO DE LA MUNTE...

— Marioaro de la munte
Nu-ţi lăsa părul pe frunte
C-au să-ţi iasă vorbe multe!...

— Las' să-mi iasă că nu-mi pasă,
M-a făcut mama frumoasă,
Nici la apă nu mă lasă,

Nici la apă, nici la moară,
Nici în sat pe ulicioară,
Nici pe luncă-n primăvară,

Păsărică-n colivie,
Aşa-mi trece viaţa mie,
Amărîtă şi pustie...

— Lasă, nu mai plînge, fată,
Că te-a mai lăsat odată
Şi te-a cătat vara toată!

— M-a cătat, da' ce-s de vină?
M-a cătat la o vecină,
Eu eram coleà-n grădină;

În grădină, lîngă iaz,
Nu-i nici punte, nici pîrleaz
Ca să treacă vrun viteaz.

Cum era zăduful mare,
Am intrat în scăldătoare,
Doar un pic, să iau răcoare,

Însă valul cel păgîn
Mă cuprinde pîn' la sîn
Şi-mi şopteşte să rămîn.

Eu spre mal atunci mă trag
Însă valul cel pribeag
M-a cuprins cu mai mult drag.

M-am întins şi eu alene,
El mă săruta pe gene
Şi pe ochi şi pe sprîncene

Şi pe gît, pe obrăjori,
Mă sălta de subsuori
Parcă mă treceau fiori.

Eu îi spui că vreau napoi,
El mă-mpinge în zăvoi
Şi-mi sărută sînii goi,

Îl cuprind atuncea-n braţă,
El mă săruta pe faţă
Cu măruntă undă creaţă,

Iar de-i spui că vreau acasă
Din strînsoare nu mă lasă
Valul moale, de mătasă;

Cînd dau eu să ies din apă,
El nisipu-n talpă-mi sapă,
Şoldul iar sub val îmi scapă.

Cînd îmi salt genunchiu-n prund
Prin nisipul cel mărunt,
Cît pe-aici să mă scufund,

Cînd m-apuc şi de răchite,
El se face că mă-nghite
Zvîrlind stropi de mărgărite.

Şi ne tot jucarăm noi,
Eu cu valul, amîndoi,
Pînă s-a-nnoptat în toi

Şi cînd am intrat pe poartă,
Strigă mama şi mă ceartă
Şi de-atuncea nu mă iartă.

DESPĂRȚITE TURTURELE

La fereastra mîndrei mele
Cîntă două turturele,
La mîndruța la fereastră
Rîde o mușcată-n glastră.

Între mîndră și mușcată
N-ai putea s-alegi deodată,
Dar ea stă după perdele,
Se uită la turturele.

Of, vai de oasele mele
Că nici nu-mi mai știu de ele,
Cît îi umblu sub fereastră
Ea se dă pe după glastră.

Pe mine mă bate ploaie
Da' ea șade la odaie,
Pe mine mă bate vîntul,
Ei nici nu-i auz cuvîntul.

Da'ntr-o zi mai neguroasă
Cînd era o pîclă deasă
Și cătam după păpușă,
Cine văz că-i stă la ușă?

Că era un murg fluriu
Călărit de un gagiu,
De gagiul mîndrei mele
Ce avea coburi la șele.

Vai de păcatele mele,
Că l-am făcut bucățele!
Degeaba scoase gagiul
Pistolul, că eu șiriul

Și cînd trase din pistol
El a nimerit în gol,
Dar cînd îmi lungii eu brațul
I-am tăiat cu șișul, mațul

Și cel gros și cel subțire
C-a pornit-o-n cimitire
Cu mîndruța după dînsul
Ce-și topia ochii cu plînsul.

Mie, de amarul ei,
Îmi dădea prin cap scîntei;
Fiindcă nu vream să-l mai plîngă
Am dat repede pe lîngă

Năsălia cu sicriul
Unde-i sta întins gagiul
Şi ca să mă uit la ea
M-am făcut o turturea;

Dar ea mi-a rămas ascunsă
Cu faţa de lună plînsă.
Vai de păcatele mele,
Că nu sîntem turturele!

Turturica a zburat
Şi pe mine m-au legat
Trei, jandarmii, pe la spate
M-au încins cobză, de coate.

Prinsă de piciorul meu
Spînzură ghiuleaua greu
Legată c-un maţ de zale,
Oricînd calc îmi sună-a jale.

TERENTE ŞI TITINA

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete...
(AL. BĂJESCU-OARDĂ)

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Le duce-apoi în baltă,
Le pune de se scaldă.

La dans cînd le invită,
Le duce în ispită
Terente, ah! Terente,
Senzaţii violente...

Terente într-o seară
Văzu o domnişoară
Cu perle şi safire,
Care l-a scos din fire.

Titina ea se cheamă
(Familie de seamă)
Cu tatăl preşedinte
Care-o iubea fierbinte.

Titina, logodită
C-un tînăr de elită,
Uită de-angajamente
Văzîndu-l pe Terente.

Cu dînsa împreună
Îl scoate-n lumea bună,
Terente şi Titina
Se plimbă cu maşina.

El vorbe dulci îi spune
Că vrea să se cunune
Şi-atunci Titina vine
Cu perle şi rubine,

Cu-averile ei toate
În bani şi nestemate.

La dans cînd o invită
Se simte măgulită
Şi-n timp ce mîna-i pune
Pe colier, el spune:

„Eşti dulce ca o miere!
De vrei să-mi faci plăcere,
Frumoasă domnişoară,
Pofteşte astă-seară

Să tragem o beţie
La mine, la moşie!"

Terente, ah! Terente,
Tîlhar de sentimente...

Terente cu Titina
Fugiră cu maşina
În noaptea fără lună
Şi totul merse strună.

Iar după ce o-mbată
Pe-ncrezătoarea fată,
De toate o dezbracă
Şi-n baltă o îneacă.

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Le bagă-apoi în cufăr,
Le cîntă „flori de nufăr"

Şi crîncen le ucide
Prin mijloace perfide,
Terente, ah! Terente,
În astfel de momente!...

...Şi n-a mai dat pe-acasă
Titina cea frumoasă,

Dar domnul preşedinte,
Stimatul ei părinte,

Anunţă şi armata
Ca să-i găsească fata,
Pe cînd Terente saltă
Cu luntrea lui prin baltă.

Dar cînd să se întoarcă,
Jandarmii-l iau din barcă
Şi îl întreabă unde
Pe victimă-o ascunde.

Apoi i-arată toate
Averile furate,
Chiar rochia ce-o lăsase
Titina, de mătase.

Terente, dacă vede
Aceasta, se repede
În baltă, fiindcă poate
Sub apă să înoate.

Dar pîn' să se scufunde,
Un glonţ în el pătrunde
Şi-aşa muri Terente
Lipsit de argumente.

Terente, ah! Terente,
Terente fură fete,
Terente, hoţ de baltă,
Pe lumea ceealaltă.

CÎNTIC DE POTERAŞ

Memoriei lui
FEDERIGO GARCIA LORCA,
privighetoarea Spaniei

Negre toate sînt pe ei:
flinta scurtă, caii zmei,
sufletul şi ochiul strîmb,
cizma-naltă în carîmb,
capul împietrit, de plumb.

Şi cum vin pe drumul mare
cu inima-n cingătoare,
răsuciţi, iscoditori,
lasă-n urma lor fiori
şi presară groaza neagră
peste noaptea mută-ntreagă.

Trec, dacă li-i gust să treacă,
şi în mintea lor descarcă,
de răsună pînă-n vale,
fum şi stele din pistoale.

Ţigănie, neagră şatră,
ţi-ai pus steag-basmale-n poartă,
în vîrful plopilor, luna
şi stelele, cîte una,
agăţate-n pălimar
ca un galbin felinar.

Ţigănie, ţigănie,
doar cin' te-a văzut te ştie!
Ţigănie, neagră-slută,
cin' te vede nu te uită!

Peste bordeiele toate,
cade noaptea tot mai noapte;
din potcoave şi caièle,
bat ţiganii sori şi stele.

Un cal necheza şotîng,
izbit la piciorul stîng,
şi ţipă cucoşi, de sticlă,
la cîrciuma lui Costică.

La Costică din Hotar,
ciocnesc paharele rar,
ciocnesc bărdace de var,
plîng viorile nebune,
vîntul li se-ncurcă-n strune,
şi prin noaptea tot mai noapte,
vîntul gol fluieră şoapte.

Picaseră la chindie
Sîn-Pietru şi cu Ilie
gătiţi ca de sindrofie;
între cer şi-ntre cîmpie
şi-au pierdut, zorind să vie,
aurita lor tichie.

Dar dacă e chef, să fie:
s-or găsi în ţigănie
talere de jar, o mie!

Maica Domnului, şi ea,
printre stelele-albine
s-a-mpuns într-un mărăcine,
într-un galbin ţep de stea,
într-o lacrimă de foc,
şi cam şchiopăta la joc.

Ţanţoş călca-n urma lor
starostele spoitor.

Luna nouă sta pe zare,
o lebădă plutitoare.

Lunecă prin noapte, moale,
felinare şi basmale;
fragede ca nişte crăngi,
dănţuiesc subţiri ţigănci:
pentru mîndrii musafiri,

dănţuiesc ţigănci subţiri;
valuri tremurate rar,
la Costică din Hotar.

Ţigănie, neagră şatră,
cu basmale-steag la poartă,
stinge-ţi felinarul verde
că potera mi te vede!

Ţigănie, ţigănie,
doar cin' te-a văzut te ştie!
Ţigănie, rai beteag,
nu te uită cui i-eşti drag!

Lasă-ţi doar vîntul, vioară,
să-ţi mai cînte pe afară!

Peste cheful ţigănesc,
arnăuţi se năpustesc;
plîng, sub iuţile copite,
scînteioarele strivite.
Vine potera călare,
neagră ca de-nmormîntare;
negri sînt, larmă nu fac,
dar pe unde trec e jale,
c-au ţesut un zodiac
din fum negru de pistoale.

A rămas acu pustie
veselita ţigănie.

Şi sparg boarea nopţii reci
poteraşii, patruzeci.

Toate au înţepenit;
şi rachiul din clondire,
ca să nu fie pilit,
s-a vărsat într-o tingire.
Peste cîmpul negru, gol,
zboară ţipetele stol,
bat călcîiele pămîntul,
săbii şuieră ca vîntul.

Urcă rîpe şi poteci
poteraşii, patruzeci,
şi din flintă, mii de bice
şuieră-n văzduh alice.

Cînd au trecut de Hotar,
i-a strîns bătrînul şătrar:
Sîn-Pietru avea o rană
şi-n braţe o fetişcană
mai mult moartă decît vie,
rătăcită pe cîmpie
cu cinstitul Sfînt' Ilie.

Toată noaptea prin păduri
răsunau împuşcături.

Maica Precista cea bună
muia degetul în lună,
strîngea brusturi, bălării,
să-i descînte pe copii
cu scuipat din sfînta-i gură,
de plîns şi spărietură.

Şi potera, neagră fiară,
lasă-n urmă foc şi pară:
a mai mîndră dintre fete
avea ţiţele tăiete;
celelalte, despletite,
alergau înnebunite
şi-nfloreau văzduhu-n drum
negri trandafiri de fum.

Cînd n-a mai rămas bordei,
abia pe la ceasul trei,
luminată-n funduri, zarea
parcă-şi legăna spinarea.

Ţigănie, biet sălaş,
se tot duc cei poteraşi;
pe ei îi înghite drumul,
de tine s-a ales scrumul.

Ţigănie, ţigănie,
doar cin' te-a iubit te ştie!
Doar în mine mai trăieşti,
dănţuind negre poveşti.

EPITAF

După ANTON PANN

AICEA S-AU DUS CU JALE
ŞI ÎN TIHNĂ SE ALBESC
OASELE DOMNIEI-SALE
DE MIRON PARASCHIVESC,
CE AU FOST TRECUT PE LUME
CA SĂ DEA LA TOATE NUME.
ASTĂZI, UNA CU ŢĂRÎNA,
DE IUBIRE N-ARE ŞTIRE
ŞI UN VREASC ÎI ESTE MÎNA
CARE SCRISE ASTE ŞIRE.
CÎND ZÎMBIŢI, DIN ÎNTÎMPLARE,
ÎNTORCÎND ACESTE FOI,
DOMNIŞORI ŞI DOMNIŞOARE,
VA ZÎMBI ŞI EL CU VOI.

LAUDE ŞI ALTE POEME

PREFAȚĂ

O, cartea mea, trudesc de ani de zile
Ca să te văd ieșită la lumină,
Spunînd doar ce-ți plutește peste file,
Ca frunza despre muta rădăcină.

În locul unde ai să crezi că-s eu,
Vei fi tot tu, acel ce mă citești,
Ci unde simți vorbind poporul meu,
Și glasul meu aș vrea să-l deslușești.

Iar viersul meu, de n-are strălucire,
Doar ce-i firesc într-însul eu cîntai;
Că e știut: cuvîntul de iubire
Mai mult în șoaptă, nu strigat, ți-l dai.

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Memoriei tovarăşului
ALEXANDRU SAHIA

CÎNTECUL ÎNTÎI

INVOCAREA POETULUI

Nici lacrămi nu cînt, nici rîvne deşarte.
Visul adună, gîndul desparte
Braţu-n furtună de trîmbiţe sparte.
Cîntec, răsună, poate ai parte
Fruntea şi timpul larg să te poarte
Munţilor sumbri, clarelor ape,
Aproape-departe,
Departe-aproape,
Vieţii solie din moarte!
Dibuie, mînă, scrie în carte,
Vîrste alege şi le împarte
Printre cumpeni şi seceri,
Cum avurăm noi parte
De anii cumplitelor treceri,
Ai potrivnicei soarte!

Sau, poate, veţi spune: nu-i vremea să cînt,
Ţara-i sleită, neamul flămînd,
Case-n ruină, arsul pămînt...
Lungi aşteptări, pînă cînd, pînă cînd?

PRELUDII

Ţara aceea se cheamă România...
N. BĂLCESCU

Sub pirozeaua tăriei...
MATEIU ION CARAGIALE

Ţara zăcea de mult ca o stătută baltă...

Sub pirozeaua cerului, înaltă,
Zburliţi pe zări, ţepoşi, domoli şi crunţi,
Cu vîrfuri semeţe, stau munţii cărunţi,
Şi li se tolăneşte blondă la picioare,
Leneş legănată pînă-n marea mare,
Numa-n belşug, cîmpia roditoare;
Sub soare, ploaie şi vînt,
Numa-n muncă şi cînt...

Ci peste-ntreg acest slăvit pămînt,
Cu holde şi vii stropite-n sudoare,
Unde frîng metanii şui culegătoare,
Cu pline grădine scăldate în soare,
Cu plaiuri şi luncile-n floare,
Unde pasc domoale,
Din vîrf pînă-n poale,
Oi cu ţundra moale,
Şi-n poieni pe vale,
Grelele cornute
Sărută, tăcute,
Iarba din imaş,

Unde lîngă mamă, nevastă și soră,
Prin cel lan bălan, un trufaș cosaș
Mijlocul subțire avîntă ca-n horă,
Arcuindu-și coasa prin lan lucitoare
Și adună brațul, scurt, a-mbrățoșare,
Unde-n unda iute-a apelor adînci,
Prin valurile prinse de fluviu ca-ntr-o salbă,
Tăcuții pescari trag seara, pe brînci,
Năvoade cu solzi lucind pe burta albă,

Unde prin zăvoaie cu bolți de răcoare,
Sau de catedrale, prin codri cînd răsună
În ritmică măsură, pătratele topoare
Și cornul vînătoarei cu-al lunii se-mpreună,
Cînd prin tîrguri albe luminînd, spre seară
Urnite de-abia, sub copita domoală,
Urcă scîrțîind mari care cu povară
Și roșii scîntei dantează-n nicovală;
Unde în pridvorul perdeluit cu vie,
Zîmbetul mușcatei și-al gazdei te îmbie...
Dar în zadar evoci vîrsta patriarhală,
Că morții sînt morți și nu-nvie!...
Ci peste-ntreg acest slăvit pămînt,
Tăcute au rămas, și reci, atîtea guri!
Din inimi nu mai suie nici un cînt,
Nici zimbrul nu dă iureș în păduri.

Că s-au ivit
Cumpliții furi:
Cu mii de guri
Au înghițit
Munți și cîmpii,

Ce seminții
De moși bătrîni,
Pe frați și fii
I-au pus stăpîni.
Cumpliții furi,
Cei veninoși
Și mult vicleni,
De pizme roși,
Cu jaf și pîri,
Prăpăd făcură în moșneni.

De-atunci,
Amară trece viața, pe brînci,
Amară viață de cîine,
De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Știi doar de necaz,
De foame de pîine,
De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Cu jugu-n grumaz,
Cu biciu-n obraz,
La boiarii mari,
Vedea-i-aș în pari,
La cei arendași,
În laț vedea-i-aș,
Ducem viață de cîine..

Și cresc bogățiile pînă-n cer — pentru cine?

Pentru cine hambarele pline
Şi grajduri, magazii şi coşare,
Saci de făină, stupi de albine,
Butii de vin cu-a verii dogoare,
Din grele ciorchine călcate-n picioare,
În pimniţi adînci, cu mari zăcătoare,
Cu şunci, cu magiunuri şi cu ţuică tare?...
Pentru cine atîta mîncare?
E vreun praznic mare,
După cît se pare...

Că amarnică-i, Muză, viaţa de cîine:

De ieri pe azi,
De azi pe mîine,
Cu jugu-n grumaz,
Cu biciu-n obraz,
La ciocoi umflaţi,
Vedea-i-aş crăpaţi,
La cei arendaşi,
Beliţi vedea-i-aş,
Pe toţi care vor să mai fie
Călare peste noi, pe vecie!

România, Românie
Oare cît mai răbda-vei astă urgie?...

ROPOTE

Vin ropotînd, tropotînd...
MAGDA ISANOS

Cum pe sub cîmpia culcată-n zăpadă,
Holdele ce-o-mpung nu-i ochi să le vadă,
Cum vîntul cu-al mării murmur se-mpreună,
Spre tării să urce-n vuiet de furtună,

Cum pe-un cer scăldat în iute văpaie,
Tainici, din senin, cresc norii cu ploaie,
Cum pocalul dulce pe-o buză bolnavă,
Preschimbă nectarul în strop de otravă,

Aşa a crescut
În taină, tăcut,
Furia poporului, grozavă.

Erau doar doi-trei,
Cînd porniră cei
Sculaţi ăi dintîi,
De pe căpătîi,
Cu sape, topoare,
Săcuri la spinare,
De-au plecat tîlhari
Prin codrii cei mari.
Tîlhari de boiari
Cu pungi la şalvari.

Sculaţi, măi plugari,
Daţi iama-n boiari!

Hai, sculaţi
Voi, haiduci
Şi tîlhari,
Iama daţi
La răscruci,
În boiari!

Şi-au plecat cîntînd
Mereu, rînd pe rînd,
Cîntînd să nu plîngă,
Încep să se strîngă
Ca aduşi de vînt,
Toţi legaţi de-un gînd,
Şi-au pornit cîntînd
De jale şi dor
Toţi cu focul lor...

Şi-au fost mulţi la număr,
Cu flintă pe umăr,
Cu ghioagă strujită
Şi mînă cumplită,
De se aciuiau
Prin verde zăvoi,
Cît se aţineau
Şi năvăleau roi
De cum iscodeau
Că răul ciocoi,

În iute rădvan
Trece pe tăpşan
Şi-n mîndră caleaşcă
Lor le pică pleaşcă.

Făceau bogatului felul
Zdrelea şi cu Mărunţelu,
Şi mi-l belea din căruţă
Dînsul, Viţă Cătănuţă,
Că-şi găsi boierul unsul
La mir, cu ghioaga lui Tunsu.
Tăiaţi, măi haiduci,
Boierii năuci!

Dar peste păduri, de sus, peste munţi,
S-au fost ridicat şi iobagii crunţi.
Şi moţii muţi,
Mulţi şi mărunţi,
Că s-au sculat mai an
Cloşca şi Crişan,
Şi-a urnit un vac
Ursu din Albac.
Dar peste ţara toată,
Ca flautu-n furtună,
La Bălgrad[1], cînd i-l frînge,
Osul lui răsună:
Os nescris în rună,
Că nu-i os de domn
Ci e os de gloată,
Nu-i os de baron,

[1] Alba Iulia.

Nu-i de viţă bună
(Nici măcar Şagună),
Nu-i de nici o viţă,
Nici nu e de spiţă,
Ci e os de roată
Care ni se frînge
Peste ţara toată.
Grofii mi se-mbată
Iar iobagul plînge...

Amare vremuri, Doamne, de sînge!...
Amari anii răi,
Mînaţi, măi flăcăi,
Treceţi şi prin ei,
Prin anii cei grei,
Mînaţi şi voi, moţi,
Izbiţi grofii hoţi,
Pe grofii cei răi,
Pe negrii călăi,
Săriţi, măi, pe ei,
Din munţi Apuseni
Pe grofii icleni,
De pe Arieş
Pe groful trufaş,

Din munţi şi din văi
Porniţi, măi, hăi-hăi!

Of, pupa-i-ar mă-sa reci,
Pe toţi grofii groşi şi seci!

Peste munţi, peste poteci,
În ţară iară de treci,
Vezi haiducii, patruzeci,
C-au crescut, au tot sporit,
Pe bogaţi i-au năucit.
Că, uite, nu trecu anul
Şi-a golit iarăşi rădvanul,
Unul zis Iancu Jianu,
Şi iar au călcat conacul
Haiducii-n frunte cu Iancu;
Văzu boierul pe dracu,
Jupîneasa-şi găsi leacul
Şi domniţa, cu ieţacul,
L-a dedulcit pe săracu...

. . . .
. . . .

Şi, uite, nu trecu luna
Şi se-aude încă una:
Că Tudor din Vladimir,
Cu pistoale la chimir,
Nu te lasă să dai bir.
Şi dac-ar fi numai el!...
Dar gorjanul cel mişel
A strîns golanii cu el
Şi-a pornit-o la rezbel,
Şi cu puşti, şi cu drapel,
Cu pandurii după el,
Cu pandurii lui nebuni,
Care-au fost făcut minuni,
Mînaţi, măi rumâni!

A pornit Tudor război
De-a stat ceasu la ciocoi,
Mînați, măi, hăi-hăi!...

Cei ciocoi, ieșiți din minți,
Au scos galbenii cu zimți,
De-au cumpărat arnăuți,
    Mulți-avari,
    Avari și mulți,
Le-au dat strașnici harmăsari,
Flinte, junghiuri, icusari,
Din pungi prinse de șalvari.

Și-apoi ne dați, boieri mari!...

Cînd toți frații cercau să se scoale,
Crîncen bogații i-au izbit la moale.
Pe aur l-au vîndut, din chimir,
Pe Tudor, polcovnic de Vladimir,
    Cu mustața vrabie
    Și la brîu cu sabie,
    Cu mustața ca fuiorul,
    Căciula ca băniciorul,
    Pe Tudor răzbunătorul,
Polcovnic din marea Rusie,
Tăiat la Golești, pe moșie.

Dar în acel loc un nalt stejar crește,
Și furia lui Tudor în el mai mocnește.
Că uneori, pe seară,

Cînd îi freamătă frunzele-n vînt
Și mărunt se-nfioară,
Stejaru-l simte pe Tudor trecînd,
Tropotînd cu pandurii prin țară.

Tăcere de moarte și jale
S-a-ntins de-atunci, țară, pe plaiurile tale...

*
* *

Noi vrem pămînt...
(G. COȘBUC)

An de an, rînd pe rînd,
Țăranul flămînd
A răbdat lucrînd,
Lacrime vărsînd,
Sînge lepădînd,
Visul legănînd,
Pînă cînd, zăcînd,
S-a legat din gînd
(Sămînță pe vînt),
Visul de pămînt.
S-au sculat atunci,
Cu toții, pe brînci,
Din bordeie-adînci,
Din rîpe și stînci,
Cu căciuli și țurci,
Cu bătrîni și prunci,
Cu care și junci,
Cu coase și furci,

Pe jos, de-a-n călare,
Cu ghioage, topoare,
Feştile, amnare,
Flinte la spinare,
Cu greble, junghiere,
Copii şi muiere,
Cuţite, satîre,
Ciocane, custure,
Furcă şi săcure,
Din lan şi zăvoi,
Din tîrla de oi,
Din carul cu boi,
Cei flămînzi şi goi,
Mînjiţi de noroi,
Sleiţi de nevoi,
Se strînseră roi
Şi-au pornit şuvoi,
În crîncen război,
Spre curţi de ciocoi,
Cu aprigi dulăi,
Ca taurii răi,
Mînaţi, măi, hăi-hăi!...
Singuri-singurei
Erau numai ei,
Cei de sînge uzi,
Fără călăuzi,
Sculaţi căscăunzi,
Să-nfrunte doar ei
Ciocoii mişei.

Şi ce mulţi mai sînt!
Ca aduşi de vînt,
Cîţi nu-s nici în gînd,

Nesfîrşit curgînd
Şi vin rînd pe rînd;
Ciocoiul, nicicînd
Nu le-ar da de fund,
Şi nici Duhul Sfînt,
Şi toţi vor pămînt,
Şi grozavi mai sînt:
Toţi nătoţi,
Pîrliţi,
Zburliţi,
Păroşi,
Flocoşi,
Furioşi,
Zdrenţăroşi,
Cioturoşi,
Noduroşi,
Bărboşi,
Fioroşi,

Zănatici,
Bezmetici,
Strîmbi,
Uriaşi,
Ciolănoşi
Şi frenetici.
Cu copilaşi,
Cu petici,
Cu ţăpi
Şi cu seceri,
Au dat drumul cumplitelor treceri;
Şi din munţi pînă-n văi
Au răsunat chiote, au jucat pălălăi,
Au răcnit răi dulăi,

Au pocnit căpriori,
Au zbucnit stol de ciori
La conacele celor ciocoi...

Mînați, măi, hăi-hăi!...

Atunci pleznea parcă întîia oară,
Cum plesnește coptura dintr-un buboi,
Balta stătută ce domnea peste țară
S-a revărsat în puhoi
De sînge și puroi.

După ani de ocară,
Mujicii din țară
Au pleznit boiaru-n obraz
Și-au tăiat prin balta țării, iaz,
Iaz fără zăgaz.
Iaz roșu de sînge a curs
Peste țară, de jos pînă sus.

Dar cei cu averi,
Amarnici boieri
Ce stau în palate,
Au adus armate
Cu puști încărcate,
Mulți viteji ostași,
Feciori de clăcași,
Și le-au dat porunci
Să tragă în slugi,
Să-și culce pe brînci

Pe moși și pe prunci,
Pe mame, muieri.

Iar cei cu averi,
Bătînd din picior,
Priveau din pridvor
Clăcașii cum mor,
La porunca lor.

Cui a vrut pămînt
Plumb dau, și mormînt;

Cui a vrut dreptate,
Tot plumbi și granate;
Cui vrea trai mai bun,
Ghiulea-i dau, de tun.

Ghiulea au, iară, de gleznă,
Cei ce robesc în beznă,
Iară și iară,
La ei în țară,
Pălmașii-s sluge-n România dulce...

Cădeau răcnind, cu brațele deschise,
Ca răstigniții de pe cruce,
Cu ochii tot căscați spre nemplinite vise,
Cînd pe cămăși apusul prindea să le usuce
Mari trandafiri de sînge
Și purta peste cîmp fumul conacului,
Obida cea frîntă și jalea săracului...

Dar din sîngele lor
Şi focurile-aprinse pe zare,
Boierii mai văd din pridvor
Cum tremură, sus, ca un nor,
O roşie flamură, călăuzitoare,
Pe cerul încruntat de fum şi dogoare
Iată, o altă
Stea, mai înaltă,
Mai vie răsare:
Steaua clasei proletare...
....

CÎNTECUL AL DOILEA

CÎNTECUL DE DRUM

...Şi-ncet grohoteau: „Nu ne place,
Alt cîntec să cînţi, măi ortace!"...
M. BENIUC

Spuneau: încă nu-i vremea să-ncep aceste cînturi
Strigate-n drumul mare şi-n cele patru vînturi,
Aceste cînturi ale deplinei libertăţi
Spuneau să le amîn mai bine pe-alte dăţi,
Cu glasul lor în şoaptă, cu gesturi moi, de popi,
Mă sfătuiau deştepţii slugarnici şi miopi,
Ai căror ochi şi simţuri de ieri văd pînă azi
Dar nu zăresc pădurea de crengile de brazi.
Spuneau că nu e vremea să-ncep încă să cînt:
Tăcerea se respectă cînd stăm lîngă mormînt!
Şi la mormîntul ţării, ştiu, cîntecele mele
Păreau prea zgrunţuroase şi poate prea rebele,
De-ar fi zbucnit în plina, tihnita sindrofie,
Precum un cal nechează într-o sufragerie.
O, ţara mea pe-atuncea, atît ştiu să fie:
O largă, primitoare şi lîncedă cuhnie,
În care cu alai şi trîmbiţi ospătează
Toţi cei cîţi o vîndură, toţi cei care-o trădează;
De-aceea şi ospăţu-i mînjise doar pe rît
Şi chef n-aveau de chef, şi totul le sta-n gît,
Mai tare se umflară în putrede viscere
Dar n-au prins vlagă-n oase, în trup nici o putere,
Şi din ce se-mbuibară, mai mult pofteau a cere.

O, nu, aşa ospeţe n-au fost de bucurie,
Ci praznic fără cîntec şi fără veselie,
Ospăţul mut, posac, al lungii-nmormîntări,
Ce-l încingeau stăpînii la capul bietei ţări.

Ei, nu! Crăpaţi! Degeaba!
Nu-i chiar uşoară treaba,

Nu s-o întinde toată pecinginea-n hotare,
N-aveţi să prăznuiţi dorita-nmormîntare,
Cît mai cercam în piepturi un cînt de drumul mare,
Cît mai ţineam săcurea, ascuns, lîngă pieptare,
Ca s-o izbim în hoardele mari, năvălitoare!
Dospeau răscăcăraţi în şele, groşi, călări,
Noii veniţi şi vechile, grase lipitori,
Voiau să-i fie ţării, prin veac, stăpînitori,
Ei, cei slugiţi de slugi, tocmiţi de vînzători;
Ei, care neputinţa-şi mascau doar cu minciuni,
Cu osanale spaima, şi groaza-n plecăciuni,
Ei care tot spuneau în zeci şi zeci de rînduri,
Că nu e încă vremea să-ncep aceste cînturi!...

Ci-n pofta lor hulpavă, într-una nesătulă,
Li se părea că jertfa şi plata nu-i destulă;
Ne-au despuiat, deci, ţara şi au cernit-o toată,
I-au smuls din curţi bărbaţii, flăcăii de la vatră,
Şi i-au zvîrlit cu arma, să moară, să se bată
Şi să lovească-n ţara cea mare şi vecină,
Pentru duşmane pofte şi-o duşmană pricină,

Mi-au pus flăcăii ţării care-mi zăcea de moarte,
Ca moartea lor din suflet s-o ducă mai departe
Şi peste noi hotare şi seminţii să poarte
Otrava lor cea verde şi rîvnele deşarte;
Şi ne-au mînat ostaşii, cu lanţuri de grumaz,
Să-şi rătăcească paşii din Prut în Caucaz,
Smulgeau din carnea ţării jumate din Ardeal
Şi ne-arătau duşmanul părelnic în Ural,
Ne-a azvîrlit atuncea stăpînul cel vremelnic,
În cea mai surdă noapte şi-n negru întuneric,

SE-AUDE UN CÎNTEC

Noaptea este foarte rece;
Iar afară-un călător
Prin furtuna nopţii trece
Intonînd cîntări de dor.
D. BOLINTINEANU

Dar parcă prin noapte
Şi printre năcazuri
Foşnesc nişte şoapte
Şi scrîşnite glasuri.

Pare că, neunse,
Scîrţîiră roţi,
Şi viscol pătrunse
Ferecate porţi.

Parcă nori, pe cerul
Lînced se adună,

Şi-şi trage hangerul
Fulgeru-n furtună.

Parcă e un freamăt
Nelămurit încă,
Ori cîte un geamăt
Din locuri de muncă.

Parcă în privirea
Oamenilor trece
Uneori, sclipirea
Ca de bardă, rece,

Iar cine păzeşte
La toate aceste,
Oricît se căzneşte,
Nu le dă de veste.

C-au pornit destui
Crîncenii pîndari,
Pe cei nesătui
Şi bogaţi domni-mari

Să-i păzească bine,
Ca să nu audă
Vorbă de ruşine
Sau vruna mai crudă.

Izbiră, atunci,
Crîncenele fiare,
În muieri şi prunci
Şi-au dus la-nchisoare,

Lovit în obraz
Şi legat în fiare,
Bărbatul viteaz;
Şi-n chinuri amare

Au vrut să-i doboare
Pe cei ce sculară
Clasa muncitoare
Cu întreaga ţară:

„Hei, dar cine-i cine
Care nu stă bine?!
Cum de nu-i ruşine
Şi mi se aţine,
La burţile pline,
La curţi cu festine
Cine vine, cine?..."

Că pe sub pămînt
Şi-al lunii veşmînt,
Pe sub zi amară,
Sub ceasul de seară,
Sub noaptea fecioară,
O pasăre zboară,

Pasăre din pom,
Or e glas de om?
Parc-un pas de om,
Ca trezit din somn,
Supără pe domn...

La porţi ferecate
Oare cine bate?
Or roiesc tîlhari
La curţile mari?
Cine merge-n şoaptă
Din poartă în poartă?
Cuvînt cine poartă
Că ţara nu-i moartă?
I-auzi — ce s-auzi!
E vara prin duzi,
Or mugurii cruzi
Au pocnit lehuzi,
Or prin cucuruzi
Ce foşnet auzi?
Trec stoluri de sturzi...
I-auzi — nu-i auzi?
Tu, ce nu asuzi
Şi n-ai ochii uzi,
La ce stai ursuz
Cu ceilalţi mofluzi?
I-auzi, nu i-auzi?
Doar n-aţi rămas surzi:
Trec ai voştri juzi...

Dar ce este, ce s-a-ntîmplat?
E-un cîntec ce v-a supărat?

E-un cîntec ce nu sună bine?
E-o vorbă ce, poate, nu place,
E-un grai ce-ar părea de ruşine,
Sau ce neplăcere vă face?

Dar cîntecul acesta nu-i mîna care-l scrie,
El creşte dintr-o surdă şi tainică tărie;
Cum colţul ierbii crude răzbeşte-n primăvară,
El suie din durerea care mocnea în ţară:
Ca tot ce-i astăzi liber şi viu, el s-a născut
Din luptele prin care poporul a trecut.
Dacă-mi întorc privirea prin timp, de zeci de ori,
Văd tot mai deasă oastea de aspri muncitori.
O văd crescînd prin vremuri, într-una prigonită,
De-atîtea ori înfrîntă şi tot mai strîns unită,
De parcă-ntreg tributul de sînge şi de moarte,
Poporul îl adună şi-l duce mai departe
Trecînd mai vie torţa spre zările albastre,
Cu Horia, cu Tudor, Bălcescu, marea oaste
Ce poartă steagul roşu în vremurile noastre.
Cu fiecare clipă de oarbă împilare,
Mai neclintit e zidul armatei populare;
Dacă i-au ars cu fierul, dacă i-au tras pe roată,
Mai aprigă-n urmaşi, voinţa lor se-arată,
Aşa precum stejarul cel sănătos nu moare,
Ci retezatul trunchi hrăneşte noi lăstare,
Aşa creşte-ntr-una mai tare,
Mai dîrză, mai biruitoare,
Mai aspră, mai făr' de cruţare,
Mai mută, mai răzbunătoare,
Din sate-n oraşe,
Din oraşe la sate,
Peste pofte iabraşe,

Peste vreri spulberate
Din hotare-n hotare,
Marea, străfunda, neînfrînta mişcare
A clasei întregi muncitoare.

Cuvintele-i, şoaptele, pasul,
Dau ţării măsura şi glasul.
Prin ele se-apropie ceasul,
Prin ele sporeşte mai vie
Nădejdea în vremi ce-au să vie
Mai nebiruită, tot creşte
În inimi, mai vie rodeşte
A patriei sfîntă nădejde.

Sărmană-mpilată Românie!
Prin ei ai să ieşi din robie...
Cînd unul cuvîntă,
În el sînt o mie.

Hai, cîntă,
Hai, cîntă, Ilie!
Cu glasu-ţi dărîmă
Să nu mai rămîie fărîmă,
Să nu fie urmă
Din crîncena ta puşcărie!

Hai, cîntă,
Hai, cîntă, Ilie!
Că ziua cea mare-o să vie!...

DRUMUL MARE

Allons, drumul ne stă-nainte!
WALT WHITMAN

Pămîntul ţării l-am umblat ades;
Din munţii vineţi pînă-n linul şes,
Din piscuri pînă-n galbene ogoare —
Văd ţara nouă cum se-nalţă-n soare,
Liberă azi şi înfrăţită-n muncă;
Furnale roşii văd cum îşi aruncă
Tulpinele, ca plopii, către cer,
Curg din cuptoare tonele de fier,
Largi, albe case cresc peste ruine,
Pe şine de oţel merg trenuri pline
De muncitori, cu feţe luminate;
Din tîrguri pînă-n sate depărtate,
Un freamăt viu al muncii o străbate.
Te-am revăzut, o, ţara mea cea dragă,
Născînd din umilinţă şi din jale!
Poporul tînăr, vîrsta lui întreagă,
Toate le văd pe drumurile tale,
Un sînge proaspăt care-ţi curge-n vine
Ca o putere străbătînd prin tine.
Roşii clădiri pe care-i încă udă
O tencuială reavănă şi crudă,
Şi care-n trupul lor adăpostesc
Prunci fragezi, ce într-una gînguresc
În limba lor de vis, nelămurită,
O tinereţe cu a ta-mpletită.

O, ţara mea, cea plină de minuni!

Văd munții-nalți, cu albele cununi,
Și dealuri viorii ce-și moaie-n zări
Spinările, ca valul unei mări,
Zăresc pe coaste turmele rotunde,
Ca albe pietre semănate-n munte
Și văd cum se ridică la picioare
Păduri de sonde, iuți funiculare,
Uzine mari ca niște stupi vuind,
Văd pînzele de apă ce se-ntind
Pe șesuri largi, pînă-n albastra mare,
Purtînd pe ele negrele vapoare,
Pe rîuri plute, bărcile gingașe,
Și peste tot, în tîrguri și orașe,
Cum alte dăți își aprindeau pe culmi,
De strajă, focuri, aprigii străbuni,
Cît ochiul poate să cuprindă-n zare,
Steaguri ca flăcări pîlpîie în soare.
Cu fiecare zi totul sporește-n tine,
Și-n fiecare seară îți sînt pline
De cîntec, drumurile toate,
De oameni hotărîți, ce știu să poarte
Alături de unelte — ciocan, firez, mistrie —
Gazeta lor iubită-n care scrie
De tot ce-au biruit în munca lor,
Al cărei rod se-mparte tutulor.

Trecui ades prin vechea Românie!
Nicicînd n-a fost mai tînără, mai vie...
Și-atunci, dogoritoare, mă cuprinde
Muta mîndrie, aprigă, fierbinte,
Cînd merg cu mii de oameni împreună,
Care clădesc Republica Română.

Doar azi, umblînd pe drumurile tale,
Descoperim adevărata cale,
Și-abia acum, prin tot ce-am îndurat,
Eu, fiul tău mă simt cu-adevărat.

Un cîntec drumurilor țării dară!
Acestor drumuri nesfîrșite, largi,
Pe care le străbat ca-ntîia oară,
Ca să ajung la toți care mi-s dragi,
Acestor drumuri ce străbat podișuri,
Pasuri de piatră, cline și prundișuri,
Un cîntec pentru drumurile-aceste
Pline de tineri, de bărbați, neveste
Și de copii ce-ntîmpină cîntînd
Drumeții, care singuri nu mai sînt.

Un cîntec, dară, pentru fiecare!
Un cîntec să-nchinăm drumului mare,
Pe care trec răsunătorii pași
Ai liberilor, tinerești ostași,
În cîntec străbătînd întreaga țară,
Ca solii vestitori de primăvară,
Ca o deplină, dreaptă chezășie
Că munca ei, a ei are să fie!

Putem privi de azi-nainte fără teamă.
Dar ochiul, ca și gîndul, prin larguri îmi cuprinse
Mai îndelung, din toate, mai cu seamă
Negre cîmpii bogate și întinse,
Pline de lanuri galbene, voinice,
Cu legănate coame, grele-n spice,

Ca nişte valuri largi, unduitoare,
Ce-au preschimbat pămîntul într-o mare.
Din fruntea lor, ce legănat se-nclină,
Din snopii strînşi ca urşii peste cîmpuri,
Din foşnitoare săbii de porumburi,
Din toate creşte pîinea unanimă,
Asemeni unui sînge ce străbate
Prin nevăzute fluxuri şi artere,
Dintr-ale patriei adînci viscere
Pînă în piepturile noastre toate.

Aceste lanuri — ţara mea! — bogate,
Ce ani de-a rîndul ţi-au tot fost prădate
(Aceste lanuri care, se-nţelege,
Acum, în August, le vom culege),
Le-aud prin vară cum se-ntorc la tine
Ca roiuri cîntătoare de albine.
În cruda lor strălucitoare salbă,
Prin blonde spice-n care creşte-o nalbă,
Prin zveltele armate de porumb
Se leagă aprinşii maci de cîmp,
Anume parcă spre a da de ştire
— Roşii drapele-n paşnică oştire —
Cît sînge a vărsat acest popor,
Ca să-şi întindă dreapta-i stăpînire
Pe strămoşescul, liberul ogor.

Ţi-e trupul greu de roade, ţara mea,
Eşti ca o mumă tînără, voinică,
Dintre-ale cărei braţe se ridică
Iubirea care biruie în ea.

Şi astăzi, toţi cîţi le străbat pe tine,
Cu braţele de grele scule pline,
Toţi s-au născut din truda, din visul de mai bine
Pe care zeci de ani, neîncetat,
L-ai plămădit cu fruntea în ruşine,
Ca să ţi-l smulgă hulpavul argat
Al zecilor de asupriri străine.

Dar astăzi, fiii tăi se-ntorc la tine.
De-a lungul tău, ei vin nebiruiţi,
De prin oraşe, cîmpuri şi uzine,
Ei sînt aici, cu tine contopiţi,
Cu viaţa lor veniţi ca să-ţi păzească
Întreaga viaţă liberă-n lumină;
Şi ceasul încercării de-o să vină,
De-or vrea năvălitorii să lovească
Şi să-ţi prefacă trupul în ruină,
Atunci,
din văi, din fabrici şi din lunci,
Din lanul greu ce-n spice te-nveşmîntă,
Din viaţa-ntreagă care-n tine cîntă,
Poporul tău, sculat să te păzească,
Cu braţul pe unelte, pe arme şi pe pluguri,
Din roşii maci va şti să-i pregătească
Duşmanului, şi mai aprinse ruguri.

Bălceşti, august 1951

LACRIMI

Dacă te naşti mereu spre a te sparge
Strivită într-al pleoapelor tighel,
Din ce adînc lumina ta îşi trage
Sclipirea, diamantului la fel?

Speranţe moarte, rîvne ce se-ascund,
Tăcute doruri, vorbe nenăscute,
În apele cristalului rotund
O clipă doar veţi străluci tăcute.

Fluid sicriu! Cadavrul cîtor vise
Îl leagănă o lacrimă şi moare,
Doar cît scînteie-n negrele abise,
Prin bezna cărnii, steaua căzătoare.

Nu vă iubesc, o, lîncede cleştare
În care duhul faptei n-a premers,
Dar ştiu adînca bucurie-n care,
Cu ochii-n lacrimi, vezi în univers.

MATERNITATE

Priveam aceste ţări, aceste spaţii,
Cuprinse-ntr-ale mărilor hotare:
Maternul pîntec, după lungi gestaţii,
Le-a împînzit cu neamuri şi popoare.

Prin ani de beznă, de nădejdi şi luptă,
Omul avu, alăturea de el,
Iubita zveltă, faţa mumei suptă,
Adînc îndemn spre luminosul ţel.

Ca muma peste leagăn aşteptînd
Să-şi vadă pruncul înălţat în soare,
Femeia poartă-n gestul ei şi-n gînd
Toată chemarea lumii viitoare.

PRUNCUL

El vine de departe: nouă luni
S-a tot zbătut în lupte, nevăzut,
S-a smuls ca o furtună de pe culmi,
Spre un tărîm necunoscut.

Dintr-o nădejde s-a născut — şi-un vis,
Fiu al iubirii pline şi carnale,
Zile şi nopţi muma-l ţinu închis,
Sub pieptul ei, ca sub un scut de zale.

Văzuşi minunea? Ţi se pare simplă
Cînd doarme-n faţa ta întins în perne;
El a-nvăţat fluida vremii limbă
Numai pe ceasul inimii materne.

Acuma ochii lui, ca într-o carte,
Citesc miraţi, iar fruntea lui învaţă
Obrazul tău, pămînturi, pomi; desparte
Ziua de nopţi şi soarele de ceaţă.

Priveşte-l! Poate să te vezi în el
Cu anii tăi trecuţi, iar cei de mîine
Sînt scrişi în carnea lui ca spicu-n pîine,
Ca-n străveziul sînge, un drapel.

Priveşte-l! El e universul mic:
Planeta-ntreagă pentru el roteşte,
Stele şi sori în ochi îi oglindeşte
Să crească-n el un vrednic bolşevic.

TÎMPLARUL

Stau aninate-n cui uneltele sărace
Şi le cuprinde umbra din unghere;
E meşterul plecat, e ostenit sau zace
Bătrîn şi părăsit, ca sculele stinghere?

Dar liniştea, aici, nici ea nu e pustie
Printre fireze, tesle şi săcure,
Aşa cum dintr-o largă şi veche panoplie
Răzbat mistreţi şi foşnet de pădure.

LĂUTARUL

Lui GEORGE ENESCU

Cu spiralatu-i vîrf, vioara pare
În pieptul lui, un semn de întrebare.

O-mpunge-arcuşul ca o codirişte:
În juru-i, timpuri, spaţii prind să mişte.

Şi cum se zbate roşia lăută
E-o aripă din pieptul lui crescută.

VOINȚA TA

Popor al meu! Tirani, războaie
Te-au apăsat în fărdelegi.
Dar azi, recolta după ploaie
Doar tu ai dreptul s-o culegi.

Cu cît îți cucerești mai plin
Un drept, înveți că nu-i ușor
Să crești din fiecare spin
Un trandafir, în viitor.

Căci votul care-l ții în mînă
E voia ta: cuțit și pîine.
Tu pui, cînd îl înfigi în urnă,
Răsadul zilelor de mîine.

CINCI TOASTURI DE ZIUA PARTIDULUI

PAHARUL

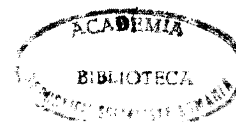
Cînd ridicăm paharul plin
În cinstea marii sărbători,
Prin unda lui străbat lumini
Ca raza soarelui prin nori.

Și dacă dintre anii grei
Alegi ce-a fost de ce-i acum,
Lumina strălucind în ei
E tot ce-n noi a fost mai bun.

De anii cei trecuți, e bine
În astă zi să ne-amintim,
Cît ard în inimile pline
De zvonul celor care vin.

Fiorul limpede-l păstrează
Din vechea luptă, așadar,
Să fii, cînd te pătrunde-o rază,
Strălucitorul ei pahar!

CELOR DE LA „HAŞ“

Te uită-n fruntea primăverii, cum
Un soare tînăr focul şi-l aprinde
Şi la sărutul lui, ţîşnind din scrum,
Ridică iarba proaspătul ei dinte.

Tot cîmpul nostru a zăcut întins
Sub viscole tăioase, de zăpadă;
Tot ce e viaţă azi, părea că-i stins,
Dar ea creştea cînd nu fu ochi s-o vadă.

Voi ce-aţi luptat cu fiarele de glezne,
Abia acum vă daţi măsura plină:
Aţi luminat pe cînd eram în bezne,
Dar astăzi, cînd noi sîntem în lumină!

LAUDA TĂCERII

Dar a venit şi ziua-n care
Să-mi descui inima, să cînt
Durerile istovitoare
La cîte n-am găsit cuvînt.

Cu ochi senin privind de sus,
Către cenuşa lor, apoi,

Acestor versuri care-au spus
Prin ce-am trecut, prin ce nevoi,

Parcă pricep atunci că ele
Nici nu şi-ar fi aflat contur
Fără de zilele acele
Ce eram tare că le-ndur

Cu toţi alături, ca-ntr-o horă
În care cîntul s-ar fi stins
De nu pîndeam adînca oră
Cînd prin tăcere am învins.

LAMPA

Mă poartă negrul tren prin noaptea-albastră
Dar şi de n-ar fi bolta ei senină,
Lampa arzînd departe-ntr-o fereastră,
Îmi spune de lumina ce-o să vină.

Ea reînvie nopţile trecute
Cînd o feştilă-n geam ne da de veste
Iar noi, de-a lungul gardurilor mute,
Cu pieptul căptuşit de manifeste.

Cînd ne-am deprins de-atuncea ochiul treaz
Să vadă-n beznă raza ce străbate,

Cum n-am vedea că jumătate, azi,
Din lume-i încă-n ilegalitate?

Din trenul negru ce acum mă poartă,
Văd dimineața lumii ca prin fum,
Pe cînd sub bolta nopții, ca o poartă,
Plăpînda lampă mi-e semnal de drum.

LA MULȚI ANI...

De-ar fi să-ți număr anii, niciodată
N-aș termina, cînd cei trecuți, mereu
În cumpenile vremii trag mai greu
Iar cei ce vin, în zbor prin lumea toată.

Știu doar atît: că timpul nesfîrșit,
Prin tine unda lui și-o înnoiește,
Cum soarele tăria și-o sporește
Cu fiecare zi întinerit.

Dar inima? Cum nu ne-ai ține-o trează,
Cînd și pe tine însuți te întreci;
Văd peste anii tăi de azi, treizeci,
Cum limpezi cincinale luminează.

De-am ascultat îndemnul tău fierbinte,
Urmîndu-l ani de-a rîndul, fără frică,
Oricît de mulți sînt cei ce se ridică,
N-am timp să mor de astăzi înainte!

UNU MAI

Îmi amintesc de-o zi de sărbătoare
Muncitorească, dintr-un Unu Mai:
Pe drum fugea o fată, și în soare
Dinții-i sclipeau și părul ei bălai.

Orașul își da inima pe față:
Un fluviu de bărbați, femei, copii,
Ce înălța în clara dimineață,
Un hohot al imensei bucurii.

Poate și astăzi îmi mai vin în minte
Mîhniri și doruri în cernit alai
Dar știu că viața merge înainte
Cît rîde-o fată, undeva, în Mai.

PROCLAMAȚIE

Tăcere și mai grea plutește
Decît a morții; mult mai sus
Ca moartea, nașterea țintește:
Ea are-un nou cuvînt de spus.

Atîtea viitoare nume
În spume albe dorm în pat;
Un mesager din altă lume
A spart tăcerea și-a intrat
Bolborosind, că vrea să-și spuie
Cuvîntul lui, neapărat.
I-e creștetul ca o gutuie
Iar glasul — chiot necurmat.

Un val în clocot sparge spuma:
Ființe, lucruri — și a zilei
Rumoare, au tăcut acuma
În fața micii proiectile
Ce chiuie atît de des
(Deși nici n-are patru chile)

Spre a vorbi. Nu s-a-nţeles
Ce spune-n limba lui cea crudă,
Sau fără noimă vi se pare?
Dar nu-i ureche să n-audă
Ce strigă el în gura mare.

Tot ce e viu, atent încearcă
Să descifreze-acest cuvînt
Al cosmicei minuni ce, parcă
De-abia ieşită din găoace,
Îşi strigă vrerea pe pămînt:
Să fie-n lumea asta pace!

O, de-aş putea găsi cuvîntul
Ca pe-un grăunte să-l arunc,
Să birui vremea şi pămîntul,
Cît chiuitul unui prunc!

LAUDĂ TOMATEI

Cînd vreau să prind în fiece cuvînt
Tot ce-i frumos şi spornic pe pămînt,
Cum aş putea uita să spun vreodată
De lirica şi rumena tomată?

Mai mîndre ca aceste pătlăgele
N-au nici curcanii-n salba lor mărgele;
Cireaşa doar, sau strugurii, sub soare
Pot cuteza cu ea să se măsoare.

Frumosul fruct, crescut pentru săraci,
Ea nu şi-l suie vrejuri pe araci,
Nobleţea toată-n miezul plin şi-o strînge
Ea, humei negre, limpezitul sînge.

În toiul verii plină de dogoare,
Îţi umple cerul gurii de răcoare,
Iar umbra serii moale cînd se lasă,
E lampă vie strălucind pe masă.

De pîine şi de apă ţine loc;
Nici să n-o fierbi şi nici s-o coci la foc;
Ea dăruieşte omului, mereu,
Ca şi pămîntul, forţă lui Anteu,

Nepreschimbată, crudă nentrerupt,
Cum dintr-a lui rotire s-a şi rupt,
Iar cînd o muşti cu însetată gură,
Primeşte-o ca pe-o cuminecătură

Şi află taina-n carnea-i străvezie:
Putere-i doar ce-i şi lumină vie.

MĂRUL

Lui STEPAN ŞCIPACIOV

Priveşte acest măr: e mai aprins
Decît obrazul tinerei fecioare,
Al cărei braţ gingaş ţi l-a întins
Ca ramura din pom, fremătătoare.

Sămînţa prinsă-n carnea lui adîncă
Îi împlineşte calma strălucire,
Cînd el, tăcut, spre lume îşi aruncă
Acea egală, paşnică privire

A unui astru viu care străbate,
Pe largi orbite, biruite spaţii,
Născînd prin sine timpurile toate
Sub semnul unei certe gravitaţii,

Asemeni mumei tinere ce ştie
Că-n arcuirea pîntecului poartă
Durata unui timp ce o să vie
Prin coapsa ei, boltită ca o poartă.

CĂRBUNI

...în neagră, unsuroasă strălucire,
Codrul de ieri e iarăşi ridicat.
(GABRIEL PAMFIL)

Cărbuni! neliniştite păduri întoarse-n piatră,
În voi, ca-ntr-un cleştar de vrăjitoare
Doarme virgină taina pentru care
Chiar maica voastră, sîhla samulatră,
Şi-a smuls feciorii avîntaţi spre soare
Şi-n loc de templu, flaut sau flacără pe vatră
(Cum scris era s-ajungă-n viitor),
Ea, stăvilind într-înşii pornirea spre lumină,
Zvîrlind în patru vînturi întreg frunzarul lor,
Ca Abraham jertfindu-şi unicul lui fecior,
I-a-ntors spre nevăzuta rădăcină
Şi-i contopi, ca fluvii captive într-un nor,
În tăinuite peşteri, în temniţe de tină.

O, ginţi de arbori una cu pămîntul!
Scutiţi acum de-a brumelor năframă,
Nu veţi mai asculta mierloiul dulce, vîntul,
Nici primăveri nu v-or schimba veşmîntul,
Nici toamnei lungi tributul de aramă
Nu-l veţi mai da.
Nici timpului sorocul

Nu-l veţi plăti în cruzi lăstari pigmei;
La inima Planetei, lîngă focul
Ei, veşnici, nevăzuţi ca nişte zei,
Plutiţi prin spaţii surzi, nepăsători,
Sporind subpămîntenele comori.

Ci, vineţi şoimi, vă dau minerii roată,
De sus, din lumea unde-aţi fost odată.

HAOS ȘI PRECIZIE

O fi din haos lumea, dar, băiete,
Cît de exact merg astre și planete,
Orbite, căi lactee, meteori
Ce vin din haos, unde pleci cînd mori!

Și-n haosul vorbirii curente
Poetul dă naștere cîtorva sori,
Ca-n joacă zvîrlind uneori
Vreun ritm de prisos ori vreo două accente.

PLOAIE DE VARĂ

Pe strada cu-un singur salcîm
Îmi daseși sărutul dintîi
Și iute-ai fugit, pe cînd fiece pas,
Toc-toc-toc!... răsuna-n caldarîm;
Brațul meu ca al unei statui
După tine întins mi-a rămas.

Apoi veni ploaia. Treceam pe sub ramuri
Atît de ușor, că la-ndemnul oricui
Izbuteam pe frînghiile ei să mă sui
Ca un clown, pînă-n cer. Ale caselor geamuri
Mă priveau cu-acest plîns care e-al nimănui.

AERE PERENNIUS[1]

Ca prin oglinzile de apă,
Dintr-un obraz iubit, ades
Privirii mele simt că-i scapă
Un nestatornic înţeles.

Minciuna, ura, sila, poate,
De-al lor taifas, ce-n taină scurmă,
Pe mîndrul frunţii arc se zbate
Să lase prihănită urmă.

Sumbre trufii sau rîvne hîde
Ce mă pîndiţi în clipe grele,
Sub voi statornic ştiu că rîde
Curatul os al frunţii mele.

[1] Mai trainic decît bronzul. Din versul cu care începe cea de a 20-a odă din *Cartea a III-a* de *Ode* a poetului latin Horaţiu: *Exegi monumentum aere perennius.*

DE TOAMNĂ

Bedenk ihn oft
Mit dieser gunst
Dass er im harme
Dass er im eise
Noch frühling hofft[1]!
(STEFAN GEORGE)

Pe aici am trecut
— Mai ştii? — împreună:
Şi-acum ne răsună,
Rari, paşii prin lut.

În veştede crînguri
Bat crengi rămuroase;
Sub straiele roase,
Copacii, pe gînduri,

Din zile senine,
Vecini şi tovarăşi,
Ai verzilor pajişti
Căzute-n ruine.

Dau frunzele vamă,
Ca pasări plutind,

[1] Gîndeşte-te ades / la acest privilegiu al lui / că el şi în mîhnire / şi în gheţuri / tot la primăvară speră.

Şi-n flacări aprind
Amurg de aramă.

Pe ciori şi pe stănci
Scămos bruma cade,
Jilave broboade
Agaţă prin crăngi.

Mînaţi, ca de-un jind,
De vînt şi de viscol,
Ca prinşi de pericol
Ciungi braţe întind

Spre norii în zdrenţe
De zeghe lăptoase;
Spectrale prezenţe,
Din ramuri de oase,

Copaci fără glas
În zare adie,
Pe stinsa cîmpie
Îşi iau bun rămas.

Curînd au să vie
Şi fulgii de iarnă,
Iar ei au s-adoarmă
Pe ninsa vecie,

Dar prinşi sub povara
De albă zăpadă,
Visînd au să creadă
Că-s flori, primăvara.

OCHII

Cum stai întinsă-n fața mea, îmi pare
Că ești statuia inerției, goală,
Ori a materiei deplină revărsare
Nepăsătoare-n lenea-i triumfală.

Dar între gîrla slobodelor plete
Și pietrele genunchilor, rotunde,
Îți plimbă ochiul raza privirilor încete
Și-al cărnii duh prin apa lui pătrunde.

PORTRETUL UNEI ADOLESCENTE

Neprihănită, fragedă fecioară,
Copil cu-un înger parcă frate geamăn,
Această frumusețe fără seamăn
Capriciu al materiei e doară?

Pe ce podoabe va să schimbe, oare,
Întreaga-i strălucire pieritoare?

Dar în făptura nemplinitei fete
Atîtea oarbe modulări secrete,
Ca arabescuri dintr-un ochi de apă
Deschid în lobi, în nară, buză, pleoapă,
Pure arcade zilei ce-o să-nceapă;

Caliciul lor, de crin și orhidee,
Dulci șovăiri în plasma cărnii-ncete,
Petale sînt, ce floarea le aruncă
Într-un desfrîu, ca de-al ei har o zee
Prea tînără, nepăsătoare încă.

TIPOGRAFII

Cum tot culeg din faguri, tăcuţi, cenuşii,
Călugări par: se-nchină, dumică? — nu ştii.

Vezi cum preschimbă, doar gesticulînd,
Cuvîntul în materie, pe rînd.

Prin culegare mîna le saltă ca hulubul.
Aicea, gîndul este greu cît plumbul.

STANŢE DE DRAGOSTE

Dacă prin anii sumbri care-mi izbiră nava,
Am plîns și am trecut,
Și din iubirea dulce rămase doar otrava
Coclită ca un scut,

Și dacă tot mă apăr, cînd nici o grea durere
Nu-mi fuse de-ajuns,
Cînd orice amăgire mă spintecă și piere
În pieptul nepătruns,

Așa cum pe-o cetate se-nalță doar ruine
Pe care cresc bureți,
Anume grămădite, să apere mai bine
Tot ce-a rămas de preț,

Nu-i asta chiar dovada că e într-una trează
Secunda de atunci,
Precum un iute fulger prin nopți mai luminează
Grădinile adînci?

PÎRÎUL ŞI MAREA

Vezi marea: bătrînă, întinsă, adîncă.
De ţărmu-i departe, tot sare prin stîncă
Un tînăr pîrîu ce spumos îşi aruncă
Voios, fără griji, unda lui cea zglobie.

De marea întinsă, nimica nu ştie
Zglobiul, voiosul şi clarul pîrîu:
El iute aleargă spre zări fără frîu;

Şi marea bătrînă, întinsă, adîncă,
Spre tînăra undă privirea-i aruncă,
Din valuri clipind ca din sute de pleoape:
Pîrîul zglobiu în ea va încape.

El fuge voios, tot mai repede fuge,
Nu ştie, nu-i pasă ce ţărm va ajunge...

Tu, dragostea mea, ai aflat ghicitoarea:
Tu, pîrîul zglobiu — iar eu, marea.

NUD LA PLAJĂ

Un vas etrusc de lut, o arsă oală
E coapsa patinată de dogoare
Şi se revarsă-n valuri, la-ntîmplare,
Vin auriu din părul de beteală.

Mulate pe nisipuri ca-ntr-o vrajă,
Umeri şi sîni sub arcuita frunte
Lucesc aprins, asemeni unor fructe
Din austral, cu aurie coajă,

Ce dezvelesc sub buzele de smoală,
Cînd briza unui zîmbet le răsfrînge,
Un colier de albă majolică,

Prin care gura clandestin despică
Miez răcoros în căptuşeli de sînge.

STATUIE

Tu ești un ins apăsător, statuie!
Văd, gestul tău prin alte vîrste suie;

Din spațiul viu și cald al lumii mele,
Tu recea mînă ți-o îndrepți spre stele.

Cînd frunza toamnei cade peste tine,
Metalul mort dă viața de rușine

Că îți răsună bronzul, stins, prin harul
Ce-l dete mîinii tale făurarul.

SUVENIR

De-ncerc pe sub rugina atîtor ani să caut
Parfumul și lumina ce-a strălucit în ei,
Aș regăsi fierbinte cuvîntul să te laud,
Ca flacăra ce doarme sub spuză și scîntei.

Precum mireasma florii pierită de demult
Preschimbă-n adiere fragilele-i culori
Și-n nevăzuta strună a vîntului ascult
Țipîndu-și tînguirea echere de cocori,

Acum, cînd cu amurgul cobor lîngă pămînt,
Iubirea ce mi-ai dat-o mai strîns de el mă leagă,
Cum, despuiată-n toamnă de-al ei stufos veșmînt,
Statuia verii crește pe zariștea întreagă.

UNEI FLORI

Cine-o trăi în tine, floare dragă,
A cui e vrerea ce prin tine suie,
Iar mîinii ce-o veni să te culeagă,
Făptura ta, de dorul cui să-i spuie?

Corola doar îţi dovedeşte harul:
Inel logodnei soarelui cu tina,
Cînd demiurgul tău e grădinarul
Şi solul nunţii tale e albina.

Frumoasă ca o faptă inutilă,
Vrei doar să fii, şi-apoi să pieri, o, floare,
Sau tu exprimi nevolnica argilă
Coruptă în mireasmă şi culoare?

METEMPSIHOZĂ

Voi fi un lemn, o piatră sau o stîncă.
Un lemn să fiu aş vrea mai degrabă,
Că vremea-şi scrie-n carnea lui adîncă,
În cercuri subţiri, nevăzuta zăbavă.

Voi fi un lemn ce-a fost cîndva cu poame,
Fără negi de muguri pe creanga de oase,
Fără frunze care-ngălbenesc în toamne,
Fără fructe roşii, pline şi zămoase,

Fără pui ce-n inima mea se cuibăresc,
Ori în părul meu zborul şi-l încurcă,
Fără ţînci zglobii ce-n braţe-mi chiuiesc
Şi pe trunchiul meu se caţără, se urcă,

Fără de furtuni prin mine bocitoare,
Fără înserări în care să fiu trist
Şi fără albastre dimineţi de soare,
De argint sclipind, sau de ametist!

Un lemn voi fi, un lemn oarecare.

Dar în miezul şi-n uscăciunea mea,
Atîtea miresme, aduceri aminte!
Cerculeţele anilor, mărunte, de-abia
Ca nişte corzi de harfă în mine-au să cuvinte.

Că din lemnul meu, viorile, doară
Toate se croiesc în vîna-mi subţire,
Şi spuneţi: din ce cîntă o vioară,
De nu din nădejde şi din amintire?

Trecută mireasma-n coaja mea zbîrcită,
În miezul uscat îmi va fi dospit
Şi-o să-mi mustească în trup ca-ntr-o sită
De lemn blînd, cuminte, dulce şi-aromit.

Iar cînd, căzut, de nimic n-oi mai fi bun,
Într-un greu novembre de brumă şi ger,
Stăpînii mobilei ce-oi fi, în sobă de mă pun,
Cald să le ţiu cu soarele de ieri,

Ei bine, atunci să mă ţineţi minte,
Voi — şi iarna albă de după perdea,
Am să dau flacăra cea mai fierbinte
Şi cintezi au să cînte-n moartea mea,

Vor ciripi-n minte ţînci şi puişori
Şi-mi vor vui viscole-n flacăra-naltă,
Ce-au trecut prin mine de atîtea ori.

Iar cenuşa-mi va fi liniştită şi caldă.

ZĂPEZI

Acum, pe-ntregul cîmp n-ai să citești
Decît cuneiforme păsărești.

Dar spre-a fi scrise, trebuia să vină,
Din cer, transport de liniști și lumină.

Atîta alb, atîta dăruire,
Ca un ecou din nemărginire,

Atîta alb, tot alb jur împrejur,
Dînd celor vii și mai exact contur.

ALBUM

Slăvită fie ziua cînd mi-ai dat
Întîia sărutare, ce mă arde
Și astăzi, cînd un țărm îndepărtat
Și-o lume de amaruri ne desparte.

Nu moare niciodată ce-a trăit
Într-a iubirii aprigă lumină;
De n-ar fi vie, cum s-ar fi stîrnit
Un singur vers pe-a visului ruină?

CARTEA

Slăvite cărţi! De cîte ori
Pe fila lor, ca o aripă,
Nu ai crezut şi tu că zbori
Mai sus decît fugara clipă!

Tăcute, grele: cărămizi
Ce arcuiesc o lume altă
Şi cartea după ce-o închizi
Pe capul pieptului tresaltă.

Sau o arunci pe alta-n care
Găseşti potop doar de cuvinte,
O carte fără nici o zare
E numai cartea care minte.

Dar cîte visuri fără moarte
Într-alte pagini se perindă?

Văd cititorul cum, în carte,
Priveşte mut ca-ntr-o oglindă.

TOAMNA

Grădina e-acum o cireadă
Lăuză, cu ugere pline;
Dogorile n-au să-i mai cadă
În creştet; nici, roiuri, albine.

Îşi umple cu dulci fructe poala
O fată, sub crengile joase
Prin care, o clipă, beteala
Fugarelor plete jucase.

Astfel încărcată, îşi este
Ei însăşi materna icoană,
Dar tînărul piept dă de veste

Că toamna ei încă-i departe,
Iar rodul grădinii emană
Doar taina de care-o desparte.

SEMĂNĂTORUL

Lui MIHAI BENIUC

Ieşit-a semănătorul să semene sămînţa sa...
Pămîntul învelit în aburi, adînc în zori de zi visa
Şi-n somnul lui căzut pe zare gîndea, plin de melancolie,
La vîrsta lui din tinereţe cu apele-n devălmăşie,

La gravitaţiile prime, cînd faţa lui era pustie
Şi-i săruta obrazul vînăt doar faţa lumii străvezie.
Gîndea la marile vulcane ce-i pătrundeau prin coaja moale,
La pompele de gheizeri, la faliile călătoare,

La munţii ce-şi clăteau spinarea cercînd prin roce să se scoale,
Visa la vîrsta lui de foc, de aur şi de piatră tare,
În timp ce-n geana zării crude simte că-l spintecă pumnale:
Suliţe lungi şi roşii focuri îi trag pologul de pe faţă,

Prelung oftat din humă scoate, întors pe-o rînă-n dimineaţă,
Nemărginit ca şi uitarea sau dorul celui ce-a iubit,
Şi-n zarea lunii şi a zilei care din visuri îl trezi,
Simplu şi alb, semănătorul cu aurora s-a ivit.

Pămîntul s-a cutremurat sub blana-i grasă de huilă:
În trupul lui rotund şi moale ca un vast pîntec de muiere
Simţea că-ncepe să-l pătrundă o forţă nouă şi virilă,
Pe cînd semănătorul singur şi alb se-apleacă, vine, piere

Peste nemărginirea neagră, ca o corabie pe valuri,
Ca peste marea nenceputâ un singur albatros în soare,
Ca pe un cer senin ţîşnind un avion de după dealuri,
Ca o cometă presimţită, trecînd prin spaţii, călătoare,

Ca un echilibrist pe sîrmă călcînd atent peste prăpastii,
Ca primul om ivit pe lume, singur, uimit, şi alb, şi gol,
Cum zboară pasărea-n furtună trecînd ca piatra unei praştii,
Ca-ntîiul sîmbure de viaţă peste al lavelor ocol,

Ca prima floare răsărită din trupul mic al fetei moarte,
Ca proorocul în pustie stîrnind al blestemelor stol,
Aşa ieşi semănătorul, mesajul vieţii să şi-l poarte,
Cu poala plină de grăunţe, ca visele nemăsurate
Ce-i încolţesc şi-i pier sub frunte, la şir, ca ziua după noapte.

În zori întins, pămîntul rumen prin somnul lui mai răsufla.
Ca bivolii răpuşi pe-o rînă, poate dormea, poate visa,
Poate vedea, ca-ntr-un potop, zbor alb venind, de porumbel,
Pe cînd semănătorul parcă largi aripi deschidea spre el...

Peste adînca brazdă neagră, pătrunsă de singurătate,
El vede lumi de lanuri crude, vede şi blondele regate,
Peste pămîntul fără graniţi, ca şi prin timpuri ochiul vede
Cum se revarsă ca o mare, fecund smarald de undă verde,

Ca robul care libertatea şi-o mai rîvneşte printre bice,
Închipuie semănătorul ţîşnind popoarele de spice,
Ca-n aurore izbucnite sub zările amăgitoare,
Visează cîmpul cum se-mbracă în alte haine, schimbătoare,
Ca un puhoi topit de lavă, din miezuri izbucnind fierbinte,
Ieşit din pietre, din adîncuri, din hrube ori din oseminte,

El vede pe întinsul ţării auriferele metale
Cum se rostogolesc în valuri, foşnind ca fluvii largi, domoale,
Ca ample falduri de mătăsuri bătute-n rare diamante,
Vede ţinuturi mari de spice suind sub razele înalte,

Pe cîmpul inelat ca şerpii ce i se-ntinde sub picioare,
Semănătorul alb presimte viaţa lumii viitoare
Şi din pămîntul ce răsuflă adînc în visul lui dintîi,
Vede crescînd sub fruntea lumii al pîinii galben căpătîi.

Cum paşii lui desculţi şi-i poartă peste cleioase burţi de smoală,
Îşi plimbă între cer şi brazde, pe ale vîntului odgoane,
Mîna ce pare că-i struneşte o navă grea şi triumfală,
Tîrînd prin horbota de spumă ale seminţelor broboane,

Şi-n gestul lui zvîrlit departe, peste pogoanele întregi,
(Irecuzabilă sentinţă rostită de-un judecător)
Scurt arcuieşte visul aprig al dătătorului de legi
Ce hotărăşte-n lumea-ntreagă stăpîn poporul muncitor,

Sau ca herald sărac ce-şi suie-n văzduhuri spanga de cucută,
Ca răzvrătirea mîinii-ntinse a unui cosmic visător,
Belşug din sine lumii trage cu forţa calmă, hotărîtă,
A marelui risipitor ce-şi dă sămînţa nevăzută
Spre ample veşnicii deschise, sfîrşindu-se biruitor.

PORUMBEI

Retina mea, rănită de dogoare,
Găsește în albastrul de cicoare
A cerului perenie culoare

Și-ntr-însa ca-ntr-o amforă se scaldă,
Din zona rece pînă-n zona caldă,
Într-un eter cu ape de smaraldă,

Apoi, închisă peste ce-a văzut
Din conjunctivă ea își face scut
Și suie-ntr-un tărîm necunoscut

De somn adînc; în timp ce-n urma ei
Planează semințiі de porumbei
Spre piețele cu boabe mici, de mei,

Și gîlgîindu-și ifosul stingher,
Se-alungă, își oferă și îi cer
Țărînii, rodul rezolvat în cer.

MANGALIE

Uscatul piere-aici — și-o seminție;
Sfîrșit de lume adormită-n praf.
O zare potolită și pustie
Adoarme sub al apelor cearceaf.

Culcat popor, sleită cavalcadă
În gesturi fluturate ca barișuri,
Ce glas te-adună, ce ochi să te vadă
Sub moi, de lut, turtite coperișuri?

De verdea ta, sălbatica năvală
Pornită-n lume, nici nu poci să rîz,
Văzînd-o cum din cioburi se mai scoală
În glezna unei știrbe caracîz[1].

Pe unde ți-ai lăsat, strivit Islame,
Armatele sub scuturi zăngănind?

[1] **Fată neagră (turc.).**

Poate cînd norii vîntură năframe
Și rari scaieți de stele se aprind,

În greaua ta, adînca letargie,
Doar muchea lunii aninată-n cer,
De-un poleit caic să-ți dea solie,

Ori spînzurînd pe capul tău, stingher,
Dintr-o deșartă, veche panoplie,
Un mult rîvnit, neputincios hanger.

SEPTEMBRIE

Suflet al meu, ce faci acu,
Pierdut prin lucrurile toate?
Lăsîndu-și soarele-n bucate,
Vara, catarg de foc, trecu.

Un greier țîrîie mărunt
Prin cîmpul unde am umblat
Și ca un mort din somn sculat,
În toate pier și-n toate sunt.

Prin vîntul serii, glasul tău
Îl mai pîndesc, poate, și-acum;
O stea sclipind prin nori de scrum
Tîrziilor păreri de rău.

Mai jos cad toate, pînă cînd,
Singur rămas la ceas tîrziu,
Nu te mai văd, nu te mai știu
Prin timpul ce-l aud sunînd.

O, suflete al meu, învie
În lunga toamnă, grea de rod,
Să vezi crescînd într-alt norod
Nestinsa ta copilărie!

GHICITORI

Fiindcă-i mai tînără ca toate, are
Părul de flori și carnea de răcoare;
Și alergînd pe cîmpuri doar în genunchii goi,
Stîrnește-n creangă muguri, și-n miei, cornițe moi.

(Primăvara)

Din raiul plin de fructe și de soare
Coboară despuiată-n scăldătoare;
Iar merele, vreo două, ce-i rămîn,
Le-ascunde-n carnea fetelor, la sîn.

(Vara)

Așteaptă greu culesul, și viile, și merii,
Să umple sumbre pimnițí cu dogoreala verii;
Dar pumnul în ciorchine te-o strînge iar de gît,
Doamnă, muiere dulce, că prea-mi faci de urît!

(Toamna)

Imensă, glacială şi tăcută,
Doar viscolul tiranic te sărută;
Ci pe sub blana albă a domniei-tale,
Te-mpung dorinţe verzi, de cereale.

(Iarna)

OŢELARI

Despuiaţi pînă la brîu,
În şorţuri cu pulpana largă,
Parcă înoată prin grîu,
Parcă prin mare aleargă.

Înroşiţi de dogoare,
Ca nişte fete la scaldă,
De aurora din cuptoare
Cuprinşi într-o privire caldă,

Cu arcuită detentă
Aplecaţi peste oţel,
Sînt o maternitate atentă
A lumii clădite din el.

CENUȘĂREASA

Grădina a dormit, furată parcă
De un pîrjol ce n-a lăsat decît
Columne de cenuși, o mînătarcă
Și-un crin sonor vițelului la gît.

Trecu un timp, curată nălucire...
Lumini sclipesc în ramuri ca de jar,
Spre ziua cărei singur îi sînt mire,
Nescrisă încă-n nici un calendar.

Cînd, răsturnat pe roata lui, pămîntul
Nescuturat de tot din somn și besne,
Zăpezi și vifor își sfîrșiră cîntul
Iar pomii-s policandre de miresme.

LUMINA APELOR

Acolo unde stînca se sugrumă
Și singur lemnul merge peste ape
Ca Duhul Sfînt, iar peste ele-l mînă
Doar un flăcău cu-o vîslă, să nu-i scape;

Și apele coboară mai curate,
Chemate parcă de-o minune care
După un colț le-așteaptă, să le-arate
Imensitatea lor topită-n zare

Unde pădurile s-au tras mai sus
De poala undei, parcă speriate,
Cuvîntul nou, ce încă nu s-a spus,
Printre vergeaua conilor străbate.

Sub malul alb, de gresie, se-ntinde
Un lac adînc, ce-n ochiul lui cuprinde
Cele ce sînt, ce-au fost și au să vină
Și le preschimbă toate în lumină.

Privighetorile, de mii de ani,
Își suie trilul tînăr pînă azi,
Prundișul doarme gol de bolovani
Și cai-putere saltă din Bicaz.

CA PRINTRE MARI PRĂPASTII

Ca printre mari prăpastii aștepți între furtuni
Și zborul mi-l veghezi prin vitregi depărtări,
Cînd pînă peste valul ce suie din genuni
Privești cu palma streașină, dincolo de zări.

Aștepți și curcubeul din cețuri să răsară,
Culorile-nfrățite să-ți fluture un semn
În straja neclintită din zori și pînă-n seară,
Sub pomii legănîndu-și catargele de lemn.

Tu stai acolo, mică nădejde tutelară,
Mlădiu și zvelt ți-e trupul, nefrînt de oboseală!
Ți-a înverzit privirea, iar sulița solară
În părul tău ca-n grîne se schimbă în beteală.

Însă în așteptări, ca printre mari prăpastii,
Tu știi, lumina mea, că reazim sigur mi-ești
Și toată înălțarea mi-o sprijini printre aștri,
Și orice prăbușire tu știi să mi-o ferești.

Tu știi, în așteptare, ca printre mari prăpastii,
Întoarcerea tîrzie cu praful pe sandale,
Sau poate chiar căderea ca piatra unei praștii,
Pe care mîna ta o va culege moale

Cînd, ostenit, la tine, pe coapsa ta domoală,
Șuvițe destrămate pe frunte-o să-mi împrăștii
Și-mi vei culege-n palme privirile de smoală
Tu, fragedă ferigă crescută-ntre prăpăstii.

FLUTURE

Prin aerul de cleștare sparte
El trece, mică frunză vie
Pornită din creangă, să-i poarte
Avîntul către vecie.

Cu palme ce fîlfîie-n soare
Copiii aleargă să-l prindă,
Iar jocul le este colindă
Luminii din zare.

Trec ani — și de tine te scuturi
Chemat de o altă lumină.
Ci dăinuie-n tine ca-ntr-o grădină
Polenul din fluturi.

VĂLENI

Soarele cercul și-l strînge
Peste grădinile-n sînge.

Pietre ovale,
Oile pică devale.

Fumu-nfășoară-n broboade
Fruntea luminii ce cade.

Pe cline tot mai rotunde,
Țipătul zării pătrunde

Cînd, pe sub strîmbe zăbrele,
Crîngul îi pune perdele.

DE TOAMNĂ

Și iarăși toate vor fi ca la-nceput:
Marea hohotind sub meridianul violet,
Din lumină acesta e-ntîiul stilet
Cînd galbene fețe pălesc în minut.

Și toamna asta, iarăși, e la fel:
Cu marea verde hohotind în bocet
În vreme ce-al luminii stilet va rupe-n foșnet
Foi galbene rotindu-se inel.

Stau zilele lingave și moi, niște pisici
Pe care nici o maică nu dete să le cheme
La blidul plin cu lapte, să-l soarbă cu limbi mici
Ca de petale roșii, în burți de crizanteme.

Dar o să vină, poate, și ce-am rîvnit ades:
Un iarmaroc cu pepeni și sacii dolofani
Prin care moarte frunze vor zornăi ca bani
Ce-i pierde turcul nostru din stacojiu-i fes.

Dar e vreo bucurie de o consumi tu singur?
Așteaptă, deci, o lume ce-o să te ia de mînă
Cînd vei sorbi fasolea c-un plop cioplite linguri,
Tribut dînd fiecare luminii din țărînă.

Dar mai vădit în cîntec, mai înălțată-n oră,
Enigma prin femelă se prelungește-n vid,
Ca pasările roată în zborul lor de floră,
Cu lacrima închisă în arcul suicid.

MOINĂ

Și-a ridicat zăpada recea blană,
Pămîntul tot mustește ca o rană.
Ies pluguri iar pe miriște, în zori,
Și sus pe boltă, pluguri de cocori.

Cît am tăcut, o cît am tot tăcut,
Sonor ulcior aș da dintr-al meu lut!
O, ce frumos dac-ar începe iar
Să sune-n zare cornul legendar...

Dar mie cît de greu mi-e, cît de greu
Să spun în cînt ce-apasă pieptul meu!
Iar cînd n-o fac, să țineți minte asta:
Poporul să-mi slujesc am vrut, nu casta.

PLECARE DIN MANGALIA

lui Marchel Cornei, pescar fruntaș
din suburbia 2 Mai

Acum un cîntec! Plec de lîngă voi
Dar inima sub coaste mi se zbate
Ca între gratii strîmte un mierloi
Ce-și vrea iar cerul lui de libertate.

În dimineață, lanurile verzi
Și fructe pline strălucesc în crăngi
Plecîndu-și, ca domoalele cirezi,
Largi lire-n coarne, legănînd tălăngi.

Și țărmul vostru îl voi părăsi,
Pe care trageți bărci și paragate;
Din vînt și soare cît mă argăsi
Păstrez în trup miresmele sărate.

Mă duc în depărtări acum, și sînt
O luntre legănată de furtună;
Din asprul vostru și torid pămînt,
Un suflet nou în piept mi se adună;

La voi sînt vînturi repezi care bat
Și scutură polenul din grădine,
Arîpa lor adînc a fecundat
Sămînța grea a dragostei în mine.

Dar cine-o răsădi-o și, apoi,
Cui am să-i dau din suflet mierea-ntreagă?
Acum un cîntec! Plec de lîngă voi
Dar visul verii nesfîrșit ne leagă.

DRUM ÎN PĂDURE

De ți se-ntîmplă uneori în viață
Să te întrebi: pe care drum să merg?
Stai drept, cum ai privi chiar moartea-n față,
Și toate îndoielile se șterg.

Privește-n tine și în jurul tău,
Din ce-ai făcut nimic să nu-ți ascunzi:
Ce crezi că-i bine și ce crezi că-i rău,
De toate fii în stare să răspunzi.

Pădurea oarbă parcă ți-e o mamă
Și-n matca ei din nou te zămislești.
Sau, biet Ulise, poate că te cheamă
Amăgitoare nimfe din povești.

Navigator pe-o mare de pămînt,
Tot ce-ai trăit îți este azi povară,
Poteci și crengi ți se-ncîlcesc în vînt
De nu mai vezi nici steaua ta polară.

De-auzi în tine glas firav că-ți cere
În fața lumii tare să-l rostești,
Cît poți să-ți spui cuvîntul cu putere
În nici un codru n-ai să rătăcești.

Acelui tainic glas ce naște-n tine
Cu viața ta întreagă-i ești dator;
Răspunde-i drept și, neșovăitor,
Să urci cu el spre ziua care vine,
Că-s morți doar cei ce nu știu la ce mor.

BĂTRÎNULUI MAESTRU

Viteaz războinic fără de pereche,
Îmbătrînit în rîvne și orgolii,
De-ți tulbur piroteala prin fotolii,
Îmbraci degrabă platoșa ta veche.

Ți-e pasul greu și ochiul șovăielnic,
Pocnește mîna din încheieturi,
Zdrelită-n ruginitele armuri,
Dar tot pîndești prin cîte-un colț prielnic.

Cum vorba mea deschisă te mînie,
Te văd cătîndu-ți una ca să ardă
Și cînd izbești cu știrba halebardă,
Salut într-însa cazna ta tîrzie.

DUPĂ ANII PRIBEGI

După anii pribegi cînd te-ntîlnesc în lume,
Atîta am vorbit, în lipsa ta, cu tine,
Că nici nu știu acuma prea bine
Ce să-ți mai spun, chemîndu-te pe nume.

S-a așternut atît necunoscut
Peste tăcerea care ne-mpresoară
De-mi pare că mă nasc a doua oară,
Stîngaci și gol, lipsit de orice scut.

Simt doar mai reci privirile străine
Cum pînă-n taina inimii pătrund
Iscoditoare: ce anume-ascund,
Și care să nu fie pentru tine?

AUTOCRITICĂ

Iubite cititor,
Tovarășe și frate,
Pînă cînd am să mor
De tot, ori pe jumate,
Nu zăbovesc să-ți scriu
Și să-ți trimet mătale
Cuvîntul cel mai viu
Ce m-a purtat prin jale,
Năduturi și speranțe,
Cu gloata laolaltă.

Firave, biete stanțe
Față cu lumea-naltă
Care-o slăvim cu toții,
Dar visul meu a fost
Să afle-n voi nepoții
Dintr-acel tainic rost,
Așa cum, cîteodată,
Plugarul prin cîmpie
Mai scurmă vreo granată
Din fosta bătălie.

DEDICAȚIE

Ție, ce scut mi-ai fost mereu
Și sfetnic bun, ce-atît de des
Ți-ai aplecat la cîntul meu
Urechea, și m-ai înțeles
Cînd ai văzut durerea grea
Din care el s-a zămislit,
Și spornica-ndoială-a mea,
Și deznădejdi ce m-au pîndit,
Și lupte surde ce-am purtat
Cu mine însumi, solitar,
Și-n care-naripatul sfat
Al tău, mi-a fost statornic far —
Spre tine-nchin acuma rodul
Acestor nesfîrșite munci,
Că-n tine am văzut norodul
Și visurile lui, atunci.

Iar dacă întinzîndu-ți mîna
Să frunzărești aceste file,
Ai să-ți aduci aminte una
Din clipele acelor zile,

Voi socoti că am urmat
Îndemnul tău ce-mi fuse far,
Și-acuma iată-l prelucrat
Nu chiar de-un meșter aurar,
Dar mai sporit la preț nițel,
Nu printr-a mea lucrare, ci
Prin cîntul viu, ce-a vrut aci
Să zvînte lacrima din el.

FEMEII MELE

Cînd te-am privit întîia oară, știu
Că încetasem singur să mai fiu.
Fîntînă-n zori cu apa neatinsă,
Foșnea ca marea, dimineața, încă
Zăloagă nopții, cît statuia-n stîncă.
Nu m-ai respins, nu te-ai predat învinsă,
Ci ai avut în ochii rîzători
Atît de mulți, ca firmamentul, sori
Ce ne-au resfrînt prin trîmbițe de raze
Privirile în ochi și în obraze.
Acea lumină limpede a fost
La început, și ea a dat un rost
Tăcerii surde ce-aștepta în mine.
Ai fost, deci, bună-vestea de lumine
Și ai rămas, cu gestul, carnea, vocea
Din țara grea de vis și zări, Dobrogea,
Și văd în fiul care mi l-ai dat:
Amprente de lumini s-au mai păstrat.

1967

VERSUL LIBER

Poezii

(1931—1964)

MAJUSCULE

Cartea de față nu vrea cîtuși de puțin să fie un exemplu rău pentru tineri; dimpotrivă, sper ca ei să nu găsească nimic altceva de învățat din ea, în afară, poate, de un surd protest împotriva rutinei. Dacă aș visa să le pot da un sfat tinerilor poeți, este acesta: să evite rutina care se strecoară pe furiș în numele ordinei. Dar să caute ordinea, singura care le poate asigura cucerirea neîntreruptă asupra lor înșiși. La noi se practică mult acuma versul liber, acela a cărui apariție îl îngrozea pe Mallarmé, făcîndu-l să exclame pietrificat: „Ils ont touché au vers!"... Și genialul meșter avea dreptate. Mă îndoiesc dacă, pornind de la refuzul oricărei discipline a artei, vom putea ajunge la esența ei. Esența e un miez ascuns ce pretinde o tehnică și un exercițiu prin care să fie descoperit și stăpînit.

De aceea, nu doresc de loc să fie greșit înțeles titlul acestei cărți, ca un îndemn la răzvrătire împotriva versului clasic. Dimpotrivă... Dar mai bine, să mă explic.

Cînd Raymond Radiguet — poetul mort la douăzeci de ani și despre care Cocteau spunea că n-ar dori să i se recunoască alt merit decît acela de a-l fi descoperit, — cînd Radiguet declara că poezia „ține mai mult de precizie decît de vag", el îi definea și limitele și caracteristica esențială: recursul la

matematica limbajului (ritm, cezură, accent, rimă) prin care vechea și eterna poetică avea să ne transmită atîtea emoții captate. Dar geometria formei ascunde uneori în severitatea ei și o raclă perfectă, cum e chihlimbarul pentru insecte: emoția închisă-n versul riguros riscă să fie sacrificată rigorii însăși.

Și atunci se scorni un alt limbaj, al preciziei neglijente — dacă pot spune astfel — din versul liber, chemat să restituie la lectură miezul emoției vii. Căci aparenta lui libertate obligă în fond la o și mai aspră rigoare: înregistrarea exactă a mișcărilor sufletului, împinsă pînă la reconstituirea grafică a unui sentiment; printre cuvinte, aparent înlănțuite la-ntîmplare, el trebuie să palpite ritmic și viu ca și în răsuflare. Ideea poetică va fi atunci o rezultantă firească a vieții, mai mult sugerată decît rostită. Iată ce-mi pare a fi actualitate în poezie. Nici un cuvînt care să nu „exprime adevărul", care să nu urmărească întocmai dislocarea pe care ideea poetică o stîrnește-n noi spre a putea face loc liberei circulații a acestui sînge care este emoția (deci realitatea) surprinsă. Poetul nu spune lucruri ce nu s-au mai spus, dar nou în poezie e sentimentul pe care el îl încearcă-n descoperirea și formularea lor, care ne și face să-l credem pe cuvînt, ca și cum ar fi descoperit aceste lucruri pentru-ntîia oară. Actualitatea poeziei va fi așadar în autenticitatea formulării, în restituirea intactă, dar înnobilată de o idee, a fiorului trăit.

Cînd își va fi cucerit forța și curajul la care rîvnea Baudelaire, de a se contempla fără rușine și fără dezgust, cînd își va fi „făcut mîna" — cum spun pianiștii și pictorii — ca să nu transcrie decît necesarul, dispensîndu-se de cuvinte pînă la a păstra din ele numai montura unei emoții în protocolul versului, atunci poate că poetului îi e îngăduită și marea aventură a versului liber. Sigur e că prin „vers liber" am vrut să înțeleg, în primul rînd, liber de orice vorbărie. În el, actualitatea se realizează nu prin obiectivarea emoției, ca-n cel clasic, ci

printr-o maximă personalizare. Ca și nuditatea, înfățișarea versului liber e anonimă și egalitară: sub un limbaj comun, o inimă unanimă. Cînd cineva mă întreba, în legătură cu unul din versurile ce urmează: cine sînt acești „noi, orbii din fund"?, el cerea unui nud buletinul de identitate pe care nici Venera din Millo, *nici* Rugăciunea *lui Brâncuși nu-l posedă, în afară, poate, de brațele lor mutilate. Căci emoția poetului și sentimentul lui se identifică deplin cu universul: el e lumea într-atîta cît lumea se recunoaște-n emoția lui. Și un vers care închide o emoție vie, nu un cadavru al ei, nu poate fi decît actual.*

Atemporală poate fi numai acea poezie în care emoția e simulată dar nu trăită sau, dacă a fost trăită, poetul n-a izbutit nici s-o surprindă atît de profund, nici s-o transmită atît de exact încît oricare cititor să se poată recunoaște pe sine, iar șocul acestei recunoașteri să fie atît de viu încît să-l doară.

Dar cu asta, „ipocrite lector, semen al meu și frate", judecă tu, te rog, dacă-n cele ce urmează te vei putea recunoaște măcar cît în palidul reflex al unui geam de vitrină.

•

Tot furînd din dreapta și din stînga, de la Pușkin și Whitman pînă la Maiakovski, de la Ion Barbu pînă la Lorca, adică de la unul și altul din meșterii pe la curțile cărora mi-a plăcut să ucenicesc, m-am pomenit deodată furat eu însumi de rutină și abilitate. Poate că nu mi-aș fi dat seama de asta, dacă nu se-ntîmpla ca tocmai atunci să mă căznesc cu Alecu Balaci la descifrarea textelor lui Ungaretti. Am simțit, astfel, prin contrast, cît de departe și cu cîte ispite te poate duce de rîpă sirena amăgitoare ce doarme-n unda nevăzută a fiecărui vers în formă fixă.

Și m-am apucat să-nvăț cum să fur de la Ungaretti, îndeletnicire cu care, mă grăbesc s-o spun, m-a dat în vileag un tînăr și ager ochi critic pe nume Matei Călinescu, a cărui lectură

atentă cum nu mai cunoscuseră pînă atunci bietele-mi texte în versuri (excepție făcînd, bineînțeles, vechiul meu prieten și frate din ilegalități, Radu Popescu, căruia o editură i-a îngăduit să mă citească atent, dar nu și să arate că a făcut-o) m-a flatat și m-a mișcat.

Dacă am un lucru pe care l-aș putea comunica, exercitat pe pielea mea, tinerilor care se avîntă în această întreprindere a versului liber, este că descifrarea țesăturii unui asemenea text e cel puțin tot atît de grea ca a unuia din clasicii latini. Iar imitarea lui nu duce decît la cea mai tristă pastișă, despuiată cum va fi pînă și de aparența podoabei pe care-o puteau închipui ritmul și rima. De aceea, nu-mi permit să-i îndemn pe tinerii poeți la altceva decît la respectarea cît mai riguroasă a formei fixe. Iar dacă, într-adevăr, oricît ar dori-o ei, n-o mai pot face, atunci înseamnă cu siguranță că, în epoca lui Duke Ellington, a dodecafonismului, a cubismului și abstracționismului, a scrisului automat, a antiteatrului și antiromanului dar mai cu seamă a dezagregării atomice, versul trebuie supus și el unor legi fizico-chimice, chemate să-i descompună cristalul în infinitezimalele spectre solare pe care, de la Homer pînă la Valéry, izbutise să le echilibreze în translucida și sonora lui vrajă.

Îmi îngădui să spun toate astea fiindcă mi s-a întîmplat să-mi cadă sub ochi și să-mi sune în urechi o afirmație, pornită de la prieteni, care m-a uluit amuzîndu-mă: că aș tinde să ajung „șef de școală" și să fac prozeliți. M-am prăpădit de rîs. Să ajung „șef de școală"—fie și îndoielnic—și să fac prozeliți, iată ceea ce nu mi-aș fi putut dori niciodată. Asta e treaba papilor de tipul André Breton cărora, de altfel, personal nu le-aș avea de imputat nimic de vreme ce apără cu străşnicie și suplețe un steag și o concepție înaltă a poeziei, dar pe care nu mă pot opri să-i suspectez atunci cînd ajung, ca unii academicieni ce descopereau suprarealismul în grupul de huligani al „iconarilor", să întineze mormîntul recent al lui Cocteau, care ați văzut ce onoare reclama: să fi avut numai meritul de a-l fi relevat pe Radiguet. Asemenea lucru, da, mi l-am dorit pînă și eu, bineînțeles cu un poet sau un prozator român. Și nu-mi revendic alt merit din toată întîmplătoarea mea trecere prin tiparnițele românești, decît acela de-a mă fi căznit să atrag atenția asupra numelui și talentului unui poet ca Geo Dumitrescu sau al unui prozator ca Marin Preda, atunci cînd ei erau numai, cum se zice, niște promisiuni; ca să nu mai vorbesc de cei mai tineri, abia iviți, de la care nu aștept, îi rog să mă creadă, altă mulțumire decît, așa cum am scris-o răspicat într-altă parte, să mă continue prin negație, — așa cum și eu, fără nici o milă, căci cruzimea este apanajul tinereții, am făcut-o cu bieții autori ai zilelor mele, oameni la locul lor, cu frica Domnului și a mai marilor pămîntești, care-și rîvneau să mă vază doftor sau măcar avocat, și au murit spăimîntați și decepționați că eșuasem în meseria de „zgîrie-hîrtie".

Ceea ce dovedea că, deși dascăli harnici și talentați, bieții mei părinți nu fuseseră pedagogi născuți pentru copilul lor, ci pentru ai altora. Zgîriatul hîrtiei, pe care n-aveau cum să mi-l iubească, era pentru mine ceea ce rămîn convins că trebuie să fie în veacul nostru — care nu chiar degeaba i-a cunoscut și pe Proust, și pe Joyce, și pe Freud, și pe Breton: o metodă și o unealtă prin mijlocirea căreia lucrăm neîncetat la transformarea noastră înșine în primul rînd, la depășirea și completarea prin negație a aceluia care-am fost cu o zi, un ceas, un an sau o vîrstă mai-nainte și, dacă sîntem fericiți să izbutim, la desăvîrșirea noastră de la recruți la soldați ai unei cauze care să ne depășească fără să ne mutileze. Că doară nu-i cerea Rimbaud poeziei, încă de acum un secol, să ritmeze acțiunea și să fie „înainte"?

Ritmul acestei acțiuni, de minier asupra lui însuși, este singura învățătură (prin exemplu) pe care autorul culegerii

de față și-ar putea rîvni s-o sugereze eventualilor ei tineri cititori. În nici un caz el nu le propune forme și, mai puțin ca orice, modele într-un deceniu care-i comemorează festiv pe Dante și pe Shakespeare, pe Mickiewicz și Eminescu — nepieritoare mătci și neistovite modele ale oricărei lirici.

M.R.P.

Moto:

„Mă găsiți întîrziat? Poftim, luați-mi-o înainte!..."

LAFOSQUE

COPII

Poate că-ntr-o zi am să mă-ntreb
Singur ca Hamlet
Sau ca Filip în Escorial
Privindu-se-n nesfîrşite oglinzi:
Cine e cu mine
Să mă ajute şi mai continue?

Şi-atunci veţi apărea
Desculţe şi mute
Voi
Săracelor versuri
Răsuflet al meu
Gîfîit
Lacrimi
Şi strigăt

Ca nişte copii înfiaţi
Culese de pe buzele lumii
Şi replămădite
Una cu mine

Copii ai mei
Aproape legitimi
Fiindcă-nvestite
Cu numele meu.

POEMUL NEÎNTRERUPT AL TINEREŢII NOASTRE

Lui Şuli

J'ai fait des magiques études
Du moyen que nul n'élude...
(după RIMBAUD)

Eu sînt culegătorul cerului,
În jocul inimii lumina izbucneşte cascadă
Cînd în fiecare om e un înger
Cu un ochi clătinat între pietre şi sînger.
Omul şi-a prelungit în vibraţie chemarea,
Viaţa mea, viaţa lui, viaţa noastră
Şi degetele au scăpărat scînteie
Printr-o coloană cu şerpii afară
Şi florile închise-n sămînţă ca o gheară
Priveşte inima mea prin radioscopie
Prin fluidul coapselor materne
Mai cald ca un ţipăt al intuiţiei
Vreau să-ţi arăt oamenii care zac
Vreau să-ţi arăt oamenii care dorm
Oamenii care mor şi se nasc fraţii tăi;
O, iată copiii cu cerul răsturnat sub pleoape
Copiii revedere în oglinda sufletului;
În îmbrăţişarea mea se va stîrni furtuna
Îmbrăţişarea caldă ca un gheizer
Îmbrăţişarea întinsă dincolo de faptă
Viaţa ta de mîine, de pretutindeni
Viaţa e în mine precum sunetul în flaut;

Pe treptele evocării prelungite pînă peste mîine
Este cuprinsă viața ca pămîntul în pîine;
Ca o pasăre mă zbat între gratiile tale, viață
Mă voi destrăma în polen ca să trăiesc actul sfînt al
fecundației.

Fregată împinsă de ciclonul visului
Brațele mele a blestem și laudă
Știu spre pulpele albe un drum
Comoară de imnuri și fiere;
În neliniștea formei mă chinui și sînger
Cînd verbu-mbracă visul și îl frînge
Ca drama într-o spadă, pauzal;
Moartea ar putea să vină foarte simplu
O floare dansează din cap. Dan
Faur e aici atît de singur
Spăimîntător de singur, singur de singur.
În apă lama despletind melodia
Aceluiași vis calm și lucid
Cînd ochii din orbite urcau cu seara
Și epilepsia
Cuvintele creșteau de sînge
Pe buzele femeii înflorite în sînge;
Leneș în vînt pe unde treci
Strălucește o tînguire în vid
Și pumnii strînși în orbite reci
Cu alungări de întreruperi și suicid.

Dar mai lucid în cîntec, mai elevată-n oră
Enigma prin femelă e prelungită-n vid
Fetele mari au în palmă o gărgăriță roșie cu pete negre

În tăcerea noastră cea mai de la fund
Și femeia năvălește cu tot sîngele ei
Vărsat ca vinul de la nunta din Cana Galileii
Care-i hrănea mugurii mari ai sînilor.
Aici dau asalt nevăzutele hoarde
De aceea nebunia, cataclismul definitiv, e inevitabilă
Cînd îmi vorbește de o moarte calmă
Ochiul de somnambul al lacului
Fie fiu de vînt și de sînge
Fie mîna care-ajută și-nfrînge;
Iată țipătul brusc profețit în vis
Și giulgiul viitoarei dimineți eroului ucis!
. . . .
Pe buzele serii eroul a sîngerat.

ORA DE PSIHOLOGIE

Această oră de psihologie
va fi consacrată în întregime
pentru studiul unei stări sufletești
dintr-o anumită vîrstă.
Este vorba de acea vîrstă
și de acea stare sufletească
pe care o încercăm cei mai mulți dintre noi,
dar peste care trecem
tot cei mai mulți.

Este vorba de vîrsta cînd,
de starea sufletească în care
sîngele fiecăruia din noi e mai roșu și mai aprins
creierul fiecăruia dintre noi e mai mare și mai
circumvoluționat
mușchii fiecăruia din noi mai puternici și mai supli
vocea fiecăruia din noi mai sfielnică și mai personală ca
niciodată
fiindcă nu caută să ne exprime decît esențialul
gestul fiecăruia din noi mai neconvențional

fiindcă e vîrsta cînd începem să uităm ce-am învățat în
copilăria
din care păstrăm doar ceea ce ni-i propriu.

Este vorba de vîrsta cînd țipătul și fuga pe străzi la orice oră
(chiar complet gol și cu un cuțit în mînă, cum pretindea un
prea bine cunoscut poet, Gherasim Luca)
este norma celei mai firești conduite fără norme
cînd căderea tuturor valorilor senil-consacrate e un prilej
de bucurie
ca și ridicarea lor, un prilej de revoltă,
cînd ochii ne sînt deschiși ca poarta unei catedrale a tuturor
religiilor
a tuturor credințelor, a tuturor dogmelor
a tuturor însetoșaților, a tuturor înfometaților după pîinea
noastră cea de toate zilele
a oamenilor înfometați și puternici cu trupul povîrnit în
așteptări
a mumelor înfometate, cu burta goală și plină de plozi,
acei plozi care la naștere nu vor avea de unde suge lapte
nici mai tîrziu cafea cu lapte
acei plozi al căror nume sună întotdeauna invariabil din
două prenume:
Ion Vasile, Gheorghe Petre, Miron Radu,
acei plozi care la acea vîrstă de care vorbeam
nu ne lasă să dormim, nu ne lasă să mîncăm, ci ne pun să
privim rușinați
că ascultăm becisnici de părinți și profesori
în loc să strigăm și să-i amenințăm cu pumnii noștri mici
cu mușchii noștri, cu sîngele nostru
cerînd dreptul la viață pentru cei mulți și înfometați.

Despre această vîrstă cînd adevărurile ni se descoperă brutal,
despre această stare sufletească în care toată ființa noastră
cere dezlegarea acestui adevăr,

despre această vîrstă scumpă și înaltă cît soarele
fierbinte și strălucitoare ca el,

pe care numai nebunii, poeții și eroii o duc pînă la capăt
pe care oamenii cumsecade o sfîrșesc cît mi repede
în propria lor căldură și dospeală

despre această vîrstă de aur și de foc
vom vorbi în ora de psihologie pe care i-am consacrat-o
și-n care clasa întreagă trage la fit.

1933

IULIE

Vara-n dogorile ei mai mă-ncinge
Ca pe un zeu silvestru sau un țigan nomad
Cînd întins lîngă iuțile ùnde
Prin prundișul de calcar
Scheletul din mine îl simt cum se bucură.

POEŢII

Voi, oamenilor care trăiţi
Care faceţi case, lucruri, copii,
Care munciţi, vă tocmiţi, vă certaţi,
Iubiţi, urîţi, cîntaţi, vindeţi, cumpăraţi.

Voi, oamenii adevăraţi
Care faceţi lumea
Şi pentru care ea a şi fost anume făcută,
Voi şi cînd muriţi sînteţi egali cu voi;
Vă zidiţi mormintele care vi se potrivesc,
Pe măsura trupului, a vieţii, a faptelor voastre

Voi nu riscaţi să muriţi la-ntîmplare
Înecaţi, căzuţi în şanţuri, în rîpi,
Zdrobiţi, nebuni, alcoolizaţi, paralitici, schilozi
O moarte fără trup întreg
Ca o negaţie pînă şi a morţii însăşi,

Voi faceţi totul, de la un capăt la altul,
Întreg, robust şi deplin,
Ca pasiunile, ca simţurile, ca gusturile voastre
(Întregi) care nu cunosc jumătăţi de măsură.

Voi, oamenilor care trăiţi adevărat,
Voi nici n-aveţi timp să ştiţi că trăiţi
Şi sînteţi morţi de tot cînd muriţi
Vă simţiţi bine în mormîntul vostru dinainte pregăti
Fiindcă totul s-a împlinit după cum aţi prevăzut.

Dar sînt şi alţii
Care nu trăiesc din faptele vieţii
Aşa cum umbra nu trăieşte din ea însăşi
Ci din lumina şi consistenţa lor.
Ei sînt într-adevăr doar umbra, prelungirea şi ecoul
Faptelor voastre.

Aceştia sînt poeţii.
Ei n-au nimic
Ei sînt fiindcă voi sînteţi
(Nu-ntotdeauna în urma voastră
Ci deseori nainte, ca să vă prevestească
Aşa cum umbre lungi în răsărit şi amurg merg înaintea
paşilor noştri).

Ei sînt tăcerea care creează sunetele,
Mişcarea prin care durata se măsoară.

Ei sînt negaţia.

Ei nu sînt, ei încep să fie
Doar de acolo de unde lucrurile încep să sfîrşească.

De-aceea moartea nu există pentru ei
Cum nu e întunericul pentru umbră.
Ei mor, de obicei, fără morminte dinainte pregătite
Şi-n nefiinţa morţii nici nu sînt
Decît protestul florii pe-un mormînt.

MOARTEA FLORILOR

Memoriei lui Neculai Iorga

Nu ne tăiaţi, nu ne tăiaţi!
(cosaşilor le spun
în numele popoarelor de ierbi
florile cîmpului).
Şi voi, surorilor de sus, nepăsătoare stele,
Veţi cădea ca şi noi
Dimineaţa
Retezate de spăzile soarelui
Şi fără sînge, fără parfum veţi muri!

Numai din subsuorile pomilor
Le privesc printre pleoape
Miraţi
Mugurii, cu ochii lor mici de chinezi.

NARCIS (I)

Acest nătîng
privește la mine
tăcînd

Cu niște ochi
în care
mă oglindește.

NARCIS (II)

Ah, nu! ah, nu! nu vreau cu voi
Oameni gălăgioși, gesticulanți,
Ah, nu! niciodată! niciodată!
Mai bine piatra și apa fîntînii

Mai bine tăcerea lor prin care totuși străbat
Sunetele adînci ale pămîntului, umbrele serii
Și uneori
Înfriguratul meu obraz
Ciopîrțit de cioburile lunii.

DIMINEAȚA

Întîi deșteptătorul, apoi dușul,
Apoi telefonul unde-alerg gîfîind:
„Da, da, desigur, s-a făcut, da, da,
negreșit, la revedere!"
Apoi pieptenele, haina, oglinda-n care de-abia mă mai
recunosc, stiloul,
Ochelarii șterși grăbit cu colțul batistei,
Banii mărunți de tramvai,
Apoi fuga-n lift, coborîrea ca-ntr-un puț
În ziua care așteaptă încă virgină la poarta casei
Pe cînd alerg gîfîind după alte lucruri:
Țigări, autobuz, ziar, motocicletă,
Atîtea lucruri în care mă petrec,
Cărora mă-mpart
Ca să ajung zi de zi mai mult una cu ele,
Mai solidar cu ele decît cu mine însumi.

Numai voi, care faceți lucrurile, scăpați prin aceasta
De oarba lor tiranie.

FOTOGRAFIA DE NUNTĂ

A fost mai întîi o zi
Sclipitoare ca fîntînile aurorei
Cînd toate stelele ațipite
Se contopesc într-o singură lumină.

Și-a fost apoi a doua zi, a treia și așa mai departe,
Pînă ce fotografiile de nuntă din rame de nichel
Le acopere colbul (acest mesager prin care pămîntul își
începe invazia tăcută)
Așternîndu-se peste vălurile, obrajii și ochii
Ce-și pierd tot mai mult
Sclipirea de nichel și de auroră
Din întîia zi de logodnă.

RE-FACEREA LUMII

„...se poate vedea trecerea de o rară
frumusețe de la suprafața iluminată
a Pămîntului, la cerul absolut negru."
IURI GAGARIN (declarație presei)

Ziua dintîi este azi:
Precum pe pămînt așa și în cer
Acum
În a douăsprezecea zi a lunii primăverii
Aprilie
Lumea se face din nou
Din punctul de vedere al luminii

Fiindcă totul e al luminii
Pornește dintr-însa și tinde spre ea

Iar în țara încă adîncă
A întunericului de geneză

Limita pămîntului se desprinde
Ca o cordea albăstrie
A beretei unui marinar
Vestind tărîmurile noi
Ce așteaptă lumina
Din cerul pămîntului.

PRIMĂVARA

Gînganie-nsetată de lumină
circul
la izbucnirea primăverii
prin trupul orașului
deschis ca o plantă
și rătăcesc
și mă orientez
fără nici o hartă

Numai după umbra pe care
tînărul soare
mi-o scrie dinainte pe caldarîm
ca o antenă.

RÎSETUL

Ca floarea-n april se deschid
vibratoare petalele buzelor
prin care se străvăd
staminele dinţilor, albe,
roşul caliciu al gurii
cu — în mijloc — trandafiriul pistil
strălucitor
al grăitoarei limbi

Iar trupul
şi răsufletul deodată
încep să se dezvelească
dinlăuntru-n afară.

În inspirări şi expirări adînci
ca-ntr-o alergare
ca-ntr-un înot îndelung
sau ca într-un profund sărut
gîfîitor de neîncăpător,

făptura-ntreagă se dă
pe faţă
şi se dăruie
prin actul de iubire şi comuniune
rîsetul,
voce a bucuriei
omului doar cunoscută

Şi-n care, proastă, minciuna
se trădează prin rînjet
sau involuntare stridenţe
precum sughiţul beţivilor
icnind pe trotuare.

ȚABĂRĂ

După
amiaza bătăliei
roșie încă
de sîngele eroilor
și al trădării

Corbii
desăvîrșesc
fraternitatea scheletelor.

DIOGENE

În plină amiază
conștiința-nserează

Din bunăstare
spre lux și confort
din lux și confort
spre tot mai feroce
iubire de sine
cu-al ei satelit
înghețat:
NEPĂSARE
și-al ei monstruos
fiu legitim:
DISPREȚ

Înserare-nserare
în plină amiază
noapte aproape.

Cu uleiul sîngelui
își mai hrănește lampa.

ECOURI

M-ai privit numai
Și
Cete de fiori mă asaltează

Ca și cum pămîntul proaspăt
Al trupului meu
Ar fi fost șfichiuit
De pumni de grăunțe
Pe care
O nevăzută mînă
Îi zvîrlea peste el
Ca să germineze
În vară toridă.

FLORILE

Lui Rafael Alberti

Florile legănate pe cîmp
Dau din cap
Și clipesc parcă din pleoape.
Florile vin din pămînt.
Pentru noi, orbii din fund,
Ele sînt periscoape.

MUNŢI

Pe oceanul cerului
leagănă catarge
flotele munţilor.

Protest al planetei
care-şi smulge scoarţa
ispitei adîncului,

Ca să şi-o-ncunune
cu stele şi vulturi.

DOGOARE

Sînt atît de însetat de tine!
Iar cînd te beau
Flacăra buzelor îmi sporeşte setea
Ca o ţară toridă.

Numai noaptea cînd nu văd
Prin întuneric decît
Alba cascadă a trupului tău,

Foşnetul lucrurilor aruncate,
Cortegiu de flori şi de frunze,
Îmi răcoreşte o clipă dogoarea
Pe care adierea ta mi-o sporeşte
Încît
Ca pe-o flacără-n gură
O sting cu propria-mi făptură.

VÎRSTA TĂCERII

După vîrsta de aur a copilăriei,
După aceea plină de roade (măcar în învățăminte bune
pentru alții, dacă nu și pentru noi înșine),
După aceea plină de rugină și camfor a bătrîneții,
Ne-așteaptă pe toți
Pînă la unul
Vîrsta Tăcerii.

Aceasta se petrece în chiar pîntecul
Născător al tuturor timpurilor și anotimpurilor
În leagănul a tot ce se naște
În burta pămîntului

Cînd noi devenim una cu el,
Și cînd elaborăm tăcuți ca și el, ca pe niște plante
Vîrstele viitoare ale omenirii
Pe care le vom privi apoi din adîncuri

Scufundîndu-ne încet cu încă o treaptă
Spre crematoriul central
Tot mai departe de mișcare și freamăt
De zarvă și mișcare
Pînă acolo unde mișcarea nu mai este
Decît un punct
Un singur punct incandescent
Mistuindu-se și elaborîndu-se mereu pe sine
Sub coperișul familiar și larg al tăcerii depline.

NU E CU PUTINȚĂ

Nu e cu putință;
Nu e cu putință
Ca aceste mîini
Care-au cusut
Au spălat
Au săpat
Au alăptat
Au mîngîiat
Au fluturat în soare
(Făcîndu-și astfel ucenicia de neuitat a vieții),

Acuma să nu mai fie nimic
Decît dădătoare
Și primitoare
Ale morții
Sub înfățișările ei
Cele mai felurite:
Spadă, otravă, ștreang,
Coasă, custure, furcă
Și palmă înăbușitoare
Apăsată peste gură cu putere

Ca și cum ar vrea să interzică
Aerului
Să mai iasă și să mai intre într-acest trup
Căruia ea (mîna)
Nu-i este decît un fragment,
Laudă și coroană.

TELEFON

Ca o pisică neagră
Pe perna ei
Telefonul doarme.

Cîte voci toarce
Cîte vise
Pe care mîine le va lepăda
Nepăsătoare
Cu toate apelurile deschise?

CRAPĂ DE ZIUĂ

Cînd mă trezesc în zori
Aburit încă de somn
Visul brusc întrerupt
Mă mai conduce prin odaie
Printre lucruri.

Ca un trup căruia i s-a retezat deodată capul
Personalitatea mea conștientă
Cotidiană
Atîrnă încă inertă
Și dibui să o găsesc
Pe spătarul scaunului
Cu hainele
Dezbrăcate de cu seară
Că noaptea
Sufletul meu face nudism,

POMII

Pomii s-au hotărît:
Ei vor purta pentru totdeauna
Coroana-n pămînt
Și rădăcinile-n vînt.

Nu vor să mai fie expuși
Cu ce au mai gingaș
La geruri și viscol.

Și transhumanța asta
Ei o pornesc încă din dimineața
De azi 4 octombrie
Cînd încep să-și schimbe frunzele.
Pînă-n decembrie
Schimbarea va fi totală
Și rădăcinile lor
Vor adăposti stăncile-n ele.

Pasările care le-nfloreau în crăngi
Au zburat pe cel'lalt emisfer.

DIALOG

O vorbă ca o piatră zvîrlită
drept în ureche
trezește în mine ecouri:
cercuri de apă
care-i răspund și-o propagă.

O, tînără amiază!
Sînt încă în stare
să mă pătrund și să germinez
ca o cîmpie în soare.

PIERSICI

Aseară la restaurant
am mîncat friptură-n sînge cu morcovi
și am băut vin negru.

În fața noastră
la o altă masă
pe o tipsie
erau piersici.
Mîna mea nu ajungea pînă la ele.
Aș fi plecat flămînd
de nu erai tu lîngă mine.

DURATĂ

(frescă)

Neisprăvit dacă iese ce-oi face,
Spui, l-or mai drege apoi...
Gros l-ai lucrat, însă mîna dibace
Vie ajunge la noi.
N. A. NEKRASOV — *Fierarul*

Ispititorul
nimb al veciei
(morții asemeni
și celor încă amorfe)
necontenit își zvîrle
nada luminii
de astru-nghețat.

Dar
în amuțita frescă
scris tremurat ieși nimbul
încolăcit ca tulpina zorelei
de dibuielnica mînă
(cu gemene penei trei degete strînse)
a zugravului care
în zoru-i uitase
să se mai iscălească.

ETATE

Timp care prelucrezi cu necruțătoare mînă,
Deja îmi presimt pe chip urmele tale viitoare abia schițate,
Că, asemeni plantelor și vocii, îmbătrînim din noi în afară
Și totul nu e decît o concluzie
În care partea cea mare îi revine uitării
Cînd ne îndreptăm spre instanța supremă
Din ce în ce mai aproape de ceea ce ar fi trebuit să fim,
Căci bătrînețea e un total al vîrstelor noastre (și nu un rest)
Prin care ne contopim în innumărabil.

PE UN ARC DE TRIUMF

După atîtea bătălii pierdute
În pragul izbîndei

Mă las năpădit de liniști ca de mușchi
iar ochiul, cîndva necruțător,
începe să-mi deprindă
nebănuite prilejuri bucuriei

Pe cînd învingătorii
vor ignora mai departe
blîndețea fertilă a îngăduinței, la care
numai cel veșnic înfrînt e constrîns,

FIDELITATE

Nici o durere
nu se adună
cu alta.

Fiecare
și-ajunge ei însăși
(altminteri decît bucuria
care se leagă cu altele
dînd sărbătoarea).

Fiecare
e numai a ta,
netrădătoare.

CELOR ÎNALȚI

Sînteți un univers gigantic
ce parcă abia se clintește
cînd spațiile pe care eu le străbat
dintr-o sută de pași
voi le mistuiți
doar dintr-unul.

Din punctul de vedere al șopîrliței
mă uit la voi,

Dar îmi înalț capul
pe umărul visului
ca pe-o aripă.

Nu văd nimic
de jur împrejur
decît un zid cenușiu
același. Îl știu
atît de bine:
în fiece zi
cîți metri
de la un cap la altul
toți cenușii
cu pasu-i măsor.

Nu, nu văd nimic mai departe

Dar știu
că dincolo de acest cenușiu
există o lume
în care lumina
vibrează ca strune.

SCAMATORUL

Înghite săbii
dintr-o cutie;
scoate altă cutie
și apoi alta
și apoi alta
și așa mai departe;

Dintr-un joben
scoate-o explozie de batiste
jedou de curcubee domestice;

Dintr-un buzunar, un iepuraș
ciulind urechile străvezii
ca două degete de școlar care
vrea să anunțe că știe lecția;

Din subsuoară
un porumbel care va zbura
prin toată sala

ca să aterizeze-n palma
unei bătrîne domnișoare din rîndul cinci.

Și acum, atenție, atențiune!
Se va produce cu numărul de senzație:
Secretara lui, Miss Lilly
  (care în particular îi fierbe ceaiul și-i țese
  ciorapii, fiindu-i și nevastă fără cununie),
va fi închisă într-un dulap
printr-a cărui ușă
Marele Maestru
va înfige-o spadă de Toledo;

Iar cînd peste două secunde
va deschide ușa
o veți vedea pe secretara lui
tăiată de-a lungul în două părți perfect egale
ca un pepene roșu

Iar cînd va-nchide ușa
și va redeschide-o
o veți vedea din nou vie și nevătămată!

Toate acestea
le face-n fiecare zi
de dimineață și pînă seara
uneori de zeci de ori pe zi
(mai ales joia, sîmbăta și duminica
zile cînd dă și matinee)
numai pentru modica sumă de trei lei

și rămas la cererea generală în acest oraș
spre-a oferi astfel lumii la un preț accesibil iluzia
că vîrsta minunilor
nu-i încă sfîrșită.

GRĂDINARUL

Multe-a văzut grădinarul:
pămînturi şi ape
ierburi şi flori
grădini şi păduri
seri şi dimineţe
arşiţe şi ploi
furtuni şi zile senine

Şi din tot ce-a văzut
ce a-nvăţat,
el trage o singură concluzie
prin care
leagă pămîntul de cer

Punînd între ele
cununile florilor
coroanele pomilor
podoabă, mireasmă, fructe dulci pentru oameni
dar şi adăpost pentru pasările
care-i închină de dimineaţă pînă seara

lauda lor
în cîntece neîntrerupe
şi în fructul cuiburilor
aninat printre crengi.

TÎMPLARUL

Tîmplarul lucrează cu arborii
cărora le este prieten;
se-nțelege cu ei, le cunoaște
fibra, trăinicia, esența,
intenția (știe care tei a vrut să fie masă, care stejar — poartă, care brad — pat).

La urma urmelor
el și ei
fac parte din aceeași familie

Iar cînd tîmplarul lucrează fibra copacului
prelungindu-i intențiile,

Cînd se pleacă asupra lui
cu gealăul, tesla, rîndeaua
(de parcă mîngîie, parcă leagănă, parcă plînge și ridică un frate căzut),

El îi vorbește fostului arbor
ca un viețuitor altui viețuitor
pe care nu-l lasă pradă morții informe
putregaiului
viermilor
focului,
ci-l face să trăiască mai departe.

Și tîmplarul lucrează asupra esențelor lemnului
și asupra semințiilor de oameni
cînd, cu aceeași mînă și îndemînare,
el face din trupul copacului
uși care se deschid
ferestre care privesc
mese și paturi
sicrie și leagăne.

JUDECATA LUI SOLOMON

Oricare mamă va spune
vorbind de copiii ei:
„Viața mi-o dau pentru ei!"
Și lucrul e adevărat
căci zece vieți să fi avut
mama, pentru copilul ei le-ar fi dat.

Cînd el suferă, plînge,
cu lacrimi ea se spală pe față
(de aceea după nopți de veghe
obrazul mamelor strălucește
ca soarele de dimineață).

Soldatul spune și el:
„Pentru țară și drapel
sînt gata viața să-mi dau
și altora viața s-o iau
pentru țară și drapel..."

Și negustorul spune la fel:
„În meseria mea mi-am investit
munca și avutul de-o viață întreagă!"
Și la bursă, la bancă, la tîrguri și piață aleargă.

Toți au dreptate s-o spuie
și toți o spun adevărat.

Dar nu toți cei care-i ascultă
au dreptul s-o facă și să hotărască
cine trebuie să moară
să tacă
sau să trăiască.

Fiindcă nu ajunge să spui:
viața mi-am dat
(sau mi-aș da-o)
pentru ceva!
Important e de știut
ce vei face cu ea
cînd nimeni, pentru nimic nu ți-o vrea?

VREMEA NEGUSTORILOR

Făcînd reclamă (care e sufletul comerțului)
vă voi spune să întrebați fostele imperii
azi decăzute parcă de milenii:
căreia din fostele colonii îi duce mai mult dorul?
Unde-au avut ele domenii mai de vis, de paradis,
unde bogății mai numeroase și caractere mai unsuroase
unde atîtea și atîtea altele?...

Întrebați-o pe marea codoașă, împărăția turcă,
cu cine-a avut mai mult de furcă?
Unde au înflorit mai în voie
bancheri, moșieri și haiduci și levenți?
Vă vor răspunde:
„Nu știm pe lume decît o singură țară
anume, România cea de odinioară".

Și ea se chema așa fiindcă oricine-ar fi să fie
cînd da de ea, rămînea în ea pe vecie.

UN NEISPRĂVIT

Ei nu, n-am terminat!
Mai am de vorbit acestei nații:
Mă adun acum în mine ca o armată cînd se regrupează
Înainte de marele atac.

Mai am să-i învăț pe oamenii mei
Lupta pentru libertate.

Vă sînt incomod, o știu,
Fiindcă și eu în viață le-am ales numai pe cele incomode,
Dar pe Maiakovski
(pe care de-atîtea ori l-am premers fără s-o știu),
N-am să-l urmez niciodată.

Puteți crăpa de ciudă: rămîn mereu incomod!
Miron Radu Paraschivescu nu se va sinucide.

Am de lăsat neamului meu legi severe, mai aspre decît ale
lui Moise,

Am un fiu de lăsat, ca Abraham,
Un fiu pe care lumea să-l arate cu degetul
Ca pe un fiu de împărat
Sau de scelerat
Spunînd: „Ăsta e băiatul lui Miron Radu Paraschivescu!"

Ei, nu, n-am terminat de vorbit neamului meu.
Şi dacă n-aş fi muritor
Ştiu bine că n-aş termina niciodată, neisprăvit cum sînt,
Aşa cum pămîntul niciodată nu-şi termină apa
Decît ca să iasă într-alt loc mai limpede şi mai gîlgîitoare.

Nu, n-am sfîrşit încă,
Sînt mereu nesfîrşit, ca şi soarele, o dată cu el,
Mereu schimbător şi mereu la fel,
Aci întunecat, aci strălucitor,
Dar mereu prezent, nelipsit
Nici noaptea chiar

Cînd îmi trimit peste cer
Lumina, ca printr-o lună, prin fiece poem-mesager.

1941

SÎNT UNEORI PE PĂMÎNT

Il y a sur la terre de beaux moments
bien tranquilles...
JEAN GIONO

Sînt uneori pe pămînt clipe minunate, pline de linişte.
Atunci mă gîndesc la voi, umbre iubite,
Atunci se pornesc furtunile toate
Şi voi sînteţi în mine, prezente ca oricînd,
Marile mele iubiri.

Azi este una din acele zile, cu una din acele minunate,
liniştite clipe.
O vorbă plecată dintr-o gură ca un parfum dintr-o floare,
Mi-a amintit că azi e ziua ta, mamă,
Şi liniştea clipei s-a-ntins peste mine şi peste tot pămîntul,
Am adormit în mijlocul ei ca într-o noapte calmă
Cu aromă de fîn şi cu stelele-n floare
Şi m-am gîndit la voi:
La tine, mamă — apoi la tine, dragostea mea,
Şi amîndouă eraţi una:
Plecate pentru totdeauna de la mine
Şi pentru totdeauna rămase cu mine.

Nu se clintea nimic;
Nimic nu s-a schimbat de cînd ați murit, de cînd ați plecat,
Și eu am rămas mai departe, unde m-ați lăsat
Și vă aștept,

Și-mi aduc aminte:
Eram un copil nu prea cuminte,
Dar te-am iubit, mamă, și cînd mă trăgeai de urechi,
Iar vorbele tale spuse frumos și mărunt
Ca un foșnet subțire, ca mătasea rochiilor tale vechi,
Le mai aud, le mai ascult.

E un lucru extraordinar să ai o mamă, odată,
Fiindcă n-o poți iubi cu adevărat decît cînd n-o mai ai
(spun eu care nu o mai am!).
Mamele au darul de a trăi în noi o dată cu eternitatea,
Ca și iubitele
Ca oricare femeie iubită cu sîngele, cu memoria și cu carnea.

M-am gîndit la tine, iubita mea plecată,
La anii trecuți (abia de s-a împlinit unul întreg)
Și mi-a părut bine.
Te iubeam și te băteam;
De aceea ai și plecat, ca să te iubesc mereu
Și să fim mereu împreună.
O, cîte vorbe frumoase n-am scornit pentru tine!

Cine ți-a mai spus atîtea mîngîieri aburite?
Cine ți-a mai lins scoicile urechilor, dulci?

Cine te-a mai vegheat ca mine, cu inima plină de dragoste,
Sugrumat de emoție, cînd îți ascultam răsuflarea prin somn?

Toate acestea au fost ale noastre, ale amîndorura:
Nopțile despletite, pe chei,
Seri galbene, de gaz, prin cîrciumi mărunte
Și zări înalte, pline de soare și iarbă,
Prin poienile verzi, estivale,
Și alte seri, grave, galante,
Printre turnuri dărîmate, printre pinii înalți.

Dar mai cu seamă erau unele clipe
Minunate, pline de liniște,
Între noapte și zi,
Printre păduri aproape virgine,
Cînd ne culcam în frunzișul uscat, între fagi,
(Mai ții minte turnul uscat, de lemn vechi, din pădurea Sighișoarei?)

Acolo, în asemenea clipe,
Între lumina zilei și umbrele nopții,
Pe care doar pădurea le are-adunate-mpreună,
Acolo, atunci, poposeam între pomi,
Și te îmbrățișam cu dragoste ca un cavaler
Și alergam prin liniștea pădurii, plină de povești,
Prin umbrele și luminile ei verzi,
Și nu mai știam dacă e noapte ori zi,
Dacă trăim ori visăm.

Şi tu cîntai, rîdeai, înfloreai şi mureai,
Tăcerea era adîncă,
Tu, dragostea mea, mureai şi înviai
Şi iar înviai şi mureai,
Mereu, mereu,
Tu treceai cu mine împreună
Într-o eternitate pe care n-o recunosc

Decît în amintirea coapselor materne

Şi uneori, ca acuma,
Cînd sînt pe pămînt clipe minunate, pline de linişte,

În care toate şi totul cîntă în mine
Moartea şi naşterea lumii ţîşnind din ruine.

1941

ÎNDÎRJIREA

(în două faze)

I

Niciodată n-o să ştii cum te-am aşteptat
Zilele şi nopţile, cînd stam neclintit pentru tine
La colţul străzilor, în răspîntii
Bătut de vînturi, de soare, de ploi.

Am stat pe străzi la colţuri, cu cerşetorii, cu gunoierii,
    cu felinarele, cu castanii, cu tîrfele, cu mîrţoa-
    gele, cu fîntînile, cu cîinii de pripas şi cu hin-
    gherii care-i prind,
Cu statuile istorice de bronz,
Neclintit am stat pentru tine pe străzi ca un strigoi, ca o
    umbră care-şi caută stăpînul
Şi te-am căutat
Şi te-am aşteptat în colţurile străzilor ca un sinucigaş care-şi
    caută mormîntul, noaptea şi spînzurătoarea,
Ca o fîntînă care-şi răcoreşte apa în timp ce aşteaptă gura
    care să i-o bea şi să i-o sărute,

Dar peste mine treceau toţi oamenii
Toate femeile din lume treceau pe lîngă mine

Peste mine
De-a curmezișul inimii mele treceau
Ca niște tancuri, ca niște otomobile.
Toți și toate au trecut peste mine,

Ca peste umbra unui castan, ca pe lîngă o fîntînă publică
Pe lîngă o femeie publică
Pe lîngă o grădină publică.

Și eu îmi umflam miresmele, răcorile, chemările
Pe care nimeni nu le auzea.
Nimeni nu auzea chemările mele, răcoarea mea,
Toți treceau pe lîngă mine, peste mine
Fără să știe că trec de-a dreptul prin inima mea
A cărei transparență le era necunoscută.

Dar inima mea devenise transparentă, fluidă de așteptări
De durerea de a nu te fi arătat, de durerea de a nu-mi fi
        răspuns
Cînd eu stăteam în colțuri de străzi ca vagabonzii, cu golanii
Iar peste mine treceau ca peste o frunză
Pașii oamenilor, pantofii femeilor, pulpele lor,
Toate treceau peste mine și mă sfîșiau.

Un asasin trecea pe lîngă mine nepăsător
Și își cufunda mîna înarmată cu un pumnal pe gîtul meu
        pînă-n măruntaie, sfîșiindu-mi-le

Și eu stăteam mai departe nemișcat
Și otomobilele treceau peste trupul meu, peste sufletul meu,

Și tramvaiele treceau peste mine huruind și săpînd în
        carnea mea șanțurile lor de fier
Și căruțe și cai și trăsuri și soldați
Toate și toți trec peste mine
Toate mă sfîșie, îmi sfărîmă oasele, îmi strivesc carnea
Și trec mai departe peste mine
Și uneori obrazul lor
Trece pe lîngă fața mea transparentă (și rece) ca un ghețar.

II

O, cît te-am așteptat,
Cît te-am strigat, cît te-am pîndit!

Ca panterele te-am pîndit, suplu, încordat,
O, cum m-au sfîșiat toate vocile, toate sunetele
Guturale, nemțești,
Și nicăieri vocea ta, glasul tău niciodată!
Ascultam în colțurile străzilor șoaptele, zvonurile, vînturile,
Ca un cerșetor stăteam, nemișcat
Și tuturor le spuneam:
„Fie-vă milă și pomană, glasul ei!
Îndurați-vă de mine, robul nefericit,
Cît vă lasă inima, Doamnă, Domnișoară,
Dumneavoastră aveți pasul ei,
Dumneavoastră aveți pulpele ei, aveți zîmbetul, aveți
        părul, mersul, aveți țîțele, aveți subțioara genun-
        chiului, aveti brațele, aveți gura, aveți bucile,
        aveți degetele, aveți unghiile, aveți ochii ei!..."

O, ochii ei pe care i-am așteptat cu cerșetorii la colțurile
străzilor,
Să-și arunce băncuțele privirilor în privirile mele întinse
ca o pălărie, ca o strachină de milog,

O, ochii ei, zadarnic,
Ea nu e nicăieri
Ea este peste tot, iubita mea,
Și eu rămîn în colțul străzilor osîndit
Și trec peste mine tramvaie huruitoare și mașini sforăind
Și toți mă privesc
Mă deșartă, mă sfîșie

Și sîngele meu otrăvit îmi țîșnește pe gură, pe ochi
și pe urechi,
Și se scurge la canal,

Din gura mea sîngele
Ca apa dintr-o fîntînă publică
Mi se scurge în gura canalului din capătul străzii.

Sîngele meu se scurge ca lăturile,

Ca lacrimile mumelor și ca apa ploilor
Sîngele meu se scurge prin rigola canalelor,
Ca să-mi continue mai limpede chemările și otrava,
subteran,
Pe sub străzile orașului, prin măruntaiele lui

Unde se alungă guzganii și unde
Ca într-un alt Sevastopol
Îmi organizez marile cazemate
Și nevăzuta mea rezistență
Permanentă.

Septembrie 1943

DISPARIȚIA SOARELUI

Un om își trecu prin somn brațul pe după gîtul iubitei care dormea dezvelită,
apoi se ridică, o privi lung, în tăcere, ascultîndu-i răsuflarea aburită și adormi din nou.
Brusc, toate stelele se stinseră pe cer.
În clipa aceea, ca de obicei, ceasornicele din turnurile orașului au bătut șapte ore de dimineață.
Deșteptătoarele de pe noptierele funcționarilor au sunat și ele aproape simultan, aceeași oră.
Pînă și micile ceasornice de mînă sau cele de buzunar, rotunde și plate ca ochii de pește, și-au iuțit bătaia ca să ajungă la timp cu minutele și secundele lor, la orele șapte fix de dimineață.
A fost, în general, un consemn respectat de mai toate ceasornicele orașului, afară bineînțeles de cîteva rable sărăcăcioase sau de puținele pendule istorice care se deterioraseră cu totul între timp.

Atunci, un alt om aplecîndu-se cu tandrețe, sărută gura iubitei și-i mușcă buza de jos pînă la sînge (avea motivele lui, foarte întemeiate, s-o facă).

Ca de obicei, la auzul soneriilor, al pendulelor și al orologiilor publice,
Oamenii, păsările și chiar animalele s-au trezit de dimineață,
Dar, spre uimirea lor, soarele nu răsărise și nici nu părea că ar avea de gînd s-o facă;
Afară era o beznă mai mare ca la miezul nopții, mai cu seamă dacă nu uităm că serviciul de gaz și electricitate întrerupsese încă de la orele 6,30 luminile de pe străzi în virtutea obișnuitului program și a contractului încheiat cu municipiul.

Primii oameni, îndată ce s-au trezit, s-au frecat la ochi, și-au controlat ceasornicele și aproape la un gînd, printr-o extraordinară coincidență — și-au spus cam în același minut:
„Nu, desigur că ceasornicul meu s-a stricat",
Și s-au uitat la alt ceasornic decît cel obișnuit.

Ciudat: ceasornicul din sufragerie și cel din vestibul, ba chiar pînă și cel din bucătărie, arăta precis orele șapte și cinci minute.
Era, evident, o francmasonerie a ceasornicelor.

Atunci, au început să sune telefoanele.
Dar pretutindeni, la toate receptoarele, se auzea invariabil același răspuns: „La noi e șapte și cinci".
Orele șapte și cinci minute dimineața, în luna iunie, pe emisferul boreal, la 45° latitudine și 45° longitudine est GMT
Și totuși peste tot orașul domnea cel mai profund și negru întuneric.

Exasperați, oamenii s-au întrebat ce să fie și au telefonat la Institutul Meteorologic Central:
Era ocupat; alții, mai versați în meteorologie, și care se treziseră la orele 6,30, telefonaseră ca să se informeze.

Într-adevăr, la Observator era mare zarvă:
Observatorul-șef în persoană se trezise și se îmbrăcase în halatul său de lucru, un splendid halat alb, de farmacist, cu un cordon albastru de mătase,
Și cu agilitate de sportmen urcase cîte două scările spre podul cu luneta.
Împreună cu ucenicii săi, fiecare observator se instală la tulumbe, dar degeaba:
Soarele nu era nicăieri.
Au cercetat hărțile cerești și logaritmii,
Dar nici o eclipsă nu fusese prevăzută pentru acea zi și la acea oră: (singura, de altfel, care avea să se producă după aproape cinci ani, era anunțată deabia peste șase luni).
În tot acest timp, ceasornicele înaintau, orele creșteau și arătau pe cadrane șapte și jumătate.
Orologiile din turnurile orașului bătură o dată, profund,
Bărbații și femeile s-au cutremurat, iar preoții începură să se închine repede, repede.
Observatorul astronomic cercetă cu atenție tot emisferul ceresc, dar nicăieri nu s-a putut constata, cu toate aparatele foarte perfecționate, nici o urmă de soare.

Atunci, într-un suprem efort, astronomii au hotărît să telefoneze (cu răspuns plătit, bineînțeles) observatorului din Port-Darwin, tocmai de pe celălalt

emisfer și unde, eventual, ar fi putut să se mai afle soarele întîrziat;

În felul acesta, se elucida o dată pentru totdeauna și problema de a ști dacă ceasornicele din oraș mergeau sau nu cum trebuie.
Dar cînd observatorii meteorologici s-au adresat la poștă cu cablograma, au găsit toate ghișeele ocupate;
Prefectura, Poliția, Siguranța, Ministerul de Interne și Președenția de Consiliu telegrafiau în același timp la centrele din provincie ca să afle dacă și acolo erau orele șapte și jumătate dimineața și dacă soarele nu se arătase cumva.
Totodată, instrucțiuni severe erau date pentru organizarea unor slujbe religioase cu coruri, chetă pentru răniți și manifestații patriotice de simpatie pentru guvern.
Un ministru mai abil redactase și o telegramă circulară de îmbărbătare a națiunii, iar o proclamație a șefului de Stat era anunțată pentru orele 12 fix.

În sfîrșit, observatorul-șef se putu pune în legătură cu Australia, Institutul Meteorologic Port-Darwin, și cît ai zice Melbourne răspunsul australian sosi, foarte clar:
„Aici, noapte, stop. Soarele a părăsit emisferul austral acum 2 ore și 37′, stop".
Era adevărat: acum două ore și treizeci și șapte de minute, era prevăzut și răsăritul lui pe emisferul boreal.

Dar în timp ce (timp — e aici un eufemism) membrii guvernului și obervatorii meteorologici se agitau

astfel, oamenii ceilalți care nu știau nimic de aceste demersuri și care, din pricinile arătate mai sus, nici nu putuseră să comunice cu provincia ori cu străinătatea,
Au invadat cabinetele oculiștilor.
Oculiștii sînt nișe medici foarte ursuzi, dar de data aceasta ei au cercetat atenți pe fiecare om în parte și le-au dat un diagnostic precis și reconfortant: în genere, toți pacienții aveau privirea bună, iar faptul că nu puteau vedea soarele era exclusiv din vina acestuia, iar nu a ochilor lor.
Oamenii nu mai știau ce să facă. Animalele nu mai știau ce să facă. Cocoșii nu mai știau ce să facă. Pisicile nu mai știau ce să facă. Tramvaiele nu mai știau ce să facă. Pomii nu mai știau ce să facă. Factorii, lăptarii, oltenii, șoferii, găzarii, pescarii, telalii, brutarii, toți cei cu profesiuni matinale nu mai știau ce să facă.
O imensă beznă plutea peste oraș, cu toate că, în ultimă instanță (deși neprăvăzut în contractul cu municipiul), societatea de gaz și electricitate aprinsese din nou luminile pe străzi.
De data asta însă, lumea mergea privind pe cer.
Pe cerul gol, negru, opac, fără stele, lună sau soare, pe cerul negru de cu noapte, mai negru decît noaptea.
... Și toate ceasornicele continuau să arate impasibile orele 7,45; 8; 8,30; 9; 9,10; 10 dimineața,
Și orologiile din turnuri continuau să bată regulat, sferturi, jumătăți și trei sferturi de ore
Și oamenii se băteau cu capul de pereți, își scoteau ochii privind la zare, își înțepeneau grumajii privind pe cerul unde soarele părea că nici gînd n-are să se ivească.

Dar lucrurile astfel nu mai puteau dura. Nu, lucrurile nu mai puteau dura prea mult.
Toți își dădeau seama, toți presimțeau că lucrurile nu mai puteau dura.

Atunci, un alt om își înfundă capul în părul despletit al femeii care dormea răvășită și caldă lîngă el
Și-i spuse șoptit: „Te iubesc!"
Iar femeia zîmbi în somn.

La orele 10,55, într-un consens aproape unanim,
Tocmai cînd marele orologiu din piața orașului bătea trei lovituri (cu întîrziere),
Mulțimea scoase un furios răcnet colectiv și se năpusti pe scări în sus, asupra orologiilor din turnuri.
Cei mai repezi ajunseră îndată,
Și — cu topoare, tirbușoane, bricege, clești și ciocane —
Începură să lovească în măruntaiele orologiilor din care săreau scîrțîind (erau piese vechi, istorice, de sute de ani) roți, arcuri și șuruburi.
Apoi un geamăt profund se auzi din fundul orologiului cel mare care nu mai putea bate de acum înainte nici măcar sferturile,
În timp ce mulțimea satisfăcută cobora în grabă scările turnurilor, și fiecare purta în mînă o bucățică de limbă, un minutar, un dinte de rotiță, o cifră din cadran.
Toți erau în sfîrșit mulțumiți că mașinăria nu mai avea secrete pentru ei
Și totul recăzu în starea calmă și pașnică dinainte,
Fiecare ducîndu-se la casele lor unde

Procedară la fel cu deșteptătoarele, ceasornicele de buzunar,
de mînă și de perete
Și, din mii și milioane de piepturi, se ridică un suspin de
ușurare și mulțumire
Care cuprinse pămîntul ce se odihnea
În ultima lui noapte capitală.

Singuri, amanții, goi,
Asudați în paturile lor, răvășite și albe,
Rămîneau netulburați de această întîmplare.

UN DRUM ÎN DEȘERT

lui Eduard Pamfil

Un drum în deșert este singurul lucru pentru care merită
să trăiești,
Vorbesc, evident, de drumurile adevărate care țin patruzeci
de zile și patruzeci de nopți,
Cînd — singur cu o cămilă și cu provizia de apă necesară —
umbli de-a lungul vînturilor, dunelor, firelor de
nisip, de-a lungul zilelor, de-a lungul cadavrelor
întîlnite-n drum, de-a lungul impersonalelor urme
ale furtunilor în nisip...
Un drum în deșert, o! un adevărat drum în deșert!

Un drum în deșert n-are început și n-are parcă nici un
sfîrșit.
Un drum în deșert, un drum adevărat.
Un drum absolut.
Un drum în deșert, fără peisaj, fără valuri de apă mișcă-
toare, fără pasări, fără pomi, fără fîntîni, fără case,
fără poteci, fără otomobile, fără trenuri și căruțe
cu care încrucișezi și pe care le privești familiar
avînd aerul că le spui: „Știu, mergem împreună..."

Un drum în deșert e un drum fără case de unde ies gospodine să-și scuture preșurile, să-și cheme puii, să-și tundă florile.
Un drum în deșert e fără flori, fără pui, fără femei, fără case, fără porți și ferestre, fără temelii de case,
Un drum în deșert e fără temelii
Și de aceea e un drum adevărat:
El merge, nu stă.

Un drum în deșert e un drum infinit
Infinit și uscat
Și știi că e uscat (știai de altfel lucrul ăsta de cînd ai plecat de acasă),
Știai de cînd ai pornit-o pe el, pe marele mister dezvelit care e drumul în deșert.
Dar drumul în deșert e plin de mistere.
El are nenumărate stafii și surîsuri, toate uscate, descărnate, cu fața de iască, cu mîinile de iască, cu picioare și plete de iască.
Și ochii lor sînt de foc negru.
În mijlocul deșertului, vîntul se oprește cîteodată și merge atunci liniștit, fără răgaz, cu încrederea că așa trebuie să meargă, că așa trebuie să mergi în deșert.

Mergi pe jos, mergi călare, mergi oricum, legănat prin nisip, nisipul e mereu același, mereu la fel, nisipul foșnește sub picioarele tale
Și mergi, și te-afunzi în el ca într-un cuptor fierbinte și-ți tragi greu din el picioarele umflate ca niște pîini,

Apoi, deodată, pe neașteptate,
Un singur semn întîlnit în nisip te pune pe gînduri:

E un semn pe care l-ai mai cunoscut,
E semnul esoteric al marilor inițiați și, trîntindu-te pe brînci lîngă el, începi să aștepți.
Deodată se ivesc din toate părțile fețe, multe fețe cu diferite urme, semne și plete, fețe uscate și gelatinoase, fețe crude și blînde, cu nasuri lungi, fețe de copil cu buze mirosind a lapte, fețe de tipografi pline de cerneală și fețe de călugări, de eroi, de cîini, de bandiți teribili,
Țîșnesc din nisip, se desenează și se mișcă și-ți vorbesc din nisip.
Pe toate le cunoști și toate te cunosc, tu te-apropii de ele familiar și tocmai în clipa cînd vrei să le vorbești, tocmai în clipa aceea, nisipul care-a stat ore și zile neclintit pornește
Și-n clipa cînd tu ai deschis gura să vorbești, să săruți una din aceste fețe,
Un mare pumn de nisip îți intră în gură ca un mălai fierbinte și-ți pătrunde-n trahee pînă-n micile prăpastii și cavități pulmonare în care se zbat bronhiile tale și așa, de altfel, destul de încărcate.
Atunci îți trebuie multă stăpînire de sine ca să te ridici, să scuipi nisipul și să pleci mai departe.
Dacă te uiți înapoi, fețele au dispărut, toate.

Un drum în deșert e un drum biblic de șapte ani
E cele șapte vaci slabe.
Un drum în deșert e o voluptate
Dacă știi prețui efortul naturii de-a fi monotonă.
Un drum în deșert e singurul drum cu adevărat extraordinar fiindcă el e împotriva naturii noastre marine (dovadă că nu l-au practicat decît profeții care-au învins natura și pe ei înșiși).

Dar un drum în deşert cunoaşte
Toată muzica rece-a tăcerilor:
Mii de ţambale, de caterinci şi de trîmbiţe se desfăşoară noaptea, cînd singură luna-mpietrită se plimbă uşor peste nisipu-ngheţat.
Atunci, o voce subţire ca un fir de apă, ca un plîns fără vorbe, se destramă în aer şi altele o însoţesc pînă cînd toate capătă un bîzîit lent, adormitor.
Dacă te laşi prada lor, auzi cele mai dulci simfonii.

Un drum în deşert e singurul drum în afara noastră,
E singurul drum în care nu ne putem gîndi la probleme, la oameni şi obiceiuri,
Un drum în deşert e un imens palat închis de jur împrejur cu piatră şi în mijlocul căruia e-nchisă o piatră.
Un drum în deşert îţi deschide toate posibilităţile, cu condiţia să crezi în deşert.
Un drum în deşert, de la un capăt la altul un adevărat drum în deşert, de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, te limpezeşte pînă în străvezime.
Din el ieşi cu totul schimbat, cu faţa uscată şi vînătă, cu gîtul mai lung şi pasul uşor, cu mîinile-mpletite şi nasul subţiat.
Dar ochii au o strălucire de care se vor speria pînă şi fioroasele fiare din grădina zoologică a marelui oraş unde-ai ajuns istovit şi curat,

Cînd drumu-n deşert a fost isprăvit.

1942

OMUL PĂDURII

Privesc pe geam oraşul. Parcă stau
În marginea pădurii, la hotar:
Să intru-n el? să mai aştept?
Mă ispiteşte şi mă tem
Că-i plin de fiare şi capcane;
Ca urşii mîrîinde camioane,
Motociclete-n haite-aud răcnind,
Lungi limuzine se preling ca vulpi,

Şi larmă, şi claxoane,
Vitrine ca oglinzi,
Şi baruri seara, firme luminoase
Ca nişte şerpi cu piei fosforescente,
Ori altele, mai mici,
Se-aprind, se sting
Ca-n luncă, licurici.

Atîtea fiare crude, nemiloase,
(Le ştiu de-acasă, doară!)
Dar mai ales femeile, femeile

Foşnind cît toate frunzarele,
Cît toate ale codrului desişuri,
Pline de taine, umbre, luminişuri:

Una-şi leagănă şoldurile cu pulpele lungi
Arcuite-n ciorapi care le fac să semene-a picioare goale,
omeneşti
(Dar eu ştiu că asta-i o panteră!)
Alta, cu plete căzîndu-i pe ceştile-albe-ale umerilor,
Văd bine că este un pardos;
Altele, ca nişte lupoaice tinere,
Ori cu ochi ţuguiaţi, ca de rîşi,
Ori cu guri roşii, pline de sîngele
Încă proaspăt al celor de curînd sfîşiaţi
(Dar eu nu voi fi printre ei!)

Ah, vai mie, vai mie! mă tem:
Una din ele
Ochii spre mine-şi întoarse,
Albaştrii ei ochi spre mine-şi întoarse,
Cristoase!

Oraşul vrea să mă momească
Să mă prindă
Să mă-nşface
Să mă fure...

Mai iute, mai iute, la noi în pădure!

MUNŢILOR

Ce aţi încremenit aşa
ca şi cum
aţi fi ultimul cuvînt al naturii
pe care omul nu-l mai poate
învinge?

Dar de jos
vă asediază pădurile
şi mătăsoasa iarbă pe poalele
pline de mioarce.
În timp ce-n vîrfurile voastre pleşuve
mai sare fără de grijă
capra neagră.

POEȚILOR TINERI

(trei mesagii)

„O boală învinsă este orice carte".
LUCIAN BLAGA

1

Iată, din nou
(Chiar de-am să fiu încă o dată contravenient)
Trag semnalul de alarmă pe care scrie:
„Strict interzis"
Nu vă lăsați înșelați
De bocitoare babe din răspîntii,
De sibiline pythii
Nici de ispititoare, ambigue sirene
Ce ies din valuri doar pe jumătate
Ca să v-arate sînii și să-și ascundă coada,
Ulişi ai zilelor noastre!

Un drum încă lung de străbătut
Aveți de-abia voi,
Cei mai tineri, chemați anume ca să ajungeți mai departe,
Tocmai pînă-n Marte,
Sau pînă-n strălucitoarea Veneră.

Nu uitați:
O voluptate conștientă e cel mai sever ascetism.

Dăruiți-vă oricît
Dar nu primiți decît necesarul

Și veți vedea cum bucuria
Propriei voastre invenții
Vă mistuie ca flăcările
Pe-un preot budist.

2

De pe pămîntul ferm,
Din ce în ce mai ferm,
Și-n care pătrund
Treptat, tiptil,
Pînă cînd voi deveni una cu el!

Vă privesc.

Ochii mei s-au învățat
Să privească pe cer
Și acolo vă caut
Și vă descopăr
Cum vă lansați
Unul cîte unul
Ca niște sputnici[1]

[1] Unii nu se plasează pe orbită,
Unii, nu pe orbita lor,
Unii, depășind orice măsură,
Se pierd în verticale ca să se-aprindă-n spații,
Unii recad și se sparg de pămînt,
Iar cîte unii ajung pînă-n lună.
(cf. telegramele „Agerpres")

Geloşi de viteza luminii
Şi mă bucur de voi
De fantasticele călătorii
Pe care de-abia le începeţi,

Din care-atîtea miliarde de kilometri-drum vă aşteaptă
Şi mă întreb:
Care veţi dura mai mult?
Cum veţi fi atît de căliţi
Ca să rămîneţi pe firmament,
Stele,

Şi, pînă nu vă mai văd,
Mă uit pe cer după voi,
Luminîndu-vă (un pic) şi
Cu privirile mele.

3

Bizuiţi-vă pe mine!
N-aveţi nici o grijă:
Nu vă voi trăda niciodată
Decît acolo unde voi înşivă vă veţi trăda
Prin rutină, poză, clişee, afectare
Şi, mai ales, prin păcatul cel mai mare,
Nesinceritatea faţă de sine.

Altfel, nu aveţi a vă teme
Chiar dacă vedeţi că mă joc uneori

(Jocul îi e poeziei
Ceea ce sînt pernele norilor
Pentru stelele ce-şi odihnesc pe ele
Privirile prea strălucitoare).

Eu mă joc, mi-o pot îngădui la vîrsta mea
Dar steaua necruţătoare a lucidităţii,
Farul şi substanţa poeziei,
Vă priveşte cu ochi strălucitori şi nestins
Printre nouraşii de vată
Ai jocurilor mele domestice.

CĂRĂBUŞI

Tăciuni din incendiul verii
Cărăbuşii
Cad acum la pămînt.

Roata lor în cădere-i mai mică
Dar mă ciocnesc cînd şi cînd

Singur. Ca pe alune-i culeg şi, rîzînd,
Iară şi iară îi azvîrlu în vînt.

ALFABETIZARE

A-ac, B-bec, C-cec...
Învăţăm,
învăţăm cu hotărîre
asprele certitudini ale semnelor
ca să ne ştim mai bine
îndoi de noi înşine.

PIONIERAT

Cînta-vom deci,
dar într-o limbă necunoscută
decît păsărilor
şi bătrînului urs.

Păduri vom aprinde
cu-al toamnei incendiu odată
şi din cenuşa lor
vom stîrni noi
pasărea fenix a magnetofonului,

Pe cînd necunoscute lacuri
ne vor căsca
şi ne vor închide
ascunsele ceruri
sub frunzele roşii.

BINEA-AŢI VENIT!

Bine-aţi venit în cetate,
Privighetori şi mierle din ţări depărtate!

Aşterneţi nisip şi cît mai mărunt!
Voi veţi intra tăcute, vă vom primi cîntînd
Şi cu drapel!

Aşterneţi nisip:
Cronica noastră se scrie pe el.
Aşterneţi nisip
Şi dacă puteţi azvîrliţi
Şi-o fragedă creangă de măslin.

Aşterneţi nisip
Peste pămînt,
Cît de puţin!

Aşterneţi, aşterneţi nisip!
Pînă cînd
Va pieri de pe zid orice chip.

OMUL-SINTEZĂ

Primului cosmonaut

Sînt un om sintetic
Al epocii mele
În care timpul înfrînt
Rămîne în urmă cu secoli pe oră.

Am tot ce ne trebuie:
Sentimente şi gînduri
Simţuri şi visuri
Afirmaţii şi contradicţii
Dar totul e mărit
Şi multiplicat cu viteza luminii.

Mi-e ochiul electronic
Magnetici nervii
Inima radiantă
Sîngele alcalin.

Sînt finit cît o epocă
Sau cît o operă de artă

Care se vernisează în lumina
Aştrilor tineri
Ce pînă astăzi erau
Doar vechi depărtări
Bătrîne convenţii
Uzate ipoteze.

Mi-e trupul întreg
O cuirasă mai armonioasă
Şi mai sensibilă
Decît a cavalerilor medievali

Dar mai rezistentă decît a lor

Construit pentru bătălii
Cu o natură ce de-abia începe
Să fie cucerită de mine.

Şi din înfruntarea cu ea
(Cu straturile ei cele mai subtile
Şi impalpabile)
Am deprins viclenia de-a o supune fără violenţă

Supunîndu-i-mă aparent,
Plonjînd în spaţiile ei infinite
Ca şi sufletul ca şi timpul ca şi visul
Ce se contopesc şi renasc înnoite în mine
Ca ziua după noapte
Ca primăvara după iarnă

Iar ca amuletă şi talisman
Apăr şi păstrez
Un imperceptibil şi crud sălbatic

Şi care în ceasul suprem
Mă va conduce din nou în
Izvorul etern de unde-am plecat.

22 februarie 1963

ÎN MEMORIAM

Voi, morți faimoși sau necunoscuți,
Magi și împărați, căpetenii de seminții
Sau de oști fără număr risipite
Pe cîmpuri de luptă,

Ceea ce-a fost sîngele și carnea voastră
Ajuns-a doar oase ori numai cenușă
În piramide, menhiri și dolmene,
Sub tumuli și gorgane.

Beznei întemnițate, rămășițele voastre
Dorm în adîncul de lut al planetei
Ca o sămînță neroditoare
În mutele ei măruntaie.

Mausolee și monumente
Vă pomenesc amintindu-ne
Nouă, celor pieritori,
Că gloria însăși e pieritoare

Și numai piatra păstrează
Ceva mai mult ca o clipă
Aducerea voastră aminte.

Cuvinte gravate în alfabete
Neînțelese, pomenesc
De fostele voastre isprăvi
Dar piramidele voastre le-nghite nisipul
Cel mișcător, al pustei.

Pe cînd harnica iarbă
Năpădește văi și coline și cîmpuri
La Maraton, la Austerlitz,
La Mărășești, Verdun sau Stalingrad[1].

Căci este în firea acestui pămînt
Ca tot ce e-n el să devină
Una cu el, preatăcuta și-n veci primitoarea țărînă.
Estimp, agera minte
A celor vii puse
Arcadelor cerului, primii pilaștri
Și planeta născu din rotirea-i
Primii ei prunci și noi aștri.

Acesta e arcul de triumf și mauzoleul
În care vom depune de azi înainte

[1] Cf. Carl Sandburg: *Iarba.*

Osemintele voastre, ale celor ce-ați fost
Cîrma și fruntea popoarelor
Împînzind cu-al lor geniu planeta.

Cu fiecare din morțile voastre
Un nou satelit se va naște
Şi, ocolind prin văzduhuri stele și sori,
Vesti-vor veciilor
Că fiii țărînii sînt nemuritori.

ENDYMION

Tîrzie lumină repetată,
Selene, credincioși îți rămîn
Arborii și bufnița al cărei moale foșnet
Se îneacă-n tapițeria frunzelor
Cînd prefaci dealurile-n oarbe castele
Iar copilul ațipind se miră
De surdul ecou al culorilor stinse
Și numai fîntîna îți rămîne fidelă,
Noapte, lucidă patimă neagră,
În care plămînul armonicei
Respiră liniștit
Și oftatul ei se divide
În zvonuri tot mai surde
Pînă-n rumegușul greierilor,
Sonorii sîmburi ai beznei,
Pe cînd tu aluneci ca visul
Peste tăcutele sfere,
Tiară fără monarc,
Mormînt fără relicve,
Păun plutitor, Selene,
Mi-ajunge o sclipire de-a ta
Ca să mă-ntorc în patul de ierburi

Cu tot acest trup ce nu mai așteaptă
Decît sărutul tău înghețat,
Ca una cu tine să se prefacă.

AMINTIRILOR

Din inele de copac
Vă desfac ca pe-un pahar
Din coajă de mesteacăn
(Pahar de voiaj)
Din care-am să beau
Cînd mi-o fi sete
Și izvoarele se vor fi rărit,
Vor fi intrat în pămînt,
Afară de-o singură fîntînă
Cu ochiul prea rece, de lună,

Și după ce beau din voi,
Vă strîng la loc
Ca pe-un pahar de aluminiu
(Pahar de voiaj)
Pe care l-ai scurtat,
L-ai redus la un cerc,
La un inel
Și mă uit la el de sus
Ca de la etaj.

DECADENȚILOR

Rămîneți în urmă cît vreți
cu injecțiile voastre, cu micile vicii sexuale,
cu microscopice drame de laborator,
cu mucegaiurile care vă mănîncă
fiindcă se știe: mucegaiul crește numai pe putreziciuni
și zemuri stricate,

Rămîneți cît vreți,
dacă nu vă mai pasă de ciuperci, de mucegai,
dacă ați devenit un gunoi bun, fermentat, aburind,
și tot ce mai poate înflori pe el sînt doar albe ciuperci
fără sînge.

Nu e nimic! și voi aveți o misiune,
gunoiul vostru va îngrășa bine ogoarele noastre stoarse
de nemți

și pe care vor activa în curînd
tractoarele agriculturii motorizate.

Că tovarășii mei și cu mine
rezolvăm împreună, mereu de acord,
și cele mai gingașe probleme sentimentale
și industrializarea producției agrare.

Nu e nimic dacă rămîneți în urmă
(toate înmormîntările trec încet, la pas),
eu însă nu voi abdica de la postul de poet adevărat,
acela pe care voi îl respingeți cu silă:

De trîmbițaș ce merge în fruntea armatei.

Știu, e mai ușor să privești înapoi decît înainte
dar eu nu-i voi face cititorului meu dezonoarea
de a nu-l pune să colaboreze cu mine.

Îmi privesc fața și sînt mîndru de ea:
ca a pămîntului e de brăzdată și de neagră
fiindcă asemeni pămîntului, ea e a tuturor
și-au trecut peste ea ploi și zăpezi,
au bătut-o viscole reci și dogoritoare zădufuri
și, asemeni pămîntului, a germinat
sudoarea frunții care e substanța și prețul pîinii tuturor.

De aceea icoana mea e oglinda în care dimineața, gol,
îmi privesc fața
și brazdele ei sînt oglinda fidelă a sufletului meu,

Fiindcă eu cred o dată cu Walt Whitmann
că un adevărat poem nu se poate scrie decît în aer liber,
dar eu cred o dată cu Isus Cristos
că un adevărat poem se scrie numai în aer liber și în pielea goală
ca atunci cînd te naști, te botezi, te răstignești și învii din morți.

Dar mai cu seamă ca atunci cînd iubești
și prin iubire procreezi.

1944

CINCI POEME ALE OMULUI CU MASCĂ

1

Vedeți, elementar vorbind, eu sînt
agățat de soare și lipit de pămînt
măcar că n-am rîvnit la nici unul destul.

Prezența mea, domnii mei, e-ncurcată:
asemenea întrebări, iertați, eu nu mi-am pus niciodată.
O, ce vorbă grea: „niciodată“...

Îmi veți înțelege tristețea pe care-o-ncerc neștiind ce să vă răspund.

„Cine ești?“ mă-ntreabă fiecare.
„Cine ești?“ ca și cum dacă-aș spune
că sunt domnul Cutare
m-ar cunoaște cineva
și m-ar înfia.

„Cine ești?“ copiii se sperie de mine,
adolescenții se-apropie gravi, cu mîinile în buzunar,
tinerii domni, frumoasele domnișoare, protocolar,

mă-ntreabă, îmi zîmbesc şi dau din cap:
„Săracul! e negru şi urît ca un harap!“
Cine eşti? Cine eşti?...
Domni şi cucoane, cu sau fără treabă,
bătrînii albi pensionari oneşti
din cînd în cînd, chiar şi ei mă-ntreabă:
„Cine eşti?“

Eu vă pot spune o mie şi una de poveşti.
Toate sînt la fel de mincinoase,
toate, la fel de-adevărate.
„Cine eşti?“ mă veţi întreba mai departe.
V-aş ruga mult să nu vă supăraţi
(mă simt în seara asta între fraţi!)
orice întrebare-i fără nici un rost,
orice zîmbet îmi face bine,
orice lacrimă de-a voastră e a mea;
dar „cine eşti?“ nu mă mai întrebaţi.

Fiecare din noi suntem fraţi
chiar dacă voi nu sunteţi mascaţi.
Eu sunt Omul cu Mască
aşa cum aş putea să fiu
mîndru, bălan şi cilibiu
sau Isus Cristos răstignitul,
înviatul şi înălţatul
(*pantomimă*)
Cum aş putea să fiu
omul cu barbă
sau fără barbă
domnul cu ochelari
domnul slab, domnul gras

domnul înalt
ori domnul scund.

Vă rog nu mă mai întrebaţi cine sunt.
Sunt aşa cum mă vedeţi
şi nimic altceva
şi nimic altceva;
o, nu sunt nici măcar Cineva!
Sunt aşa cum aş putea să fiu
omul mort, închis în sicriu;
cum aş putea să fiu
profetul strigînd în pustiu;
şi pînă la urmă, domnilor băieţi,
sunt cine vreţi sau cine nu vreţi!

2

(*Dialog în care e-ntrebat ce vrea*)

Iar întrebări, întrebări!
Niciodată n-am fugit destul de voi, întrebări,
numai voi nu osteniţi, întrebări!
Poate caut şi eu răspunsul unei întrebări,
poate caut tot ce trebuie să găsesc,
poate caut crucea pe care să mă răstignesc.

În zadar, în zadar!
Nu mai caut nimic
nu sunt nimeni
sunt cine vreţi
caut ce-mi daţi
sunt aşa cum mă vedeţi

de sus pînă jos
vesel şi trist,
urît şi frumos.

Dar vă rog să nu mă mai întrebaţi!
Ne facem, dacă vreţi, cu toţii fraţi,
mai ales că semănăm atît de mult:
(*adresîndu-se fiecăruia*)
sub masca mea, e chipul tău de marinar,
privirea ta de aviator,
obrazul tău rumen de crîşmar
şi fruntea-ţi palidă de poet.

Eu îmi spun în numele vostru: bun sosit!
Şi cer de băut, de mîncare şi de dormit.

3

Toate ţipă...
Numai norul lunecă tăcut
aici, în Brazilia, în Rio de Janeiro.
Ar putea să fie tot aşa de bine în La Plata,
undeva, departe, în America de Sud.
Solarul alb din zahărul clădirii,
tăcerea ei cea monotonă, dreaptă,
toate ţipă-ntr-însa ca papagalii-n Amazon,
în Rio de Janeiro, în La Plata.

Vîntul aduce răcoare din plantaţii,
peste soarele de tropice, nestins,

norii s-au plimbat domol şi tăcut,
parcă nici n-au fost pe cerul cu soare.
O, nu mai ţipaţi în albul clădirii:
mi-e frică, mă doare!
Papagali, papagali, să nu vă mai aud
în acest alb, de zahăr oraş
aflat undeva departe, în America de Sud!

4

Departe, departe, tot mai departe!
Fugi mereu de tine, de pămînt, de moarte.
Vorbele prea triste: undeva departe,
peste tot departe,
peste tot aproape.
Depărtarea toată o închizi sub pleoape
în singurătăţi de vînt şi de ape.
Aproape-departe
Departe-aproape!

5

Acuma vine cartea grea:
unde-i îndrăzneţul s-o joace?
Unde-i învăţatul s-o citească?
Mă caut prin buzunare, ferit,
şi batistele mîinilor îmi flutură pe geam.
Să le înnod pînă la urmă, să le înnod,

Niciodată, o, vorbă grea! niciodată
n-o să le flutur departe, departe.

Cum să te joc, cum să te citesc, carte?
(*Cade seara*)
Acuma vine cartea mea:
ascultați, e aicea aproape;
ascultați, se strecoară domol
porumbieii toți în porumbar,
găinușele cîrîie mărunt,
sunt toate aici și nu sunt.
Unde și de cine să mă mai ascund?
Cartea grea rămîne la fund.
(*Lumină galbenă*)

Acuma nu mai e nici o carte.
Ce rîdeți în fereastră, în odăi?
Pe ulițe cîinii sunt ca niște băieți
și vai! ce de chipuri se văd pe păreți:
toate au ochi, toate au ochi.

Lucrurilor! toate mă priviți,
din amintiri, din ape și din vis.
Cartea grea s-a închis.

Acuma nu mai e nici o carte.
Știu și să scriu și să citesc
iar ochii voștri strălucesc mai departe.

BALADA PĂGUBOȘILOR

(proiect)

Memoriei poetului Al. Tudor-Miu

De-ați merge din Mizil și pînă-n Arizona,
Din „visul galeș al Floridei și-al ostroavelor Antile" pînă-n țara Samoezilor și insulele Pinguinilor,
pînă-n Antarctida clădită din feerice blochausuri și străvezii zgîrie-nori de gheață,
Din arhipelagurile vulcano-atomice ale japonilor, despre care se spune totuși că se scaldă-n apa Oceanului cel Pașnic,
De-ați merge pînă-n colinele încărcate de boabele strugurilor strălucitori ca picăturile de sînge,
Ale Rinului, Burgundiei, Malagăi, și Șampaniei,

Dacă veți străbate pămîntul cu mijloacele din ce în ce mai perfecționate ale tehnicei moderne,
Cu avioane supersonice ori cu mașini aerodinamice,
Cu limuzine bîzîind ca o dulce briză și înghițind cu boturile lor de balenă cîte o sută și douăzeci de kilometri pe oră, cum ar înghiți o simplă lăcustă,
Sau dacă veți călători pe cămile indolente, pe măgăruși domoli care l-au dus și pe Isus,

Sau pe elefanţi zbîrciţi ca şi coaja unor copaci seculari, aşa cum în vechime a călătorit Pirus şi pînă azi maharadjahii,

Sau dacă vă veţi mulţumi să călătoriţi cu metroul moscovit, cu troleibuzul londonez, cu trenurile aeriene newyorkeze sau cu numeroasele tramvaie bucureştene,

Sau dacă, refractari oricărei tehnicităţi, ca nişte moderni janjachirusoi,
Vă veţi mulţumi să mergeţi călare ca locuitorii din Anzii chilieni,
Sau în poştalion, sau pe jos ca turiştii alpinişti, sau în căruţa cu boi ca ţăranii indieni şi cei din picturi,
Sau traşi în ricşă de oameni ca şi voi,

De veţi umbla din pădurile virgine ale Braziliei, din lianele tropicale ale Africei Centrale, pînă-n deşerturile Gobi sau pînă-n stîncile etajate la Popocatepetl,

Desigur vi se va-ntîmpla într-o asemenea călătorie
să nu găsiţi întocmai şi imediat ceea ce aţi fi dorit:
într-o parte să nu găsiţi linişte deplină,
într-alta larma la care vă aşteptaţi,
într-alta ger sau căldură,
într-alta apă sau foc destul să nu găsiţi,
într-alta pîine, tomate sau banane,
într-alta femeile frumoase pe care le rîvniţi,
într-alta angajamentul la lucru după care tînjiţi,
într-alta visul cu care aţi pornit,
Se-ntîmplă în asemenea călătorii

Să nu găseşti tot ce ţi-ai închipuit la plecare
Ori să găseşti cu totul altceva.

Ceea ce însă veţi întîlni oricînd orişiunde,
În orice clipă,
La orice oră din zi şi din noapte,
Este prezenţa ubicuă, permanentă, ineluctabilă,
Ca lumina soarelui ziua, ca întunericul noaptea,
Ca aerul la orice oră din zi şi din noapte,
Ca propriul vostru corp
Chiar dacă (din pricina unui accident sau a unui involuntar eroism de pe front),
Vă lipseşte din el vreo mînă, vrun ochi sau vrun picior,

Veţi întîlni pretutindeni ca pe propria voastră fiinţă concretă, trupească,
Veţi întîlni certamente oriunde veţi merge pe-această planetă (chiar dacă eforturile depuse la conferinţele, comitetele, subcomitetele, consiliile, întrevederile, comunicatele pentru dezarmare vor reuşi să dea rezultate),
Eternele noastre armate.

Orişicînd, orişiunde, orişice-ar fi,
Pe orice meridian sau paralelă,
Neapărat îi veţi întîlni
Pe cei Păguboşi.

Aceştia nu sunt un neam, o familie, o clasă, o castă sau o rasă,
Aceştia sunt o specie existentă în toate seminţiile,

Speța Păguboșilor,
Ubicui și eterni, nu uneori.
Ei sunt Păgubași cum sunt alții Profitori;
Ei sunt cei care dau, care fac, care trag, care-ndură, care nu trăiesc decît ca să dăruie, să se dăruie,
Din tot ce au și mai ales din tot ce n-au,
Din tot ce n-au avut, din tot ce-au pierdut, din tot ce le-a mai rămas,
Din tot ce nu le-a mai rămas, din tot ce n-au avut niciodată decît într-o infimă măsură,
Ei rup și-și împart încă o dată
După principiul sciziparității:
Din carnea lor albă, roșie, neagră, vînătă, galbenă, uscată, sfîrtecată,
Ei rup oricînd încă o bucată
Pe care-o întind celor care trec,
celor care vin,
celor care pleacă,
celor care iau.
Căci Păgubașii fac parte din tagma celor care dau.

Și cînd nu plîng, și cînd nu se vaietă,
Și cînd trec mîndri sau umili,
Anonimi sau celebri,
Ei sunt întotdeauna, nedezmințit,
La perfecție, milimetric calculat,
Uniunea Internațională Permanent Activă a celor Păgubași
(Sau mai pe scurt: U.I.P.A.P.)

Desigur că, grație lor,
Prezenței lor neîntrerupte de-a lungul și de-a latul pămîntului,

Asemănătoare cerului, apei, focului și vîntului,
Grație prezenței permanente a Păgubașilor,
Planeta zboară prin genuni,
Se mișcă, înaintează, se rotește,
Progresează și niciodată nu se oprește.

Și e firesc să fie așa de vreme ce însăși această
Planetă se-nvîrtește rotundă pe axul ei ca o bulă de ruletă,
După cum e firesc să fie unii care pierd și alții care cîștigă la acest joc,
La această cosmică ruletă care nu știe nici de ghinion, nici de noroc.

Iar certul Păgubașilor cîștig e conștiința
Că pe lume sunt aceste două ireductibile specii:
A celor Păgubași
Și-a celor Profitori.
Căci e un eroism patetic și frumos
În bătălia pe care-o dai ca să ieși sau să te menții în condiția de Păgubos
Spre a-ți alege ca printr-o sită destinul.
Destinul acesta care e totdeauna restul
Dintre o năzuință și o bătălie
Iar nu, așa cum mult timp s-a crezut,
Un punct de plecare dat de la-nceput.

Și dacă toate celelalte
Planete mai mici, mai mari sau mai înalte
Își urmează drumul pe orbitele și galaxiile lor,
Aceasta se datorește indubitabil tot prezenței pe ele a Păgubașilor

Care continuă lupta, ducînd mai departe, cu sete,
Jocul cosmicei rulete,
Mizîndu-şi viaţa neîntrerupt
Pentru ca iară şi iară s-o ia de la-nceput
Ca nişte adevăraţi şi neosteniţi dumnezei.
Faceţi, deci, jocurile, tovarăşii mei!
Faceţi jocurile mai departe
Contra marii Profitoare, Doamna-Moarte,
Pînă ce nimic nu mai cade!

Nu vă temeţi că o să pierdeţi:
Eternitatea se cucereşte doar în paguba clipei
Şi ca să fiţi cu toţii victorioşi,
Învăţaţi, fraţii mei, să fiţi şi niţel Păguboşi!

Fiindcă Păguboşii sînt o speţă
Internaţională şi interastrală,
Mai permanentă şi mai eternă decît
Soarele şi Luna, Buda, Brahma, Ammon, Iahvèh sau Allàh,

Tagma din care cu siguranţă fac parte
Toţi îngerii şi proorocii văzuţi şi nevăzuţi,
Maiakovski şi alţii ca el,
Demiurgi şi eroi fără moarte,
Prin voia cărora pămîntul şi lumea în cosmicul inel
Vor merge mereu mai departe.

OMUL ŞI FLOAREA

Omule, crudă făptură,
Iubeşti agonia florii
Şi te-mpodobeşti cu ea
Cu o mîndrie de sălbatic
Agăţîndu-şi în pari
Capetele vînate de el.

E drept că e ispititor
Spectacolul plin de lumină,
Danţul culorilor dezlănţuite
Libere, voioase-n grădini,
Dar o gelozeşti că prea departe
De tine se bucură
Floarea, de aer şi soare.

Ţi-ai aduce cerul şi fiicele lui
În încăperea în care
Te multiplici printre oglinzi şi gesturi
Dar nu şi pămîntul
Care le hrăneşte

Şi mut aşteaptă
Să şi le răscumpere
Peste desfrunzirea oaselor tale.

FULARUL

Memoriei Isadorei

Lucrurile-şi vorbesc
şi ne aud.
Cînd îţi puneai fularul în antreu
mă întrebam
de ce, cînd e atît de frumos,
nu-l pătureşti altfel
cînd l-înnozi la gît?

Şi tocmai atunci
ca o veveriţă
(paznic din pom)
a sărit
mut
dar nestăpînit
lung, aspru, ros şi păturit,
fularul meu cel cafeniu,
paznic de om.

Am tresărit deodată
ca şi cum

o vietate s-ar fi clintit din umbră
şi ne privea tăcută
dar atentă

Ca şi cum
fularul ar avea
decît ai stăpînului alţi ochi
în trupul lui de fum.

Apoi, rîzînd stîngaci, l-ai ridicat încet
şi l-ai pus la loc, în cuier
(voiam ceva — şi n-am mai vrut să-ţi cer)
în timp ce-ţi înnodai la gîtul fragil
eşarfa de mătase, mai cochet

Că nu-ţi plăcea un fular de poet.

Aşa a început;
ce-a fost apoi, s-a ştiut;
maşina alergînd nebună,
fularul, cu un capăt fîlfîitor pe geam,
ca un nor peste lună
ţi s-a prins de roata maşinii.

Ai fi vrut să ţipi
dar glasul ţi-a rămas
abia foşnind, bătînd din aripi.

La fel de stins
ca şi-al mătăsii glas.

Lucrurile-şi vorbesc
şi ne aud.
Şi cîteodată greşesc.

CASA MEMORIALĂ

În ea murise un om bolnav
Şi care, de frica medicilor,
Se tratase cu acupunctura.
I-au rămas de-atunci înfipte într-însa
Ca nişte fluturi în insectar,
Multe amintiri.

Căci o casă memorială e una
În care ţi-ai depus atît de bine
Amintirile cele mai scumpe încît
Ai şi uitat de ele
Ca să-ţi supravieţuiască

Dar ea va rămîne, păstrîndu-şi toate secretele,
Ca şi memoria mea,
Concretizată-n ziduri şi acoperişuri
Sau plutind peste ele şi prin ele,
Abur nevăzut, prin livadă,

Spre marea bucurie a copiilor tîrgului
Ce năvălesc în cireşi,
În vişini, în piersici, în meri
Căţărîndu-se ca babuinii, sfîşiindu-le crăngile
Cu certitudinea, în fine oficială,

Că stăpînul nu va ieşi niciodată
Să-i certe ori să-i alunge ori să-i bată,
Din muta şi alba casă memorială.

Pe cînd el îi poate privi pe fereastră
Ori oglindi în apa fîntînii
A cărei roată înţepenită,
La atingerea umbrelor mîinii
Sale, va scîrţîi.

Cuvinte
din mine pierdute

Cum v-aş putea prezenta
în faţa eternităţii
pe voi
care nu sînteţi decît
nişte corecturi
ale biografiei mele?

ZEII PIERIŢI

Facem parte dintre coloni,
Adică dintre cei mai viteji şi blajini,
Căci colonii şi-au trimis în pămînturi
Străine
Să le cucerească
Vitejii
Dar îşi lasă-n ele
Cînd se retrag
Oasele şi scutelnicii.

Dar localnicii ce-or fi făcut? mă întreb.
Dintre ei nu fac parte
De fel?
S-au sinucis toţi la Sarmisegetuza
De jos sau de pe cal
Luînd ceaiul de cucută drept pelin
Ori au murit de sete ori
S-au omorît între ei
În lipsă de-alt sînge-al pămîntului,
De cînd Boerebista le-a desfundat viile?

Pietrele lor, mute
Ca toate pietrele, chiar și ale regelui David,
Nu ne-o spun
Și nici nu ne-o sugerează.

Nu știu ce se-ntîmplă cu ei, nu știu
Cum și unde-au pierit
Nu știu nici măcar de erau de neam scit
Dar știu sigur că aici au trăit.
Că nu o dată noi, viii, vorbim
Și-n numele umbrelor lor.

Deci prin contrastele din mine
Și-o fi pierdut pana
Printre atîția demoni negri
Și vreun înger mai obosit.
Pe el îl caut
Și nu desper că nu l-am găsit.
(Înger e un cuvînt convențional
pentru soldatul Maratonului,
care-a zburat
peste 5 000 de metri plat
fără să fi avut vreun interes personal).

TÎRGU-JIU

Eram cu toții acolo, țara-ntreagă
— am stat la masă în cină de taină —
poarta o priveam în vise
care se ridicau fără sfîrșit
asemeni unei columne meștere și trainice
ca să susțină-n vîrful ei
și norii
și porumbeii călători.

Iar cînd am ieșit
poarta cea îngustă
era arc de triumf.

SPIONAJ

Sînt spionul libertăţii voastre!
Viu ca să văd dacă:
Visele vi-s clare
Gîndurile limpezi
Viaţa curajoasă
Dragostea întreagă.
(Cine, cine o să mă-nţeleagă?)
Şi după ce m-am convins
Că da, aşa este,
Plec fără de veste
Aşa cum am venit:
Tiptil
Neauzit.

Şi-i drept că uneori
De bucurie-mi pierd şi capu-n nori.
Ce mai rămîne atuncea din mine?
Vai, vai, ce mare ruşine!

Am fost şi sînt
Spionul libertăţii
Pe-acest pămînt
Şi-n inima cetăţii.

FIULUI MEU

De nu mi-aţi citi-n voce
Timbrul bunătăţii
Cum mi-ar putea urmări ochii zborul păsărilor,
Căderea potolită a zăpezilor?

Frumuseţe, de unde-ţi vine puterea de a frînge stejarii?
Nu mai am nimica să-ţi dau
Nici să-ţi iau;
Operă desăvîrşită
Căreia totul i-e de prisos

Afară de muta recunoştinţă
A sufletelor ce le prelungeşti
Cînd privirile strigă
Şi ochii aud.

CUPRINS

PRIMELE

DECLARAȚIA PATETICĂ

